

مجموعه تنقیحی

**احکام ناظر بر تدوین، تنقیح و انتشار
مقررات کسب و کار
(کتابچه ۲۴۳۰)**

مشمول بر:

سیاست‌های کلی نظام؛

قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و دیگر قوانین مربوط؛

مصوبات هیأت وزیران؛

مصوبات معاون حقوقی رئیس جمهور؛

دیگر مقررات مربوط؛

اسناد و مکاتبات؛

زیرنویس‌های توضیحی و تنقیحی؛

و ...

معاونت حقوقی ریاست جمهوری

معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

فروردین ماه ۱۴۰۴

شناسنامه کتاب

عنوان کتاب: مجموعه تنقیمی امکام ناظر بر تدوین، تنقیح و انتشار مقررات کسب و کار
(کتابچه ۲۴۳۰)

تهیه و تنظیم: امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

ناشر: معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری

لیتوگرافی و چاپ: اداره چاپ و انتشار

چاپ اول: فروردین ماه ۱۴۰۴

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰۰/۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۳۷-۰۰۱-۳

همکاران	
تدوین و تنقیح	ممیدرضا نطقی طاهری - مهدی نیک‌نژاد
مشاور	فرهاد بیات
آماده‌سازی	آرژیتا خورشیدی
طرح جلد	صابر نوش آبادی
لیتوگرافی و چاپ	علی ابراهیمی دهشیری - مرتضی علی یاری - مسین تاجیک
زیر نظر	مهدی مهدی‌زاده - سید رحمان سلامت

معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی رییس جمهور، مراتب تقدیر و سپاس خود را از آقایان محمد زائری، مهدی تقوی و خانم منیژه طبیبی که در تدوین، تنقیح و انتشار این مجموعه همکاری داشته‌اند، اعلام می‌دارد.

تمامی حقوق مادی و معنوی این اثر برای معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری محفوظ است.

فیفا

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

عنوان قرارداد: ایران، قوانین و احکام

عنوان و نام پدیدآور: مجموعه تنقیمی احکام ناظر بر تدوین، تنقیح و انتشار مقررات کسب و کار (کتابچه ۱۳۴۳)؛ مشتمل بر: سیاست‌های کلی نظام، قوانین مرتبط و مصوبات هیأت‌وزیران و ...؛ مجموعه احکام ناظر بر مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار؛ تهیه و تنظیم: امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات؛ تدوین و تنقیح: مهدیرضا نطقی طاهری؛ زیرنظر: مهدی مهدی‌زاده، سید رحمان سلامت.

مشخصات نشر: تهران: ریاست‌جمهوری، معاونت حقوقی، معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، اداره چاپ و انتشار، ۱۴۰۴

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۳۷-۰۰۱-۳

وضعیت فهرست‌نویسی: فیفا

یادداشت: چاپ اول

موضوع: اصناف - قوانین و مقررات- ایران

موضوع: Guilds law and legislation -Iran

شناسه افزوده: ایران. ریاست جمهوری. معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات. اداره چاپ و انتشار

شناسه افزوده: ایران. ریاست جمهوری. معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات.

رده‌بندی کنگره: KMH ۳۴۲۹

رده‌بندی دیویی: ۳۴۶/۵۵۰۶۵۲

شماره کتابشناسی ملی: ۹۹۲۷۳۲۷

%% %% %% %% %% %% %% %% %% %% %% %%

اداره چاپ و انتشار معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

نشانی: تهران- خیابان ولیعصر (عج) - قبل از چهار راه جمهوری اسلامی شماره ۱۱۵۸

دورنگار: ۶۶۴۹۲۷۰۷ - ۹۸۲۱ + تلفن: ۶۶۴۹۲۷۰۸ - ۹۸۲۱

کدپستی: ۱۳۱۶۷۶۷۴۵۱ پیامک: ۶۴۴۵۵۵۷۷۷۷

پست الکترونیک: law@iripo.ir

بایگاه اینترنتی: www.dotic.ir

پیشگفتار

قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، از جمله قوانین مهم و راهگشا در حوزه تولید و رونق اقتصادی کشور است. خاستگاه این قانون به قسمت اخیر بند (د) ماده (۹۱) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۸ باز می‌گردد که به موجب آن، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون مکلف شدند پیش‌نویس قانون «ایجاد فضای مساعد کارآفرینی و رفع موانع کسب و کار» را تهیه و ارایه نمایند. پیش‌نویس یادشده در قالب طرح به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردید و در ۲۹ ماده در تاریخ ۱۳۸۶/۱۱/۱۶ با عنوان صدرالذکر به تصویب رسید. تدوین پیش‌نویس قانون توسط بخش خصوصی و ارایه آن به مراجع صلاحیت‌دار برای سیر مراحل تصویب از ویژگی‌های متمایز این قانون نسبت به سایر قوانین است. متعاقباً، ماده (۱۱) این قانون در سال ۱۳۹۵ با قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، اصلاح شد و در سال ۱۴۰۰ نیز با الحاق مواد (۳۰) و (۳۱) به‌موجب قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار، تحول بزرگی در زمینه دسترسی به مقررات کسب و کار، رقم خورد.

طبق بند (ج) ماده (۱) این قانون، محیط کسب و کار عبارت است از «مجموعه عوامل مؤثر در اداره یا عملکرد بنگاه‌های تولیدی که خارج از کنترل مدیران آن‌ها می‌باشند». از این منظر، موضوع این قانون، پرداختن به «مجموعه عوامل مؤثر» است که موجب ارتباط گسترده این قانون با سایر حوزه‌ها نظیر امور مالیاتی، کار، تأمین اجتماعی، گمرکی، بانکی، سرمایه‌گذاری، قضایی (به‌ویژه اجرای قراردادهای) و ... می‌شود. یکی از عوامل بسیار مؤثر بر اداره بنگاه‌های تولیدی، قوانین و مقررات حاکم بر آنها است؛ در عین حال از مهم‌ترین چالش‌های فعالان اقتصادی، در دهه‌های گذشته فقدان ثبات، انضباط و انسجام حقوقی و عدم مشارکت آنان در تدوین، تصویب و انتشار قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار بوده است؛ چراکه مراجع وضع مقررات، متعدد و پراکنده بوده و گاهی مبانی قانونی و حدود صلاحیت آن‌ها در وضع مقرره شفاف نیز نبوده است. همچنین در فرایند تدوین و تصویب مقررات، گاهی اصول مقررگذاری (نظیر نظرخواهی از ذی‌نفعان به‌ویژه تشکلهای اقتصادی و مراکز علمی) رعایت نشده و در نهایت اینکه شیوه منسجم و یکپارچه‌ای نیز برای انتشار مقررات وجود نداشته است.

از سوی دیگر، وضع و پیگیری اجرای احکام قانونی مندرج در مواد ۲، ۳، ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و مقررات اجرایی مرتبط با آن‌ها، اقداماتی شایسته از سوی

مجلس شورای اسلامی و دولت با همراهی بخش خصوصی (به‌ویژه دبیرخانه شورای گفتگو و کمیته حمایت از کسب و کار) برای حل چالش‌های یادشده بوده است.

اگرچه قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار در سال ۱۳۹۰ تصویب شده و از همان سال به موجب ماده ۲۴ آن، دولت و دستگاه‌های اجرایی مکلف بوده‌اند به نحوی مقررده‌گذاری نمایند که موجب ثبات و امنیت اقتصادی باشد، لیکن نقطه عطف «انجام‌بخشی به حوزه مقررات مرتبط با کسب و کار» را باید تصویب ماده ۳۰ الحاقی به قانون مزبور در ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ توسط مجلس شورای اسلامی دانست که با ابتدای بر بند ۶ تصویب‌نامه ۱۳۹۹/۷/۲۷ هیأت‌وزیران چنین مقرر کرده است: «... دستگاه‌های اجرایی مکلفند هرگونه آیین‌نامه، دستورالعمل یا بخشنامه یا مقررده خود را بلافاصله در پایگاه مذکور [پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار به نشانی qavanin.ir] ثبت نمایند و به اطلاع عموم برسانند. یک سال پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، مقررات تنها در صورت ثبت در پایگاه موضوع این ماده نافذ می‌باشد». از دستاوردهای مهم حکم قانونی اخیر و مقررات اجرایی مرتبط با آن می‌توان به ساماندهی مراجع وضع مقررات (موضوع ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۴)، تسهیل و تسریع دسترسی مردم به مقررات معتبر (از طریق پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات کسب و کار) و افزایش کیفیت مقررده‌گذاری (موضوع ماده ۳ دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار ابلاغی معاون حقوقی رییس‌جمهور) اشاره کرد که این نتایج، حاصل اقدامات حقوقی گسترده و تلاش‌ها و پیگیرهای اجرایی مجدانه بوده است.

همانگونه که مخاطبان محترم مستحضر می‌باشند معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی رییس‌جمهور علاوه بر ایجاد و راهبری سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران و پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات کسب و کار، در راستای انجام وظایف و مأموریت‌های ذاتی خود در زمینه تهیه و انتشار مجموعه‌های موضوعی قوانین و مقررات، اقدامات مهمی را در خصوص دسترسی عموم شهروندان و فعالان اقتصادی به‌عمل آورده است که از آن جمله می‌توان به انتشار **مجموعه تنقیحی قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و مقررات مربوط** در سال ۱۴۰۲ اشاره نمود. اینک معاونت یادشده به منظور ایجاد دسترسی آسان نسبت به احکام حقوقی مرتبط با تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات کسب و کار، که تجلی بارز آن در **مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار** می‌باشد مجموعه حاضر را با عنوان اختصاری «**کتابچه ۲۴۳۰**» تهیه و آماده نشر کرده است تا عموم فعالان اقتصادی و شهروندان بتوانند با ارتقای آگاهی خود در این زمینه، مشارکت فعالانه و موثرتری را در این عرصه ایفاء نمایند. در این مجموعه علاوه بر درج مواد مربوط از قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و آیین‌نامه‌های آنها، به احکام حقوقی ناظر بر ضوابط شکلی و ماهوی تدوین، تصویب، انتشار و لازم‌الاجرا شدن قوانین و

مقررات حاکم بر اداره بنگاه‌های تولیدی نیز پرداخته شده است. مهم‌ترین ویژگی‌های مجموعه حاضر را می‌توان به شرح زیر بیان داشت:

۱- این اثر دارای وصف تنقیحی است؛ لذا تمامی اصلاحات و الحاقاتی که بر اساس قوانین و مقررات مختلف نسبت به احکام استفاده‌شده در این مجموعه آمده اعمال شده و در صورت لزوم مستند آن نیز در زیرنویس‌ها درج شده است.

۲- متن مواد قانونی مورد ارجاع در قوانین و مقررات و مکاتبات با لحاظ آخرین اصلاحات و الحاقات در زیرنویس‌ها درج شده است.^(۱)

۳- نظر به اینکه انتشار این مجموعه علاوه بر اهداف فوق دارای ابعاد تبیینی و ترویجی نیز می‌باشد لذا بخشی از مکاتبه‌های انجام‌شده در خصوص دستیابی به اهداف قوانین و مقررات مرتبط با بهبود محیط کسب و کار و بازخوردهای مربوط در بخش «مکاتبات» گردآوری و منتشر شده است تا در پرتو آن نحوه فهم و اجرای قوانین و مقررات مزبور و رویه‌های شکل‌گرفته در اختیار مخاطبان محترم قرار گیرد. بدیهی است این مکاتبات همچنین نشانگر گوشه‌ای از تلاش‌های گسترده بخش‌های مختلف معاونت حقوقی رییس‌جمهور، وزارت امور اقتصادی و دارایی و نیز اتاق ایران در این زمینه می‌باشد.

۴- در مواردی که بیان نظر تنقیحی یا توضیحی ضرورت داشته، نظر مذکور با درج نشان معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات (🏛️) ذکر شده است.

امید است این مجموعه همانند سایر مجموعه‌های منتشر شده معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات مورد توجه مخاطبان محترم قرار گیرد و ضمن استفاده شایسته از آن، با ارایه نظرات، راهنمایی‌ها و پیشنهادهای خویش، ما را در ارتقای کیفی مجموعه‌های بعدی راهنما و یاور باشند.^(۲)

مجید انصاری

معاون حقوقی رییس‌جمهور

۱ - تمامی قوانین و مقررات مرتبط در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران قابل دسترسی است؛ سامانه یادشده علاوه بر سایت اینترنتی دولت برای دستگاه‌های اجرایی، از طریق نشانی ذیل، قابل دسترسی رایگان برای عموم مردم و علاقه‌مندان می‌باشد: www.qavanin.ir.

۲ - نظرات، انتقادات و پیشنهادها خود را به نشانی: تهران - خیابان پاستور - نهاد ریاست جمهوری - کد پستی ۱۳۱۶۸۴۳۳۱۱ - معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری یا پست الکترونیک law@iripo.ir ارسال فرمایید. در ضمن دورنگار ۶۴۴۵۵۵۷۵ - ۰۲۱ و تلفن ۶۴۴۵۵۵۱۱ - ۰۲۱ نیز آماده دریافت و استماع نظرات علاقه‌مندان و صاحب‌نظران می‌باشد.

فهرست‌ها

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
۴	پیشگفتار
۱۶	سیاست‌های کلی نظام
۲۰	قوانین
۳۵	مصوبات هیأت وزیران
۴۱	مصوبات معاون حقوقی رئیس‌جمهور
۵۷	سایر مقررات
۸۱	مکاتبات

فهرست تاریخی قوانین و مقررات (مندرج در متن و زیرنویس)

ردیف	عنوان	تاریخ تصویب	صفحه
قوانین			
۱	از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (زیرنویس)	۱۳۵۸/۹/۱۲	۲۷
۲	از قانون مقررات صادرات و واردات	۱۳۷۲/۷/۴	۵۰
۳	از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی (زیرنویس)	۱۳۷۸/۷/۱۸	۲۴
۴	سیاست‌های کلی نظام در خصوص امنیت اقتصادی	۱۳۷۹/۱۱/۳	۱۶
۵	از قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی (زیرنویس)	۱۳۸۶/۱۱/۸	۲۴-۲۷-۳۰-۴۸-۴۹
۶	از قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد	۱۳۸۷/۲/۲۹	۲۰
۷	از قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات	۱۳۸۷/۱۱/۶	۲۱
۸	از قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور	۱۳۸۹/۳/۲۵	۴۷
۹	از سیاست‌های کلی تشویق سرمایه‌گذاری	۱۳۸۹/۱۱/۲۶	۱۶
۱۰	از قانون امور گمرکی (زیرنویس)	۱۳۹۰/۸/۲۲	۵۲-۷۰
۱۱	از قانون دیوان عدالت اداری	۱۳۹۰/۹/۲۲	۵۳
۱۲	از قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار	۱۳۹۰/۱۱/۱۶	۲۳
۱۳	از سیاست‌های کلی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی	۱۳۹۱/۱۱/۱۴	۱۶
۱۴	از سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	۱۳۹۲/۱۱/۲۹	۱۷
۱۵	از قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور	۱۳۹۴/۲/۱	۲۵
۱۶	از قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور (زیرنویس)	۱۳۹۵/۱۱/۱۰	۲۶-۲۷-۳۰
۱۷	سیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری	۱۳۹۸/۷/۲	۱۷
۱۸	از قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی (زیرنویس)	۱۳۹۸/۲/۱۵	۲۶
۱۹	از قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور (زیرنویس)	۱۳۹۴/۲/۱	۲۵
۲۰	از قانون ساماندهی صنعت خودرو (زیرنویس)	۱۴۰۰/۸/۲۶	۲۵
۲۱	از قانون جهش تولید دانش‌بنیان (زیرنویس)	۱۴۰۱/۲/۱۱	۳۲
۲۲	از قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران	۱۴۰۳/۳/۱	۳۴-۸۴
۲۳	از قانون شفافیت قوای سه گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها (زیرنویس)	۱۴۰۳/۲/۱۰	۲۱-۴۷

ردیف	عنوان	تاریخ تصویب	صفحه
مصوبات هیأت وزیران			
۱	از آیین‌نامه داخلی هیأت دولت (زیرنویس)	۱۳۶۸/۹/۸	۹۳-۸۳-۴۵
۲	از آیین‌نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات (زیرنویس)	۱۳۷۳/۱/۱۴	۵۱
۳	از آیین‌نامه اجرایی قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات (زیرنویس)	۱۳۹۳/۸/۲۱	۶۵
۴	از تصویب‌نامه در خصوص اتخاذ تصمیماتی در خصوص تسریع در شروع و توسعه کسب و کارها (زیرنویس)	۱۳۹۹/۷/۲۷	۳۳
۵	از آیین‌نامه اجرایی ماده (۸) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات (زیرنویس)	۱۴۰۰/۳/۲۳	۶۳
۶	آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار	۱۴۰۲/۱/۳۰	۳۵
۷	آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار	۱۴۰۲/۱۱/۱۵	۳۸
مصوبات معاون حقوقی رییس جمهور			
۱	بخشنامه شماره ۱۳۱۹۳۲ در خصوص الزام تمامی دستگاه‌های اجرایی مبنی بر بهره‌گیری از نظرات تشکل‌های اقتصادی غیردولتی نظیر اتاق‌های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و تشکل‌های کارفرمایی و کارگری	۱۴۰۰/۱۰/۲۵	۴۱
۲	بخشنامه شماره ۸۵۲۳۰ در خصوص ضرورت افزایش ثبات، امنیت اقتصادی و سرمایه‌گذاری و اطلاع‌رسانی مؤثر مقررات مرتبط با محیط کسب و کار	۱۴۰۱/۵/۲۲	۴۱
۳	دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار	۱۴۰۳/۲/۱	۴۲
۴	راهنمای حقوق فعالان اقتصادی در مواجهه با مقررات	۱۴۰۳/۷/۳۰	۴۶
۵	شیوه‌نامه اجرایی ورود اطلاعات به سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران و پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور	۱۴۰۳/۱۲/۲۶	۵۴
سایر مقررات			
۱	شیوه‌نامه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات متضمن حق و تکلیف برای مردم (قوانین، مقررات و تصمیمات عمومی) موضوع تبصره ماده ۵ و ماده ۱۱ قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات	۱۳۹۷/۴/۱۶	۶۱
۲	فهرست دستگاه‌های اجرایی مرتبط با محیط کسب و کار در سطوح ملی و استانی	۱۳۹۵/۸/۲۵	۶۵

ردیف	عنوان	تاریخ تصویب	صفحه
۳	بخشنامه موضوع تکالیف مسؤولان بهبود محیط کسب و کار	۱۴۰۳/۳/۱۳	۶۶
۴	بخشنامه شماره ۱۴۰۳/۸۹۶۶۷۲ گمرک جمهوری اسلامی ایران مبنی بر لزوم درج مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات محیط کسب و کار جهت ابلاغ بخشنامه‌ها	۱۴۰۳/۶/۲۵	۶۸
۵	مصوبات یکصد و بیست و هفتمین نشست شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی	۱۴۰۳/۸/۲۸	۶۸
۶	بخشنامه شماره ۶۱۱۳۴/۱۸۷۹۸۲ دبیر هیأت دولت در زمینه لزوم رعایت آیین‌نامه‌های مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار	۱۴۰۳/۱۲/۵	۷۰
۷	بخشنامه شماره ۶۳۷۶۹/۱۹۰۹۹۷ دبیر هیأت دولت در زمینه تکالیف دستگاه‌های اجرایی درخصوص تدوین، تصویب و انتشار مقررات مرتبط با محیط کسب و کار	۱۴۰۳/۱۲/۸	۷۱
رأی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری			
۱	رأی شماره ۲۶۸۵ - ۲۶۸۴ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری با موضوع ابطال تبصره ۴ ماده ۲۲ و تبصره ۲ ماده ۲۴ آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۱۹ قانون مالیات‌های مستقیم با اصلاحات مصوب ۱۳۹۴/۴/۳۱ موضوع مصوبه شماره ۱۸۰۷۱۸ - ۱۳۹۸/۹/۱۳ وزارت امور اقتصادی و دارایی	۱۴۰۰/۱۰/۱۴	۲۱

فهرست مکاتبات

ردیف	عنوان	شماره و تاریخ	صفحه
۱	مکاتبه معاون حقوقی رئیس‌جمهور درخصوص رعایت الزامات آیین‌نامه‌های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار	۵۶۹۲۹/۵۴۴۸ ۱۴۰۴/۱/۲۰	۸۱
۲	مکاتبه معاونت حقوقی رئیس‌جمهور درخصوص ارسال پیش‌نویس بخشنامه نحوه محاسبه زمان لازم‌الاجرا شدن مقررات تجارت خارجی	۱۸۰۵۲۹ ۱۴۰۳/۱۱/۲۳	۸۲
۳	مکاتبه رئیس اتاق ایران و دبیر کمیته حمایت از کسب و کار در زمینه درخواست صدور دستور درخصوص اجرای احکام قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار	۵۵۶/۱۳۵۵۶/۱۰/۱۰ص ۱۴۰۳/۱۱/۱۴	۸۷
۴	مکاتبه رئیس اتاق ایران و دبیر کمیته حمایت از کسب و کار در	۱۲۸۲۶/۱۰/۱۰ص	۸۹

ردیف	عنوان	شماره و تاریخ	صفحه
	خصوص پیشنهاد اصلاح ماده (۳۰) آیین‌نامه داخلی هیأت دولت	۱۴۰۳/۱۱/۱	
۵	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص شمول تکالیف آیین‌نامه مربوط به ماده ۳۰ قانون حمایت از محیط کسب و کار نسبت به مرکز اطلاعات مالی	۱۶۱۷۶۳ ۱۴۰۳/۱۰/۲۳	۹۰
۶	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص پیگیری تعیین سود بازرگانی در سال آتی تا پایان بهمن‌ماه سال جاری	۱۶۱۷۶۷ ۱۴۰۳/۱۰/۲۳	۹۰
۷	مکاتبه رییس اتاق ایران و دبیر کمیته حمایت از کسب و کار در خصوص درخواست رعایت مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار در تنظیم قانون بودجه ۱۴۰۴	۵۵۹۳۴/۱۵۲۳۵۹ ۱۴۰۳/۱۰/۱۱	۹۱
۸	مکاتبه معاون حقوقی رییس‌جمهور در خصوص پیشنهاد اصلاح ماده (۳۰) آیین‌نامه داخلی هیأت دولت	۵۵۹۳۴/۱۵۲۳۵۹ ۱۴۰۳/۱۰/۸	۹۲
۹	مکاتبه رییس اتاق ایران و دبیر کمیته حمایت از کسب و کار درخواست تعیین سود بازرگانی سال آتی تا پایان بهمن‌ماه سال جاری به استناد مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار	۵۵۹۳۴/۱۵۲۳۵۹ ۱۴۰۳/۱۰/۵	۹۴
۱۰	مکاتبه معاون حقوقی رییس‌جمهور در خصوص تعیین سود بازرگانی در سال آتی حداکثر تا پایان بهمن‌ماه سال جاری جهت فرایند تصویب، ابلاغ و انتشار آن در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار	۴۵۴۲۶/۱۴۶۲۹۴ ۱۴۰۳/۹/۲۴	۹۵
۱۱	مکاتبه رییس اتاق ایران و دبیر کمیته حمایت از کسب و کار در خصوص تقدیر از اقدامات وزارت امور اقتصادی و دارایی در جهت اجرای قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار	۴۵۴۲۶/۱۴۶۲۹۴ ۱۴۰۳/۹/۱۹	۹۶
۱۲	مکاتبه وزارت جهاد کشاورزی در خصوص اطلاع‌رسانی سیاست‌های تجاری برای محصولات سبزی و صیفی، حبوبات و لبنیات در سال ۱۴۰۴	۲۴۵۷۴۷ ۱۴۰۳/۹/۱۸	۹۷
۱۳	مکاتبه رییس مرکز بهبود کسب و کار اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران در زمینه نحوه اشتراک‌گذاری اطلاعات تغییرات ناگهانی مقررات	۲۴۵۷۴۷ ۱۴۰۳/۹/۲۴	۹۸
۱۴	مکاتبه وزیر امور اقتصادی و دارایی در خصوص اجرای تکالیف قانونی مرتبط با بهبود محیط کسب و کار و تسهیل صدور مجوزها	۸۰/۱۶۷۸۹۰ ۱۴۰۳/۹/۱۳	۹۹

ردیف	عنوان	شماره و تاریخ	صفحه
۱۵	مکاتبه سازمان توسعه تجارت ایران با موضوع رعایت الزامات آیین‌نامه‌های اجرایی مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار	۴۰۹۳۰۸۸ ۱۴۰۳/۹/۱۰	۱۰۲
۱۶	مکاتبه رییس مرکز بهبود کسب و کار اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران در زمینه نحوه اشتراک‌گذاری اطلاعات تغییرات ناگهانی مقررات	د/۲۷/۵۰۲۵ ۱۴۰۳/۹/۶	۱۰۳
۱۷	مکاتبه معاون حقوقی رییس‌جمهور در خصوص تصریح زمان لازم‌الاجرا شدن مصوبات هیأت‌وزیران	۵۵۴۱۰/۱۳۴۱۵۵ ۱۴۰۳/۹/۴	۱۰۴
۱۸	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص رهنمود سازمان ملی استاندارد ایران در زمینه رعایت احکام آیین‌نامه‌های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار	۵۵۷۷۸/۱۲۵۶۰۶ ۱۴۰۳/۸/۲۰	۱۰۵
۱۹	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص لزوم عضویت اتاق‌ها در شوراهای تصمیم‌گیری اقتصادی	۵۵۲۲۵/۱۱۴۳۷۶ ۱۴۰۳/۸/۱	۱۰۶
۲۰	مکاتبه معاون حقوقی رییس‌جمهور در خصوص انجام فرایند تدوین، تصویب و ابلاغ قانون بودجه و مقررات اجرایی آن قبل از شروع سال جدید مالی	۵۵۴۱۰/۱۱۵۰۹۲ ۱۴۰۳/۸/۱	۱۰۷
۲۱	مکاتبه معاون حقوقی رییس‌جمهور در خصوص درخواست شناسایی سامانه ملی قوانین به عنوان یکی از پایگاه‌های داده و اطلاعات پایه موضوع ماده (۱۰) قانون مدیریت داده و اطلاعات ملی و مرجعیت سامانه مزبور در میان پایگاه‌های حاکمیتی مرتبط	۵۱۶۰۱/۱۱۴۱۹۳ ۱۴۰۳/۷/۳۰	۱۰۷
۲۲	مکاتبه معاون حقوقی رییس‌جمهور در خصوص لزوم اعلام مراجع و مقامات صلاحیت‌دار جهت وضع مقرره در اجرای ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار	۴۹۰۶۷/۱۱۴۱۹۸ ۱۴۰۳/۷/۳۰	۱۰۸
۲۳	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص لزوم انتشار کلیه مقررات مشمول و عدم تأثیر مقررره متضمن بیان حکم قانونی موجود بر لازم‌الاجرا شدن آن حکم	۴۹۰۶۷/۱۱۱۹۴۰ ۱۴۰۳/۷/۲۸	۱۰۹
۲۴	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص رعایت الزامات آیین‌نامه‌های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار در خصوص مصوبات کارگروه بازگشت ارزش حاصل از صادرات	۴۹۰۶۷/۱۰۸۶۰۱ ۱۴۰۳/۷/۲۲	۱۱۰

ردیف	عنوان	شماره و تاریخ	صفحه
۲۵	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص تغییر ضوابط ثبت سفارش مانند تغییر گروه کالایی نیز مشمول الزامات آیین‌نامه‌های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار است	۴۹۰۶۷/۱۰۷۶۱۲ ۱۴۰۳/۷/۱۸	۱۱۰
۲۶	مکاتبه اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران در خصوص تقدیر از اقدامات معاونت حقوقی ریاست جمهوری در جهت نهادینه‌سازی فرهنگ رعایت حقوق فعالان اقتصادی	۵۵۴۸۳/۱۰۷۳۵۵/ص ۱۴۰۳/۷/۹	۱۱۱
۲۷	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص رهنمود سازمان تأمین اجتماعی در زمینه اجتناب از تغییر ناگهانی رویه‌های مرتبط با محیط کسب و کار	۵۵۴۸۳/۹۶۸۱۳ ۱۴۰۳/۷/۱	۱۱۲
۲۸	مکاتبه رییس مرکز بهبود کسب و کار اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران در خصوص درخواست برگزاری نشست اختصاصی جهت بررسی رویه دریافت دستور توقف مقرره‌های خارج از مقررات مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار	۵۵۴۸۳/۶۳۳۷/ص ۱۴۰۳/۶/۱۵	۱۱۳
۲۹	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص لزوم انتشار و اطلاع‌رسانی پیش‌نویس مقررات در پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور مطابق دستورالعمل ابلاغی معاونت حقوقی رییس‌جمهور	۸۷۹۴۴ ۱۴۰۳/۶/۱۱	۱۱۳
۳۰	مکاتبه رییس اتاق ایران و دبیر کمیته حمایت از کسب و کار در خصوص درخواست ارائه پیشنهاد در زمینه نحوه نظارت بر حسن اجرای مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار	۵۵۴۸۳/۱۰۷۶۰۹۱/ص ۱۴۰۳/۶/۶	۱۱۵
۳۱	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص تکلیف عام‌الشمول کلیه بانک‌ها در انتشار تمامی مصوبات موجد حق یا تکلیف در پایگاه معاونت حقوقی رییس‌جمهور	۵۴۵۹۱/۶۹۹۰۳ ۱۴۰۳/۵/۲	۱۱۵
۳۲	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص درج کلیه مقررات سازمان امور مالیاتی مرتبط با محیط کسب و کار تحت هر عنوان از قبیل آیین‌نامه، دستورالعمل یا بخشنامه در پایگاه اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار	۵۴۶۱۸/۶۹۸۹۴ ۱۴۰۳/۵/۲	۱۱۶
۳۳	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار	۵۵۰۴۵/۶۹۸۹۶ ۱۴۰۳/۵/۲	۱۱۷

ردیف	عنوان	شماره و تاریخ	صفحه
۳۴	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص شمول احکام ماده (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار بر شورای رقابت	۵۴۶۸۹/۵۹۲۴۴ ۱۴۰۳/۴/۱۱	۱۱۸
۳۵	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص گزارش اهم اقدامات معاونت حقوقی رییس‌جمهور در راستای تحقق احکام آیین‌نامه‌های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار	۵۷۷۸۶ ۱۴۰۳/۴/۹	۱۱۹
۳۶	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص اینکه صرف تغییر عنوان مقرر به مکاتبه، اطلاعیه یا فراخوان مانع شمول عنوان مقررات بر حکم وضع شده نیست	۵۴۶۱۸/۵۰۴۵۲ ۱۴۰۳/۳/۲۳	۱۲۱
۳۷	مکاتبه معاون حقوقی رییس‌جمهور در خصوص اعتراض فعالان اقتصادی به تغییر مکرر و ناگهانی مقررات	۵۳۲۴۱/۴۶۳۸۹ ۱۴۰۳/۳/۱۹	۱۲۲
۳۸	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص درج آیین‌نامه توزیع دارو توسط سکوها در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار	۴۷۹۰۴/۴۵۶۳۰ ۱۴۰۳/۳/۱۶	۱۲۳
۳۹	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص فرایند قانونی وضع عوارض صادراتی بر کالاها	۵۳۲۴۱/۲۶۲۱۲ ۱۴۰۳/۲/۱۸	۱۲۳
۴۰	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص سازوکار درج و ابلاغ مقررات تجارت خارجی در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات کسب و کار	۱۸۹۵۴۹ ۱۴۰۲/۱۰/۱۸	۱۲۴
۴۱	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص لزوم ورود اطلاعات مربوط به مقررات مرتبط با محیط کسب و کار توسط دستگاه صادرکننده مقرر	۱۸۰۳۶۷ ۱۴۰۲/۱۰/۳	۱۲۵
۴۲	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص ملاک عمل بودن پایگاه قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار در زمینه لازم‌الاجرا شدن مقررات تجاری و وقوع نسخ ضمنی در ماده (۶) مکرر (۱) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز	۵۲۵۱۱/۱۶۰۰۰۷ ۱۴۰۲/۹/۵	۱۲۶
۴۳	مکاتبه رییس کل گمرک جمهوری اسلامی ایران درخصوص لزوم درج کلیه مقررات مرتبط با محیط کسب و کار در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات	۱۳۳۳۹۳۰ ۱۴۰۲/۹/۲	۱۲۷

ردیف	عنوان	شماره و تاریخ	صفحه
۴۴	مکاتبه در خصوص اثر ایرادات رییس مجلس شورای اسلامی به مصوبات هیات وزیران از حیث مغایرت طبقه‌بندی (محرمانگی) کل یا جزء مصوبه با قوانین	۱۳۱۳۳۳ ۱۴۰۲/۷/۲۵	۱۲۸
۴۵	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص رعایت احکام قانونی مرتبط با درج کلیه مقررات مرتبط با محیط کسب و کار در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات	۱۱۲۸۶۸ ۱۴۰۲/۶/۲۹	۱۲۹
۴۶	مکاتبه معاونت حقوقی رییس‌جمهور در خصوص آگاهی‌بخشی همه فعالان و تشکل‌های اقتصادی نسبت به لازم‌الاجرا بودن مقررات مرتبط با محیط کسب و کار پس از ثبت و انتشار در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات	۹۷۲۹۱ ۱۴۰۲/۶/۴	۱۳۰
۴۷	مکاتبه وزارت امور اقتصادی و دارایی در خصوص نافذ نبودن بخشنامه‌هایی که براساس ماده ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و آیین‌نامه اجرایی آن ثبت نشده باشند	۸۰/۸۷۳۰۲ ۱۴۰۲/۵/۱۸	۱۳۱
۴۸	مکاتبه معاون حقوقی رییس‌جمهور در خصوص مراقبت از دستوراد حاصل از اجرای ماده (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار	۵۰۵۲۷/۳۱۵۳۰ ۱۴۰۲/۲/۲۷	۱۳۱
۴۹	مکاتبه معاون حقوقی رییس‌جمهور در خصوص مساعدت مقامات قضایی در تضمین اجرای ماده (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار	۵۰۵۲۷/۳۱۵۳۵ ۱۴۰۲/۲/۲۷	۱۳۲
۵۰	مکاتبه معاون حقوقی رییس‌جمهور در خصوص مساعدت قضات دیوان عدالت اداری در تضمین اجرای ماده ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار	۵۰۵۲۷/۳۱۵۴۷ ۱۴۰۲/۲/۲۷	۱۳۳
۵۱	مکاتبه وزارت امور اقتصادی و دارایی در خصوص اجرای تکالیف قانونی مرتبط با انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری	۶۲/۲۱۰۰۵ ۱۴۰۱/۱۰/۱۱	۱۳۳
۵۲	مکاتبه رییس مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی درخصوص الزامات ارتقای پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب‌وکار (موضوع ماده (۲) قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار)	۸۲-۱۱۰۰۰/۲۳۷ ۱۴۰۲/۱/۲۰	۱۳۶

سیاست‌های کلی نظام

سیاست‌های کلی نظام در خصوص امنیت اقتصادی

مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۳ مقام معظم رهبری

- ۱- حمایت از ایجاد ارزش افزوده و سرمایه‌گذاری؛ کارآفرینی از راه‌های قانونی و مشروع.
- ۲- هدف از امنیت سرمایه‌گذاری، ایجاد رفاه عمومی و رونق اقتصادی و زمینه‌سازی برای عدالت اقتصادی و از بین بردن فقر در کشور است. وضع قوانین و مقررات مربوط به مالیات و دیگر اموری که به آن هدف کمک می‌کند، وظیفه الزامی دولت و مجلس است.
- ۳- قوانین و سیاست‌های اجرایی و مقررات باید دارای سازگاری و ثبات و شفافیت و هماهنگی باشند.
- ۴- نظارت و رسیدگی و قضاوت در مورد جرایم و مسائل اقتصادی باید دقیق و روشن و تخصصی باشد.
- ۵- شرایط فعالیت اقتصادی (دسترسی به اطلاعات، مشارکت آزادانه اشخاص در فعالیت‌های اقتصادی و برخورداری از مجازات قانونی) برای بخش‌های دولتی، تعاونی و خصوصی، در شرایط عادی باید یکسان و عادلانه باشد.

از سیاست‌های کلی تشویق سرمایه‌گذاری

مصوب ۱۳۸۹/۱۱/۲۶ مقام معظم رهبری

- ۱۰- ساماندهی رفتار تقنینی، اداری، قضایی، بازرسی، نظارت، حسابرسی و تخصصی کردن امور در جهت حمایت از سرمایه‌گذاری و تولید.

از سیاست‌های کلی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

مصوب ۱۳۹۱/۱۱/۱۴ مقام معظم رهبری

- ۲۰- تنقیح و اصلاح قوانین و مقررات (از جمله اصلاح قانون پولی و بانکی، تأمین اجتماعی و مالیات‌ها) برای تسهیل فعالیت در بخش‌های تولیدی و رفع موانع سرمایه‌گذاری در سطح ملی با رویکرد ثبات نسبی در قوانین.

از سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی

مصوب ۱۳۹۲/۱۱/۲۹ مقام معظم رهبری

۱۰- حمایت همه‌جانبه هدفمند از صادرات کالاها و خدمات به تناسب ارزش افزوده و با خالص ارزآوری مثبت از طریق:

- تسهیل مقررات و گسترش مشوق‌های لازم.

...

- ایجاد ثبات رویه و مقررات در مورد صادرات با هدف گسترش پایدار سهم ایران در بازارهای هدف

۱۹- شفاف‌سازی اقتصاد و سالم‌سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیت‌ها و زمینه‌های فسادزا در حوزه‌های پولی، تجاری، ارزی و ... .

سیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری

مصوب ۱۳۹۸/۷/۲ مقام معظم رهبری

۱- توجه به موازین شرع به عنوان اصلی‌ترین منشأ قانون‌گذاری در تنظیم و تصویب طرح‌ها و لوایح قانونی.

۲- ارزیابی و پالایش قوانین و مقررات موجود کشور از حیث مغایرت با موازین شرعی و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ایجاد سازوکار لازم برای تضمین اصل چهارم قانون اساسی.

۳- تعیین سازوکار مناسب برای عدم مغایرت مقررات با قانون اساسی.

۴- نظارت بر عدم مغایرت یا انطباق قوانین با سیاست‌های کلی نظام با همکاری شورای نگهبان و مجمع تشخیص مصلحت نظام و تصویب قوانین لازم برای تحقق هر یک از سیاست‌های کلی نظام.

۵- تعیین حدود اختیارات و صلاحیت مراجع وضع قوانین و مقررات با ارائه تعریف روشن و مشخص از «قانون»، «آیین‌نامه، تصویب‌نامه و بخشنامه موضوع اصل ۱۳۸»، «قانون آزمایشی و اساسنامه موضوع اصل ۸۵»، «برنامه و خط‌مشی دولت و تصمیمات موضوع اصل ۱۳۴»، «آراء وحدت‌رویه و ضوابط موضوع اصل ۱۶۱» و سایر مقررات و همچنین طبقه‌بندی و تعیین هرم سیاست‌ها، قوانین و مقررات کشور بر اساس نص یا تفسیر اصول قانون اساسی حسب مورد، از طریق مجلس شورای اسلامی.

۶- تعیین حدود اختیارات مجلس در اصلاح لوایح با رعایت اهداف لایحه.

۷- تعیین محدوده اختیار مجلس در تصویب ساختار و مفاد بودجه سالانه کل کشور (پیش‌بینی درآمدها، هدف‌گذاری‌ها، موارد هزینه و ...) با تصویب قانون لازم و اصلاح آیین‌نامه داخلی مجلس.

۸- تعیین وظایف دولت و مجلس در مورد تعداد وزرا و وظایف و اختیارات آنان، وظایف قانونی رئیس‌جمهور موضوع اصل ۶۰ و ۱۲۴ قانون اساسی و هرگونه ادغام، الحاق، انتزاع و ایجاد سازمان‌های اداری، از طریق تصویب قانون.

۹- رعایت اصول قانون‌گذاری و قانون‌نویسی و تعیین ساز و کار برای انطباق لوایح و طرح‌های قانونی با تأکید بر:

- قابل اجرا بودن قانون و قابل سنجش بودن اجرای آن.
- معطوف بودن به نیازهای واقعی
- شفافیت و عدم ابهام.
- استحکام در ادبیات و اصطلاحات حقوقی.
- بیان شناسه تخصصی هر یک از لوایح و طرح‌های قانونی و علت پیشنهاد آن.
- ابتناء بر نظرات کارشناسی و ارزیابی تأثیر اجرای قانون.
- ثبات، نگاه بلندمدت و ملی.
- انسجام قوانین و عدم تغییر یا اصلاح ضمنی آنها بدون ذکر شناسه تخصصی.
- جلب مشارکت حداکثری مردم، ذی نفعان و نهادهای قانونی مردم نهاد تخصصی و صنفی در فرآیند قانون‌گذاری.

- عدالت محوری در قوانین و اجتناب از تبعیض ناروا، عمومی بودن قانون و شمول و جامعیت آن و حتی‌الامکان پرهیز از استثناهای قانونی.

۱۰- تعیین عناوین قوانین جامع، تبویب، تنقیح و تعیین شناسه قوانین موجود کشور در طول برنامه ششم توسعه.

۱۱- تعیین سازوکاری از سوی مجلس شورای اسلامی برای تشخیص قابلیت طرح در مجلس (موضوع اصل ۷۵ قانون اساسی) قبل از طرح و اعلام وصول.

۱۲- ضابطه‌مندسازی و تعیین نصاب بالا برای ارجاع به مجمع تشخیص مصلحت نظام در موارد تعارض مصوبه مجلس با نظر شورای نگهبان.

۱۳- بازنگری در مصوباتی که بر اساس مصلحت در مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب شده است از حیث تعیین دوره اعتبار مصلحت.

۱۴- رعایت صلاحیت ذاتی قوای سه‌گانه در قوانین مربوط به تشکیل نهادهایی از قبیل شوراهای عالی؛ بازنگری در قوانین موجود این نهادها؛ پیش‌بینی ساز و کار کارآمد قانونی لازم

برای تضمین عدم مغایرت مصوبات آنها با قوانین عادی.

۱۵- تعیین اولویت‌های قانون‌گذاری با محوریت: گره‌گشایی از امور اجرایی کشور، اصول اجرا نشده قانون اساسی، سند چشم‌انداز، سیاست‌های کلی نظام، برنامه پنج‌ساله توسعه و مطالبات رهبری.

۱۶- رعایت تدابیر فرماندهی کل نیروهای مسلح در قانون‌گذاری برای نیروهای مسلح.

۱۷- ترویج و نهادینه‌سازی فرهنگ رعایت، تمکین و احترام به قانون و تبدیل آن به یک مطالبه عمومی.

قوانین

از قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد

مصوب ۱۳۸۷/۲/۲۹ مجلس شورای اسلامی^(۱)

ماده ۳- دستگاه‌های مشمول بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون و مدیران و مسؤولان آنها مکلفند:

الف - کلیه قوانین و مقررات اعم از تصویب نامه‌ها، دستورالعمل‌ها، بخشنامه‌ها، رویه‌ها، تصمیمات مرتبط با حقوق شهروندی نظیر فرآیندهای کاری و زمان‌بندی انجام کارها، استانداردها، معیار و شاخص‌های مورد عمل، مأموریت‌ها، شرح وظایف دستگاه‌ها و واحدهای مربوط، همچنین مراحل مختلف اخذ مجوزها، موافقت‌های اصولی، مفاصاحساب‌ها، تسهیلات اعطایی، نقشه‌های تفصیلی شهرها و جداول میزان تراکم و سطح اشغال در پروانه‌های ساختمانی و محاسبات مربوط به مالیات‌ها، عوارض و حقوق دولت، مراحل مربوط به واردات و صادرات کالا را باید در دیدارگاه‌های الکترونیک به اطلاع عموم برسانند. ایجاد دیدارگاه‌های الکترونیک مانع از بهره‌برداری روش‌های مناسب دیگر برای اطلاع‌رسانی به‌هنگام و ضروری مراجعین نیست.

ب - متن قراردادهای مربوط به معاملات متوسط و بالاتر موضوع قانون برگزاری مناقصات که به روش مناقصه، مزایده، ترک تشریفات و غیره توسط دستگاه‌های مشمول بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون منعقد می‌گردد و همچنین اسناد و ضامنه‌ها و هرگونه الحاق، اصلاح، فسخ، ابطال و خاتمه قرارداد پیش از موعد و تغییر آن و نیز کلیه پرداخت‌ها، باید به پایگاه اطلاعات قراردادهای وارد گردد.

معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور^(۲) موظف است حداکثر ظرف سه ماه پس از ابلاغ این قانون آیین‌نامه اجرایی آن شامل ضوابط و موارد استثناء، نحوه و میزان دسترسی عموم مردم به اطلاعات قراردادهای را تهیه کند و به تصویب هیأت وزیران برساند و ظرف یک سال پایگاه اطلاعات قراردادهای را ایجاد نماید.

---

۱ - این قانون در تاریخ ۱۳۹۰/۸/۷ مورد اصلاح و تایید مجمع تشخیص مصلحت نظام قرار گرفته است.

۲ - در حال حاضر، سازمان برنامه و بودجه کشور.

تبصره ۱- قراردادهایی که ماهیت نظامی یا امنیتی دارد و نیز مواردی که به موجب قوانین، افشاء اطلاعات آنها ممنوع می باشد و یا قراردادهای محرمانه از شمول این حکم مستثنی است. تشخیص محرمانه بودن قراردادهای مذکور بر عهده کارگروهی مرکب از معاونین وزراء اطلاعات و امور اقتصادی و دارایی و معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و معاون دستگاه مربوط حسب مورد است.

تبصره ۲- تأخیر در ورود اطلاعات مذکور در بندهای فوق یا ورود ناقص اطلاعات یا ورود اطلاعات بر خلاف واقع در پایگاههای مذکور تخلف محسوب می شود و متخلف به شش ماه تا سه سال انفسال موقت از خدمت در دستگاههای موضوع بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون محکوم می گردد.

از قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات

مصوب ۱۳۸۷/۱۱/۶ مجلس شورای اسلامی

ماده ۵ - مؤسسات عمومی مکلفند اطلاعات موضوع این قانون را در حداقل زمان ممکن و بدون تبعیض در دسترس مردم قرار دهند.

تبصره - اطلاعاتی که متضمن حق و تکلیف برای مردم است باید علاوه بر موارد قانونی موجود از طریق انتشار و اعلان عمومی و رسانه های همگانی به آگاهی مردم برسد. (۱)

ماده ۱۱ - مصوبه و تصمیمی که موجب حق یا تکلیف عمومی است قابل طبقه بندی به عنوان اسرار دولتی نمی باشد و انتشار آنها الزامی خواهد بود. (۲)

۱ - از ماده ۲ قانون شفافیت قوای سه گانه، دستگاه های اجرایی و سایر نهادها مصوب ۱۴۰۳/۲/۱۰: مشمولان این قانون موظفند حداکثر ظرف چهار ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، داده ها و اطلاعات ذیل را که مربوط به آن دستگاه می باشد، از طریق سامانه های مربوط به خود منتشر کرده و در دسترس عموم قرار دهند: ...
خ - تمامی اسناد بالادستی، قوانین و مقررات حوزه فعالیت خود

۲ - الف - رأی شماره ۲۶۸۵ - ۲۶۸۴ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری با موضوع ابطال تبصره ۴ ماده ۲۲ و تبصره ۲ ماده ۲۴ آیین نامه اجرایی ماده ۲۱۹ قانون مالیات های مستقیم با اصلاحات مصوب ۱۳۹۴/۴/۳۱ موضوع مصوبه شماره ۱۸۰۷۱۸ - ۱۳ / ۹ / ۱۳۹۸ وزارت امور اقتصادی و دارایی مصوب ۱۴۰۰/۱۰/۱۴: براساس بند (الف) ماده ۳ قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب سال ۱۳۹۰، دستگاه های مشمول بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده ۲ این قانون و از جمله کلیه دستگاه های اجرایی و مدیران و مسؤولان آنها مکلفند: «کلیه قوانین و مقررات اعم از تصویب نامه ها، دستورالعمل ها، بخشنامه ها، رویه ها، تصمیمات مرتبط با حقوق شهروندی نظیر فرآیندهای کاری و زمان بندی انجام کارها، استانداردها، معیار و شاخص های مورد عمل، مأموریت ها، شرح وظایف دستگاه ها و واحدهای مربوط، همچنین مراحل مختلف اخذ مجوزها، موافقت های اصولی، مفاصاحساب ها،

تسهیلات اعطایی، نقشه‌های تفصیلی شهرها و جداول میزان تراکم و سطح اشغال در پروانه‌های ساختمانی و محاسبات مربوط به مالیات‌ها، عوارض و حقوق دولت، مراحل مربوط به واردات و صادرات کالا را در دیدارگاه‌های الکترونیک به اطلاع عموم برسانند...» با توجه به حکم قانونی مذکور و با عنایت به اینکه مقررات مورد شکایت شامل تبصره ۴ ماده ۲۲ و تبصره ۲ ماده ۲۴ آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۱۹ قانون مالیات‌های مستقیم ناظر به محرمانه بودن معیارها و شاخص‌های مورد استفاده در تولید اظهارنامه برآوردی و محرمانه بودن معیارها و شاخص‌هایی است که جهت انتخاب مؤدیان بر اساس رتبه ریسک مالیاتی مورد عمل قرار می‌گیرد و به اطلاعات مالی و حسابرسی هر مؤدی به طور خاص ارتباط ندارد و با لحاظ این امر که در مقررات مزبور برخلاف حکم بند (الف) ماده ۳ قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد، حکم به محرمانه بودن معیارها و شاخص‌های مذکور شده است، بنابراین تبصره ۴ ماده ۲۲ و تبصره ۲ ماده ۲۴ آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۱۹ قانون مالیات‌های مستقیم (موضوع مصوبه شماره ۱۸۰۷۱۸ - ۱۳۹۸/۹/۱۳ - وزیر امور اقتصادی و دارایی) خارج از حدود اختیار و خلاف قانون بوده و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می‌شوند.

ب - نظر رئیس مجلس شورای اسلامی در خصوص تصویب‌نامه هیأت وزیران به شماره ۱/۵۹۶۷۶/م/ت/۶۰۹۰۵/مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۱۲، موضوع «مجوز واردات اقلام اساسی کشاورزی و دائمی» و اصلاحیه آن به شماره ۱/۶۲۴۰۷/م/ت/۶۰۹۰۵/مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۲۵ مصوب ۱۴۰۱/۱۱/۱۹: بازگشت به رونوشت تصویب‌نامه هیأت محترم وزیران به شماره ۱/۵۹۶۷۶/م/ت/۶۰۹۰۵/مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۱۲، موضوع «مجوز واردات اقلام اساسی کشاورزی و دائمی» و اصلاحیه آن به شماره ۱/۶۲۴۰۷/م/ت/۶۰۹۰۵/مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۲۵، متعاقب به بررسی‌ها و اعلام نظر مقدماتی «هیأت بررسی و تطبیق مصوبات دولت با قوانین» و مستنداً به صدر ماده واحده و تبصره (۴) الحاقی به «قانون نحوه اجراء اصول هشتاد و پنج (۸۵) و یکصد و سی و هشت (۱۳۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و اصلاحات بعدی» و ماده (۱۰) آیین‌نامه اجرایی آن، مراتب متضمن اعلام نظر قطعی جهت اقدام لازم در مهلت مقرر قانونی و اعلام نتیجه به این جانب ابلاغ می‌گردد. بدیهی است پس از انقضای یک هفته مهلت مقرر در قانون، آن بخش از مصوبه که مورد ایراد قرار گرفته است، ملغی‌الاثرب خواهد بود.

۱۶ - با نظر به بند «ن» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) - مصوب ۱۳۹۳ - طرح و تصویب هرگونه مصوبه که دارای بار مالی برای دستگاه‌های اجرایی باشد، مستلزم تأمین بار مالی قبل از تصویب مصوبه است. بنابراین، بند (۶) مصوبه ناظر به اختصاص مبلغ پنج هزار میلیارد ریال بابت تضمین از حیث دارا بودن بار مالی و عدم پیش‌بینی قبلی آن به طرق مقرر در قانون، مغایر قانون است.

۲- علاوه بر ماده (۱۱) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات - مصوب ۱۳۸۸ - ناظر به لزوم انتشار مصوبات و تصمیمات متضمن حق یا تکلیف برای عموم، که قابل طبقه‌بندی به عنوان اسرار دولتی نمی‌باشند، نیز به موجب بند «الف» ماده (۳) قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد - مصوب ۱۳۹۰ - این‌گونه مصوبات باید با درج در دیدارگاه‌های الکترونیک به اطلاع عموم برسد.

بنابراین، بند «۳» مصوبه و اصلاحیه آن که ناظر بر کاهش سود بازرگانی برای برخی از اقلام وارداتی بوده و موجب حق برای اشخاص است، چون قابلیت طبقه‌بندی محرمانه ندارد، محرمانه بودن آن، مغایر قانون است.»

از قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار

مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶ مجلس شورای اسلامی

ماده ۱- در این قانون اصطلاحات زیر به جای عبارات مشروح تعریف شده به کار می‌روند:
الف - اتاق‌ها شامل: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران است.

تبصره - اتاق بازرگانی، صنایع و معادن ایران از تاریخ تصویب این قانون به اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران (اتاق ایران) تغییر نام می‌یابد.
اتاق ایران موظف است وظایف ناشی از قانون تأسیس اتاق و بند (د) ماده (۹۱) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی در حیطه کشاورزی، آب و منابع طبیعی و صنایع غذایی را در اولویت برنامه‌های خود قرار دهد و با اجرای یک برنامه سه ساله ویژه، شامل ایجاد «مرکز ملی مطالعات راهبردی کشاورزی و آب (غیردولتی)» توانمندی خود در این بخش‌ها را ارتقاء بخشد.

ب - تشکل اقتصادی: تشکل‌هایی که به منظور حفظ حقوق و منافع مشروع و قانونی اعضا و ساماندهی فعالیت و بهبود وضعیت اقتصادی اعضا اعم از حقیقی و حقوقی، به موجب قانون و یا به صورت داوطلبانه توسط مدیران صنایع و معادن، کشاورزی، بازرگانی، خدمات و نیز صاحبان کسب یا پیشه یا حرفه و تجارت نزد اتاق‌ها یا سایر مراجع قانونی ثبت شده یا می‌شوند.
پ - تشکل اقتصادی سراسری: آن دسته از تشکل‌های اقتصادی که در چندین استان کشور شعبه و عضو داشته باشند.

تبصره ۵ - تشخیص سراسری بودن تشکل‌های اقتصادی حسب مورد برعهده اتاق‌ها است.
ث - کسب و کار: به هر نوع فعالیت تکرارشونده و مشروع اقتصادی از قبیل تولید، خرید و فروش کالا و خدمات به قصد کسب منافع اقتصادی اطلاق می‌شود.

ج - محیط کسب و کار: عبارت است از مجموعه عوامل مؤثر در اداره یا عملکرد بنگاه‌های تولیدی که خارج از کنترل مدیران آنها می‌باشند.

چ - شورای گفت‌وگو: عبارت از شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی موضوع ماده (۷۵) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ است.
ح - دستگاه‌های اجرایی: شامل کلیه دستگاه‌های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ است.

ماده ۲ - دولت مکلف است در مراحل بررسی موضوعات مربوط به محیط کسب و کار برای اصلاح و تدوین مقررات و آیین‌نامه‌ها، نظر کتبی اتاق‌ها و آن دسته از تشکل‌های ذی‌ربطی

که عضو اتاق‌ها نیستند، اعم از کارفرمایی و کارگری را درخواست و بررسی کند و هرگاه لازم دید آنان را به جلسات تصمیم‌گیری دعوت نماید.

تبصره ۵ - مهلت اجرای حکم بند (ب) ماده (۹۱) قانون اصل (۴۴)^(۱) در مورد شرکت دادن اتاق‌ها در شوراهای تصمیم‌گیری برای دولت، شش ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون است.^(۲)

ماده ۳ - دستگاه‌های اجرایی مکلفند هنگام تدوین یا اصلاح مقررات، بخشنامه‌ها و رویه‌های اجرایی، نظر تشکلهای اقتصادی ذی‌ربط را استعلام کنند و مورد توجه قرار دهند.^(۳)

۱ - ماده (۹۱) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۸ مجلس شورای اسلامی^(*)؛ به منظور تأمین شرایط هر چه مساعدتر برای مشارکت و مسؤولیت‌پذیری بخش غیردولتی در فعالیت‌های اقتصادی:

الف - کلیه کمیسیون‌های مجلس شورای اسلامی می‌توانند در بررسی لوایح و طرح‌های اقتصادی نظر مشورتی فعالان اقتصادی را کسب و مورد استفاده قرار دهند.

ب - کلیه کمیسیون‌ها، هیأت‌ها، شوراهای و ستادهای تصمیم‌گیری در دولت مجازند در تصمیمات اقتصادی خود، نظر فعالان اقتصادی را جویا شده و مورد توجه قرار دهند. دولت موظف است عضویت رییس یا نماینده اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اتاق تعاون در شوراهای تصمیم‌گیری اقتصادی را از طریق اصلاح قانون یا آیین‌نامه‌های مربوطه رسمیت بخشد. از این پس رییس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران^(*) و اتاق تعاون به‌عنوان عضو رسمی به ترکیب اعضاء شورای اقتصاد، هیأت امانت حساب ذخیره ارزی، هیأت سرمایه‌گذاری خارجی (موضوع قانون جلب و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی)^(*) و هیأت‌عالی واگذاری (موضوع قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران)^(*) اضافه می‌شود.

* ۱ - این قانون در تاریخ ۱۳۸۶/۱۱/۸ توسط مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۷/۳/۲۵ از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام موافق با مصلحت نظام تشخیص داده شد.

* ۲ - در حال حاضر، رییس اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران (اتاق ایران).

* ۳ و * ۴ - جهت ملاحظه قوانین فوق به سامانه ملی قوانین و مقررات ج.ا.ا به نشانی www.qavanin.ir مراجعه شود.

۲ - به نامه شماره ۵۵۲۲۵/۱۱۴۳۷۶ مورخ ۱۴۰۳/۸/۱ معاونت حقوقی ریاست جمهوری در قسمت مکاتبات همین مجموعه مراجعه شود.

۳ - الف - ماده ۱۵ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۸: دولت موظف است حداکثر ظرف شش‌ماه زمینه‌های تأسیس انجمن‌های صنفی - حرفه‌ای را به صورت سازمان‌های مردم‌نهاد فراهم نماید. این انجمن‌ها برای تحقق مقررات صنفی و حرفه‌ای، اصول اخلاق حرفه‌ای و توسعه علمی و تکنولوژی در رشته‌های مرتبط فعالیت می‌نمایند. دستگاه‌های اجرایی موظفند در تدوین اصلاح ضوابط و مقررات از این انجمن‌ها نظر مشورتی اخذ نمایند.

ب - از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۷/۱۸ مجلس شورای اسلامی:

ماده ۱۴۳ - کمیسیون اصلی موظف است در رسیدگی به طرح‌ها و لوایح از وزرا و یا بالاترین مقام دستگاه‌های اجرایی

ماده ۵ - اتاق‌ها مکلفند فهرست ملی تشکل‌های اقتصادی را تهیه و تغییرات آن را اعلام نمایند. در آن دسته از فعالیتهای اقتصادی که فاقد تشکل فعال می‌باشند، اتاق‌ها موظفند برای ساماندهی، ایجاد و ثبت تشکل‌های اقتصادی فعال زمینه‌های لازم را ایجاد کنند و در

مرتبط با موضوع، مرکز پژوهش‌ها، دیوان محاسبات، نمایندگان کمیسیون‌های فرعی و نمایندگانی که در موعد مقرر پیشنهاد خود را ارائه نموده‌اند و عنداللزوم نماینده بخش خصوصی اعم از اتاق‌های: بازرگانی و صنایع و معادن، کشاورزی، تعاون، اصناف، تشکل‌های کارگری، انجمن‌ها و اتحادیه‌ها و مجامع صنفی، صنعتی، معدنی و کشاورزی حسب مورد دعوت نماید و پس از رسیدگی گزارش خود را در مهلت مقرر به هیأت ریسه مجلس تقدیم کند.

تبصره ۱- کمیسیون‌ها می‌توانند گزارش طرح‌ها و لوایح مشابه یا با موضوع مشترک یا نزدیک به هم را در یک‌گزارش به مجلس ارائه نمایند.

تبصره ۲- گزارش چاپ شده کمیسیون تا زمانی که در دستور هفتگی درج نشده باشد فقط با تصویب دو سوم اعضای کمیسیون و تأیید هیأت ریسه مجلس قابل تغییر و اصلاح است و در صورت درج در دستور هفتگی قابل تغییر و اصلاح نیست.

ج- از قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ با الحاقات بعدی:

ماده ۶۰ - رعایت مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار در تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون الزامی است.

ماده ۶۱ (الحاقی ۱۳۹۷/۲/۳۰) - به منظور بررسی و اتخاذ تصمیم در خصوص حل‌وفصل مشکلات واحدهای تولیدی، به ویژه در موارد مربوط به تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام، تأمین مالی، تعیین تکلیف بدهی‌های معوق و همچنین رفع مشکلات مرتبط با محیط‌زیست، منابع طبیعی و معادن و رفع موانع صادراتی، به دولت اجازه داده می‌شود نسبت به ایجاد «ستاد تسهیل و رفع موانع تولید» به ریاست وزیر صنعت، معدن و تجارت اقدام کند. وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است ظرف مدت دو ماه از تاریخ ابلاغ این قانون، آیین‌نامه اجرایی لازم را با مشورت شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی در چهارچوب اختیارات قانونی تهیه کرده و به تصویب هیأت‌وزیران برساند.

د- ماده ۵ قانون ساماندهی صنعت خودرو مصوب ۱۴۰۰/۸/۲۶: وزارت صنعت، معدن و تجارت با رعایت مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی مکلف است در افق سند چشم‌انداز بیست ساله بسترهای لازم را برای ورود فناوری‌های جدید و مستقل تولید خودرو با همکاری شرکت‌های معتبر خودروسازی جهان و یا به‌صورت سرمایه‌گذاری مشترک با شرکت‌های فعال موجود فراهم سازد. آیین‌نامه اجرایی این ماده ظرف مدت سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری اتاق‌ها و انجمن‌های تخصصی تولیدی ذی‌ربط تهیه می‌شود و به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد.

ه- به بخشنامه شماره ۱۳۱۹۳۲ مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۲۵ معاون حقوقی رئیس‌جمهور در خصوص الزام تمامی دستگاه‌های اجرایی مبنی بر بهره‌گیری از نظرات تشکل‌های اقتصادی غیردولتی نظیر اتاق‌های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و تشکل‌های کارفرمایی و کارگری، مندرج در قسمت بخشنامه‌های معاون حقوقی رئیس‌جمهور در همین مجموعه مراجعه شود.

فعالیت‌هایی که تشکلهای موازی وجود دارد، زمینه ادغام، شبکه‌سازی، یکپارچه‌سازی و انسجام تشکلهای موازی را فراهم نمایند.^(۱)

۱ - الف - از قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی مصوب ۱۳۹۸/۲/۱۵:

ماده ۴ - الف - وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است: ...

تبصره ۲ - به منظور اجرایی شدن احکام ماده (۵) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی در راستای ساماندهی، ایجاد، ثبت و اعلام فهرست ملی تشکلهای اقتصادی، سه ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است با مشورت شورای گفت‌وگو آیین‌نامه اجرایی آن را تهیه کند^(*) و به تصویب هیأت‌وزیران برساند. اتاق ایران موظف است ضمن انجام اقدامات لازم جهت عضویت فراگیر فعالان اقتصادی در این اتاق، کارت عضویت و تمدید آن را بدون دریافت چهار هزار سود سالانه، موضوع ماده (۱۳) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، صادر کند.

ماده ۱۵ - وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است با همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و وزارتخانه‌های ذی‌ربط در جهت حمایت از تجمع توانمندی‌های شرکت‌ها و تقویت آنها، با رعایت مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار ظرف مدت شش‌ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، آیین‌نامه «تشویق به مشارکت» با رویکرد تجمع توان فنی، مالی، تسهیلاتی و اعتباری و ثبت شرکت برای آن دسته از شرکت‌هایی که به شکل ادغام و یا گروه اقتصادی با منافع مشترک (کنسرسیوم)، با یکدیگر مشارکت می‌کنند را تهیه کند و به تصویب هیأت‌وزیران برساند.

* ۱ - جهت ملاحظه آیین‌نامه اجرایی تبصره (۲) ماده (۴) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی مصوب ۱۴۰۰/۲/۱ هیأت وزیران، به سامانه ملی قوانین و مقررات ج.ا.ا به نشانی www.qavanin.ir مراجعه شود.

ب - ماده ۲۴ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰: تشکیل گروه اقتصادی با منافع مشترک با مشارکت دو یا چند شخص حقیقی و حقوقی به منظور تسهیل و گسترش فعالیت اقتصادی و تجاری برای یک دوره محدود و براساس قراردادی کتبی پس از ثبت در مرجع ثبت شرکت‌ها در قالب شرکت مدنی و ضوابط و شرایط مربوط به آن و با رعایت موازین اسلامی و اصل منع اضرار به غیر و منع انحصار مجاز است.

تبصره ۱ - تغییر در حیطه اختیارات مدیران در قرارداد در قبال اشخاص ثالث قابل استناد نیست و اعضای گروه به‌طور تضامنی مسؤول پرداخت دیون گروه از اموال شخصی خود می‌باشند، مگر اینکه با اشخاص ثالث طرف قرارداد به ترتیب دیگری توافق شده باشد. مراجع ثبت‌کننده در صورتی نسبت به ثبت این شرکت‌ها اقدام می‌کنند که در قرارداد، شرایط تضامن قید شده باشد.

تبصره ۲ - عملیات مربوط به دفاتر تجاری و بازرسی مطابق ماده (۶) قانون تجارت و مواد (۱۵۱) و (۱۵۲) لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷/۱۲/۲۴ انجام می‌شود و تصفیه تابع قرارداد بین شرکاء خواهد بود.

تبصره ۳ - فوت یا حجر یا ممنوعیت قانونی یکی از اشخاص حقیقی یا انحلال یا ورشکستگی یکی از اشخاص حقوقی موجب انحلال گروه می‌شود مگر اینکه در قرارداد تشکیل گروه اقتصادی طور دیگری مقرر شده باشد.

تبصره ۴ - آیین‌نامه اجرایی این ماده ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این قانون با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت دادگستری به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد.

تبصره ۱ - اتاق‌ها موظفند در فعالیتهای صادرات غیرنفتی با ایجاد انسجام، هماهنگی و تقسیم کار، از فعالیت موازی تشکلهای جلوگیری کنند. همه تشکلهای اقتصادی موظفند در اجرای احکام این ماده با اتاق‌ها همکاری کنند.

تبصره ۲ - مؤسسان و مدیران تشکلهای اقتصادی نباید مانع عضویت داوطلبان جدید واجد شرایط و استفاده آنها از منافع حضور در این تشکلهای شوند.^(۱)

* ۱- آیین‌نامه اجرایی جزء (۳) بند (الف) ماده (۴) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی در تاریخ ۱۳۹۹/۷/۹ به تصویب هیأت‌وزیران رسیده است.

* ۲- آیین‌نامه اجرایی جزء (۴) بند (الف) ماده (۴) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی در تاریخ ۱۳۹۹/۷/۲۰ به تصویب هیأت‌وزیران رسیده است.

* ۳- آیین‌نامه اجرایی تبصره (۲) ماده (۴) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی در تاریخ ۱۴۰۰/۲/۱ به تصویب هیأت‌وزیران رسیده است.

* ۴- ماده ۱۳ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰: به‌منظور تقویت و ساماندهی تشکلهای خصوصی و تعاونی و کمک به انجام وظایف قانونی، موضوع بند (د) ماده (۹۱) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷/۳/۲۵^(۵) و ارایه خدمات بازاریابی، مشاوره‌ای و کارشناسی کلیه اعضای اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون جمهوری اسلامی ایران مکلفند چهار در هزار سود سالانه خود را پس از کسر مالیات برای انجام وظایف به‌صورت سالانه حسب مورد به حساب اتاق‌های مذکور واریز نمایند و تأییدیه اتاق‌های مذکور را هنگام صدور و تمدید کارت بازرگانی و عضویت تسلیم کنند.

* ۵- از ماده ۹۱ قانون اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۸: به منظور تأمین شرایط هر چه مساعدتر برای مشارکت و مسؤولیت‌پذیری بخش غیردولتی در فعالیتهای اقتصادی: ...

د - اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اطاق تعاون موظفند در ایفاء نقش قانونی خود به عنوان مشاور سه قوه، سازوکار لازم برای ساماندهی و هماهنگی تشکلهای اقتصادی و کسب نظرات فعالان اقتصادی را فراهم نموده و با کمک به ایجاد فضای تعامل سازنده بخش خصوصی با ارکان حکومت، در مسائل اقتصادی پیشنهادهای کارشناسانه لازم را ارائه نمایند. در این راستا، اطاق‌ها موظفند با تأسیس واحد پایش و پیگیری اجراء سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، گزارش‌های منظم لازم را به شورای عالی اجراء سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی تقدیم نمایند و همچنین پیش‌نویس قانون «ایجاد فضای مساعد کارآفرینی و رفع موانع کسب و کار» را تهیه و ارائه کنند.

۱ - اصل ۲۶ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۲: احزاب، جمعیت‌ها، انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمن‌های اسلامی یا اقلیتهای دینی شناخته شده آزادند، مشروط به اینکه اصول استقلال، آزادی، وحدت ملی، موازین اسلامی و اساس جمهوری اسلامی را نقض نکنند. هیچ‌کس را نمی‌توان از شرکت در آنها منع کرد یا به شرکت در یکی از آنها مجبور ساخت.

نظرات اصناف یا تشکل‌های جدید اقتصادی سراسری با حضور رئیس شورای اصناف کشور^(۱) و یا رؤسای این تشکل‌ها در شورای گفتگو^(۲) بررسی می‌شود.

ماده ۱۱ (اصلاحی ۱۳۹۵/۱۱/۱۰)^(۳) - به منظور تبادل نظر دولت و بخش‌های خصوصی و تعاونی و تسهیل فعالیت‌های اقتصادی این بخش‌ها، بررسی و رفع موانع کسب و کار و اتخاذ تصمیم مؤثر برای اقدامات لازم در چهارچوب قوانین و مقررات موجود و آرایه پیشنهادها و راهکارهای اجرایی مناسب به مراجع ذی‌ربط، شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی با ترکیب اعضای زیر تشکیل می‌شود:

- ۱- وزیر امور اقتصادی و دارایی (رئیس شورا)
- ۲- وزیر صنعت، معدن و تجارت
- ۳- وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی (یا معاون)
- ۴- وزیر جهادکشاورزی (یا معاون)
- ۵- وزیر نفت (یا معاون)
- ۶- وزیر نیرو (یا معاون)
- ۷- وزیر کشور (یا معاون)
- ۸- رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
- ۹- رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور (یا معاون)
- ۱۰- دو نفر از معاونان قوه قضاییه به انتخاب رئیس قوه
- ۱۱- رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی
- ۱۲- رئیس کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی
- ۱۳- رئیس کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی
- ۱۴- رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی
- ۱۵- سایر رؤسای کمیسیون‌های تخصصی و ویژه مجلس شورای اسلامی (حسب مورد)
- ۱۶- رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران^(۴) (دبیر شورا)

۱ - به موجب ماده (۱) قانون اصلاح قانون نظام صنفی کشور مصوب ۱۳۹۲/۶/۱۲ از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، نام «شورای اصناف کشور» به «اتاق اصناف ایران» تغییر یافته است.

۲ - جهت ملاحظه اعضاء، وظایف و اختیارات شورای گفت‌وگو به ماده ۱۱ اصلاحی همین قانون مراجعه شود.

۳ - صدر ماده به موجب بند الف ماده ۱۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ اصلاح گردیده و ۴ تبصره به آن اضافه شده است.

۴ - در حال حاضر، اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران (اتاق ایران).

۱۷- رئیس اتاق اصناف

۱۸- رئیس شورای عالی استان‌ها

۱۹- رئیس اتاق تعاون جمهوری اسلامی ایران

۲۰- شهردار یکی از کلان‌شهرها به انتخاب شهرداران کلان‌شهرها

۲۱- هشت نفر از مدیران عامل شرکت‌های برتر خصوصی و تعاونی از بخش‌ها و رشته‌های

مختلف

تبصره ۱ (الحاقی ۱۳۹۵/۱۱/۱۰) - نحوه انتخاب اعضای ردیف (۲۱) و چگونگی تشکیل جلسات و ارائه پیشنهادها و گزارش‌ها طبق دستورالعملی است که در نخستین جلسه شورا تهیه و تصویب می‌شود.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۹۵/۱۱/۱۰) - محل دبیرخانه این شورا بدون دریافت کمک از دولت در اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران^(۱) است.

تبصره ۳ (الحاقی ۱۳۹۵/۱۱/۱۰) - جلسات شورای گفت‌وگو، حداقل یک جلسه در ماه می‌باشد.

تبصره ۴ (الحاقی ۱۳۹۵/۱۱/۱۰) - مصوبات شورا حداکثر ظرف مدت سی‌روز در دستور کار هیأت دولت قرار می‌گیرد تا در جلسه هیأت دولت مطرح و نسبت به آن تصمیم‌گیری شود. وظایف و اختیارات شورای گفت‌وگو به شرح ذیل است:

الف - پیشنهاد اصلاح، حذف یا وضع مقررات اعم از آیین‌نامه، بخشنامه، دستورالعمل، شیوه یا رویه اجرایی در جهت بهبود محیط کسب و کار در ایران به مسئولان مربوطه بر اساس گزارش تهیه شده از سوی دبیرخانه این شورا

ب - استماع نظرات و پیشنهادهای نمایندگان اصناف یا تشکلهای اقتصادی سراسری با حضور رئیس شورای اصناف کشور و یا حسب مورد رؤسای این تشکلهای در جلسات شورا

پ - ارائه خواسته‌ها، پیشنهادهای و تذکرات متقابل مسؤولان دستگاه‌های اجرایی و نمایندگان تشکلهای بخش‌های خصوصی و تعاونی و بحث و بررسی و اقتناع و تفاهم درباره خواسته‌های مذکور

ت - ارائه پیشنهاد برای ارتقاء فرهنگ اقتصادی، اخلاق کسب و کار و مهارت‌های شغلی و کارآفرینی در کشور

ث - بررسی گزارش‌های کمیته موضوع ماده (۷۶) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه

جمهوری اسلامی ایران و زمینه‌سازی برای تصمیم‌گیری درباره آنها^(۱)

ج - پیگیری گزارش اتاق‌ها درباره امتیازات موجود در قوانین و مقررات و روبه‌ها برای
 بنگاه‌های با مالکیت غیر از بخش‌های خصوصی و تعاونی و زمینه‌سازی برای حذف یا تعمیم این
 امتیازات به منظور اجرای کامل و مؤثر ماده (۸) قانون اصل (۴۴)^(۲)

۱ - * با توجه به انقضای زمان اجرای قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران کمیته مذکور در ماده ۷۶ مشمول انقضای زمان گشته است. در خصوص این موضوع، بند ب ماده ۱۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور (به شرح ذیل)، معتبر می‌باشد:

بند ب ماده ۱۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰: اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی موظف است با همکاری اتاق تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران و شورای اصناف کشور، نسبت به شناسایی قوانین، مقررات و بخشنامه‌های محل تولید و سرمایه‌گذاری در کشور اقدام نماید و با نظرخواهی مستمر از تشکلهای تولیدی و صادراتی سراسر کشور و بررسی و پردازش مشکلات و خواسته‌های آنها، به‌طور مستمر گزارش‌ها و پیشنهادهایی را تهیه کند و به کمیته‌ای متشکل از دو نفر از هر قوه به انتخاب رییس آن قوه ارایه دهد. کمیته مذکور موظف است ضمن بررسی پیشنهادهای ارایه‌شده، راهکار قانونی لازم را اتخاذ کند.

تبصره ۱- گزارش‌های موضوع این بند در مورد قوانین و مصوبات و بخشنامه‌های مزاحم، خلأ قانونی، اجرای نادرست یا ناقص قوانین و همچنین پیشنهاد اصلاح قوانین و مقررات و ارتقای امنیت اقتصادی، حقوق مالکیت و حمایت از سرمایه‌گذاری و تولید و صادرات و اشتغال و چگونگی کاهش قیمت تمام‌شده کالاها و خدمات در ایران همراه با ارتقای کیفیت و رشد تولید و موارد مربوط به سرمایه‌گذاری و تولید و استفاده بهینه از سرمایه‌گذاری‌ها و ظرفیت‌های موجود تهیه می‌شود. (*۱)

تبصره ۲- کمیته مذکور در این بند یک نسخه از همه گزارش‌های ارسالی را به شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و شورای گفت‌وگو ارسال می‌کند.

تبصره ۳- مصوبات جلسات مذکور حداکثر ظرف مدت سی روز کاری در دستور کار هیأت‌وزیران قرار می‌گیرد.

* ۱- * به موجب تبصره ۷ ماده ۷ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی (الحاقی ۱۳۹۹/۱۱/۱۵)، «مصوبات کمیته مذکور در ماده (۷۶) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران که مرتبط با وظایف و اختیارات هیأت‌مقررات‌زایی و بهبود محیط کسب و کار می‌باشد به این هیأت ارسال می‌شود»؛ اما با توجه به عدم اعتبار ماده ۷۶ مذکور و درج مفاد آن در ماده ۱۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، این تکلیف، متوجه کمیته ماده ۱۲ می‌باشد.

یادآور می‌گردد با توجه به تبصره ۵ (الحاقی ۱۴۰۲/۱۲/۲۲) به ماده ۷، شماره تبصره از ۷ به ۸ تغییر یافته است.

۲ - ماده ۸ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۸

مجلس شورای اسلامی و ۱۳۸۷/۳/۲۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام: هر امتیازی که برای بنگاه‌های دولتی یا فعالیت اقتصادی گروه یک و دو ماده (۲) این قانون مقرر شود، عیناً و با اولویت برای بنگاه یا فعالیت اقتصادی مشابه در بخش خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی باید در نظر گرفته شود.

تبصره - دولت مکلف است ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون کلیه امتیازات موجود موضوع این ماده را لغو کند یا تعمیم دهد.

چ - ارایه پیشنهاد در مورد قراردادهای دستگاه‌های اجرایی با فعالان اقتصادی بخش‌های خصوصی و تعاونی به منظور ایجاد ترازوی و منع تحمیل شرایط ناعادلانه به طرف مقابل در این قراردادها

ح - زمینه‌سازی برای شناسایی واحدهای تولیدی مشمول پرداخت مالیات با همکاری تشکل‌های اقتصادی به منظور دریافت مالیات از همه فعالان اقتصادی و گسترش پایه مالیاتی

خ - تعیین و انتشار اطلاعات آماری مورد نیاز برای فعالان اقتصادی با قید روزآمدسازی مستمر در پایگاه اطلاعات آماری کشور موضوع ماده (۶) این قانون

د - تعیین مصادیق امتیازات تخصیص یافته به بخش‌های تعاونی و خصوصی موضوع مواد (۲۲) و (۲۷) این قانون

تبصره ۱ - وزیر یا بالاترین مقام دستگاه‌های اجرایی که موضوع مربوط به آن دستگاه در دستور شورای گفت‌وگو قرار می‌گیرد، موظف است با دعوت دبیرخانه این شورا خود در جلسه مربوطه در شورای گفت‌وگو شرکت کند و حسب مورد نمایندگان تام‌الاختیار خود را به کمیسیون‌های زیرمجموعه دبیرخانه شورا معرفی نماید.

تبصره ۲ - دبیر شورا، سخنگوی آن نیز می‌باشد و موظف است دستور جلسه آتی و مصوبات هر جلسه را در اختیار رسانه‌ها قرار دهد.

ماده ۱۲ - تشکل‌های اقتصادی سراسری می‌توانند درخواست‌های خود را برای اصلاح قوانین، مقررات، بخشنامه‌ها، دستورالعمل‌ها و رویه‌های اجرایی محل کسب و کار، به همراه استدلال فنی و حقوقی مربوطه به دبیرخانه شورای گفت‌وگو ارسال و درخواست خود را پیگیری کنند. در صورت مخالفت شورای گفت‌وگو با درخواست ارسال شده، دبیرخانه شورا موظف است دلایل مخالفت با درخواست مربوطه را به‌طور کتبی به تشکل ذی‌ربط اطلاع دهد.^(۱)

ماده ۱۳ - در هر یک از استان‌ها، استاندار موظف است با همکاری رؤسای اتاق‌ها در استان، شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی در استان را با ترکیبی متناسب با این شورا و به ریاست خود تشکیل دهد و فرآیند دریافت و بررسی درخواست تشکل‌ها و فعالان اقتصادی و اتخاذ تصمیم در جهت بهبود محیط کسب‌وکار در استان را سازماندهی کند.

شوراهای گفت‌وگو در استان‌ها موظفند آن دسته از گزارش‌ها و درخواست‌های رسیده که ابعاد ملی و فراگیر داشته باشد را جهت بررسی و تصمیم‌گیری به دبیرخانه شورای گفت‌وگو

---

۱ - در ارتباط با شناسایی و تشخیص مقررات محل کسب و کار، بند ب ماده ۱۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰، مندرج در زیرنویس بند ث تبصره ۴ ماده ۱۱ همین قانون ملاحظه شود.

ارسال کنند. (۱)

تبصره ۵ - دستورالعمل تشکیل و نحوه اداره جلسات شوراهای استانی گفت‌وگو و فرم‌های درخواست از این شورا توسط دبیرخانه شورای گفت‌وگو در اتاق ایران تهیه و به شوراهای استانی ارسال می‌شود.

ماده ۱۴ - به منظور تعامل مستمر با فعالان اقتصادی اعم از کارفرمایی و کارگری و تلاش برای حل مشکلات آنان و ارایه پیشنهاد برای اصلاح قوانین، مقررات، بخشنامه‌ها، دستورالعمل‌ها و رویه‌های اجرایی به شورای گفت‌وگو، وزراء و رؤسای دستگاه‌های اجرایی و قضایی مرتبط با محیط کسب و کار و رؤساء و مدیران کل این دستگاه‌ها در مراکز استان‌ها موظفند یکی از معاونان خود را به‌عنوان مسؤول بهبود محیط کسب و کار تعیین و معرفی نمایند.

تبصره ۵ - تشخیص دستگاه‌های اجرایی مرتبط با محیط کسب و کار بر عهده وزیر امور اقتصادی و دارایی است. (۲)

ماده ۱۵ - کلیه دستگاه‌های اجرایی مرتبط با محیط کسب و کار همچنین سازمان‌ها و ادارات کل آنها در مراکز استان‌ها موظفند به سؤالات نمایندگان تشکلهای فعالان اقتصادی پاسخ دهند و مطالبات و شکایات آنها را بررسی نمایند. (۳)

ماده ۲۴ - دولت و دستگاه‌های اجرایی مکلفند به منظور شفاف‌سازی سیاست‌ها و برنامه‌های اقتصادی و ایجاد ثبات و امنیت اقتصادی و سرمایه‌گذاری، هرگونه تغییر سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های اقتصادی را در زمان مقتضی قبل از اجراء، از طریق رسانه‌های گروهی به اطلاع عموم برسانند.

۱ - از ماده ۱۲ قانون جهش تولید دانش بنیان مصوب ۱۴۰۱/۲/۱۱:

با هدف توسعه زیست‌بوم نوآوری و اقتصاد دانش بنیان در استان‌ها:

الف - استانداران سراسر کشور موظفند با همکاری پارک‌های علم و فناوری داخل استان، منابع استانی و اختیارات خود را با اولویت تقویت فعالیت‌های نوآورانه و شناسایی و حل مسائل بومی و با استفاده از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان، واحدهای فناور مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری، مراکز نوآوری دانشگاهی، کسب و کارهای نوآورانه و خلاق در استان به کار گیرند.

۲ - جهت ملاحظه «فهرست دستگاه‌های اجرایی مرتبط با محیط کسب و کار در سطوح ملی و استانی» مصوب ۱۳۹۲/۸/۲۵ وزیر امور اقتصادی و دارایی، به قسمت سایر مقررات در همین مجموعه مراجعه شود.

۳ - در راستای اجرای مواد ۱۴ و ۱۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰، تکالیف مسؤولان بهبود محیط کسب و کار در همه دستگاه‌ها به موجب بخشنامه مصوب ۱۴۰۳/۳/۱۳ (سرپرست ریاست جمهوری) طی نامه شماره ۴۴۷۹۹ مورخ ۱۴۰۳/۳/۱۳ به کلیه دستگاه‌های اجرایی ابلاغ گردیده است. متن بخشنامه مزبور در همین مجموعه درج شده است.

تبصره - هیأت وزیران پس از کسب نظر مشورتی شورای گفتگو^(۱)، زمان موضوع این ماده را تعیین و اعلام می کند. مواردی که محرمانه بودن آن اقتضاء داشته باشد، با تشخیص بالاترین مقام دستگاه اجرایی، مستثنی است.^(۲)

ماده ۳۰ (الحاقی ۱۴۰۰/۱۲/۲۴)^(۳) - وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری معاونت ذی ربط رییس جمهور حداکثر شش ماه پس از لازم الاجراء شدن این قانون، با استفاده از ظرفیت های موجود نسبت به اصلاح و ارتقاء «پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار»^(۴) اقدام نماید. دستگاه های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ مکلفند پیش نویس آیین نامه، دستورالعمل یا بخشنامه خود را یک هفته قبل از صدور، در تارنمای (سایت) خود به اطلاع عموم و فعالان اقتصادی برسانند تا فرصت لازم برای اعلام نظرات عموم یا فعالان اقتصادی و تشکلهای وجود داشته باشد. همچنین دستگاه های اجرایی مکلفند هرگونه آیین نامه، دستورالعمل یا بخشنامه یا مقرره خود را بلافاصله در پایگاه مذکور ثبت نمایند و به اطلاع عموم برسانند.

یک سال پس از لازم الاجراء شدن این قانون، مقررات تنها در صورت ثبت در پایگاه موضوع این ماده نافذ می باشد.

۱ - به ماده ۱۱ همین قانون مراجعه شود.

۲ - الف - به آیین نامه اجرایی ماده ۲۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۲/۱۱/۱۵ هیأت وزیران مندرج در همین مجموعه مراجعه شود.

ب - به بخشنامه معاون حقوقی رییس جمهور در خصوص افزایش ثبات، امنیت اقتصادی و سرمایه گذاری و اطلاع رسانی مؤثر مقررات مرتبط با محیط کسب و کار و درج آنها در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۱/۵/۲۲ معاونت حقوقی رییس جمهور مندرج در همین مجموعه، مراجعه شود.

۳ - به ماده (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، به موجب ماده ۲ قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ الحاق شده است

۴ - **بند تصویب نامه در خصوص اتخاذ تصمیماتی در خصوص تسریع در شروع و توسعه کسب و کارها** مصوب ۱۳۹۹/۷/۲۷: معاونت حقوقی رییس جمهور مکلف است با همکاری فنی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و همکاری تخصصی دستگاه های ذی ربط به تشخیص معاونت یاد شده ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این تصویب نامه نسبت به ایجاد «درگاه اختصاصی قوانین و مقررات مربوط به کسب و کار» در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران اقدام نماید. دستگاه های اجرایی مکلفند مقررات موضوع این تصویب نامه را با هماهنگی و نظارت معاونت حقوقی رییس جمهور در درگاه یاد شده درج کنند و پیشنهادهای مربوط به لوائح و مقررات مرتبط با کسب و کار را در قالب طراحی شده توسط معاونت مذکور (از جمله شامل اسناد پشتیبان، قوانین و مقررات مرتبط و آثار مصوبه جدید بر آنها) به مراجع وضع مربوط ارایه کنند و نسخه ای از آن را جهت اطلاع عمومی، در درگاه یاد شده درج نمایند.

از قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران

مصوب ۱۴۰۳/۳/۱ مجلس شورای اسلامی

ماده ۲۲- به منظور تبدیل جمهوری اسلامی ایران به قطب تأمین سلامت منطقه جنوب غرب آسیا، دستیابی به صادرات سالانه بیش از یک میلیارد (۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) یورو دارو و ایمن ساز (واکسن) و بیش از یک میلیارد (۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) یورو تجهیزات پزشکی، افزایش درآمد سالانه کشور از گردشگری سلامت به شش میلیارد (۶/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) یورو و افزایش درآمد سالانه حاصل از جذب دانشجویان خارجی در رشته‌های علوم پزشکی به بیش از هفتصد میلیون (۷۰۰/۰۰۰/۰۰۰) یورو، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف به انجام اقدامات زیر است:

الف - جهت افزایش ضریب خودکفایی در تأمین مواد اولیه دارو، فراورده‌های دارویی و محصولات کشاورزی، ملزومات مصرفی و تجهیزات پزشکی تا پایان سال اول اجرای برنامه با همکاری وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی نسبت به ایجاد سازوکار مناسب برای رعایت معیارهای لازم جهت صادرات محصولات کشاورزی و دارو و راه‌اندازی سامانه ثبت قراردادهای صادراتی و تضمین حقوق و امنیت این قراردادها اقدام نماید. وزارت جهاد کشاورزی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (از طریق سازمان تابعه ذی‌ربط) مکلفند جز در موارد ضرورت نسبت به اعلام ممنوعیت‌های صادراتی حداقل یک سال پیش از اعمال آنها اقدام نمایند. در صورت اتخاذ ممنوعیت‌های صادراتی، قراردادهایی که در چهارچوب سازوکارها و معیارهای مذکور انجام شده باشد، مشمول این ممنوعیت‌ها نیستند. موارد ضرورت در هر مورد با تشخیص وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و جهاد کشاورزی تعیین می‌گردد.

مصوبات هیأت وزیران

آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و

مقررات مرتبط با محیط کسب و کار^(۱)

مصوب ۱۴۰۲/۱/۳۰ هیأت وزیران

ماده ۱- در این آیین‌نامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

۱- قانون: قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار - مصوب ۱۳۹۰ - با اصلاحات و الحاقات

بعدی آن.

۲- پایگاه: پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار، موضوع

تصویب‌نامه شماره ۸۷۲۷۷/ت/۸۱۱۵ هـ مورخ ۱۳۹۹/۸/۳ و موضوع ماده (۳۰) الحاقی قانون.

۳- دستگاه‌های اجرایی: دستگاه‌های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری.

۴- کسب و کار: هر نوع فعالیت تکرار شونده و مشروع اقتصادی از قبیل تولید، خرید و فروش

کالا و خدمات به قصد کسب منافع اقتصادی.

۵- محیط کسب و کار: مجموعه عوامل مؤثر در اداره یا عملکرد بنگاه‌های اقتصادی که

خارج از واپایش (کنترل) مدیران آن‌ها است.

۶- مقررات: هرگونه مقرر مقرر مرتبط با محیط کسب و کار تحت هر عنوان از قبیل آیین‌نامه،

دستورالعمل یا بخشنامه که در دستگاه‌های اجرایی وضع می‌شود.

---

۱ - این آیین‌نامه در جلسه مورخ ۱۴۰۲/۱/۳۰ هیأت وزیران به پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی و معاونت حقوقی رییس‌جمهور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای ماده (۳۰) الحاقی قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، موضوع ماده (۲) قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار مصوب ۱۴۰۰ به تصویب رسیده و با شماره ۱۷۹۷۶/ت/۱۱۳۴ هـ در تاریخ ۱۴۰۲/۲/۹ ابلاغ شده است.

۷- اتاق‌ها: شامل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران (اتاق ایران)، اتاق تعاون جمهوری اسلامی ایران و اتاق اصناف ایران.

ماده ۲- دستگاه‌های اجرایی مکلفند در تدوین یا اصلاح مقررات و رویه‌های اجرایی مرتبط با محیط کسب و کار، نظر اتاق‌ها و تشکلهای کارفرمایی و کارگری که عضو اتاق‌ها نیستند و سایر تشکلهای اقتصادی ذی‌ربط را اخذ و مورد توجه قرار دهند و در صورت لزوم، از آنها برای شرکت در جلسات دعوت کنند. در مواردی که دستگاه اجرایی، تصویب مقرره‌ای را به مراجع ذی‌صلاح پیشنهاد می‌نماید، مکلف است پیشنهاد خود به همراه اطلاعاتی از قبیل اسناد پشتیبان، قوانین و مقررات مرتبط، آثار وضع مصوبه جدید بر مقررات پیشین، نظرات دریافتی از تشکلهای اقتصادی ذی‌ربط و گزارش توجیهی پذیرش یا رد آنها را در قالب دستورالعمل ابلاغی توسط معاونت حقوقی رییس‌جمهور به مراجع تصمیم‌گیرنده ارسال نماید.^(۱)

ماده ۳- دستگاه‌های اجرایی مکلفند، پیش‌نویس مقررات خود را مطابق دستورالعمل موضوع ماده (۲) این آیین‌نامه یک هفته قبل از صدور، در تارنمای (سایت) خود به اطلاع عموم و فعالان اقتصادی برسانند تا فرصت لازم برای اعلام نظرات عموم یا فعالان اقتصادی و تشکلهای وجود داشته باشد. اجرای تکلیف موضوع این ماده، ساقط‌کننده تکالیف دستگاه اجرایی، مقرر در ماده (۲) این آیین‌نامه نیست.

تبصره - دستگاه‌های اجرایی مکلفند، ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، نشانی دقیق تارنمای خود، جهت اجرای این ماده را به معاونت حقوقی رییس‌جمهور اعلام کنند تا در پایگاه منتشر گردد.

ماده ۴- کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلفند مقررات خود که مرتبط با محیط کسب و کار می‌باشند را مطابق با این آیین‌نامه و شیوه‌نامه اجرایی ورود اطلاعات که حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه توسط معاونت حقوقی رییس‌جمهور ابلاغ می‌گردد، در پایگاه ثبت نمایند.

تبصره - مسئولیت صحت اطلاعات وارد شده، بر عهده دستگاه اجرایی واردکننده آن به پایگاه است.

ماده ۵- تشخیص دستگاه‌های اجرایی و مراجع وضع مقررات مرتبط با محیط کسب و کار موضوع این آیین‌نامه و همچنین مرتبط بودن مقرره با محیط کسب و کار با وزیر امور اقتصادی و دارایی است.

۱ - در این خصوص به «دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» ابلاغی ۱۴۰۳/۲/۱ معاون حقوقی رییس‌جمهور مندرج در همین مجموعه مراجعه شود.

ماده ۶- از تاریخ ۱۴۰۲/۲/۲۸، لازم‌الاجرا شدن مقررات، منوط به ثبت و انتشار آنها در پایگاه است.

تبصره ۵- مقررات موجد حق یا تکلیف عمومی، قابل طبقه‌بندی به عنوان اسرار دولتی نیست و ثبت و انتشار آنها در پایگاه الزامی است.

ماده ۷- مقرراتی که علاوه بر دستگاه‌های اجرایی و کارکنان آنان، برای سایر مردم حق یا تکلیف ایجاد می‌نماید، (۱۵) روز پس از انتشار در پایگاه، لازم‌الاجرا است؛ مگر این‌که در خود مقرر مهلت یا ترتیب خاص دیگری ذکر شده باشد.

تبصره ۱- در مواردی که اجرای مقرر بنا به ملاحظات اقتصادی از جمله ایجاد امنیت سرمایه‌گذاری، اقتضای اعطای مهلتی بیش از (۱۵) روز را دارد، دستگاه اجرایی مکلف است با رعایت ماده (۲۴) قانون، مهلت بیشتری را برای لازم‌الاجرا شدن مقرر در نظر گیرد.^(۱)

تبصره ۲- دستگاه‌های اجرایی نمی‌توانند اجرایی‌شدن احکامی از مقرر را که موجد تکلیف برای شهروندان است و یا حقی از آنها زایل می‌نماید را به تاریخی پیش از انتشار مقرر در پایگاه تسری دهند. رعایت حقوق مکتسبه شهروندان در هر حال، الزامی است.

ماده ۸- معاونت حقوقی رییس‌جمهور و وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، موظفند نسبت به ارایه آموزش‌های لازم به دستگاه‌های اجرایی، فعالان اقتصادی و عموم شهروندان درخصوص نحوه اجرای این آیین‌نامه و کاربری پایگاه اقدام کنند.

ماده ۹- مسؤولان بهبود محیط کسب و کار دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۱۴) قانون، ضمن همکاری با وزارت امور اقتصادی و دارایی و معاونت حقوقی رییس‌جمهور، مسؤولیت اجرای این آیین‌نامه را در دستگاه‌های اجرایی مربوط به عهده دارند.

ماده ۱۰- نهاد ریاست‌جمهوری (مرکز فناوری اطلاعات، ارتباطات و امنیت) با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات زیرساخت‌های فنی، نرم‌افزاری، سخت‌افزاری و امنیتی موردنیاز اعلامی معاونت حقوقی رییس‌جمهور را جهت نگهداری و ارتقای مستمر پایگاه، تأمین می‌نماید. انعقاد قرارداد توسط معاونت یادشده، جهت تأمین امکانات و خدمات مورد نیاز این ماده با رعایت قوانین و مقررات مربوط، بلامانع است.

تبصره ۵- نهاد ریاست‌جمهوری (مرکز فناوری اطلاعات، ارتباطات و امنیت) مکلف است اتصال دستگاه‌های اجرایی به پایگاه برای ثبت مقررات موضوع این آیین‌نامه از طریق شبکه

۱- به پیوست آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۲/۱۱/۱۵ هیأت‌وزیران مندرج در همین مجموعه مراجعه شود.

دولت و نیز دسترسی عمومی به پایگاه در بستر اینترنت را تا یک هفته پس از ابلاغ این آیین‌نامه فراهم آورد.

ماده ۱۱- هزینه‌های اجرای این آیین‌نامه (از جمله هزینه نگهداری، راهبری و ارتقای مستمر پایگاه) از محل اعتبارات مصوب مربوط، تأمین می‌گردد.

ماده ۱۲- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است با همکاری معاونت حقوقی رئیس‌جمهور گزارش مشترکی از اجرای این آیین‌نامه را در پایان هر سال به هیأت‌وزیران ارسال کند.

آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار

مصوب ۱۴۰۲/۱۱/۱۵ هیأت وزیران^(۱)

ماده ۱- در این آیین‌نامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

۱- **قانون:** قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰ با اصلاحات بعدی.

۲- **سیاست:** خط‌مشی‌های بنیادین که تصمیمات مقامات و مراجع ذی‌صلاح در دستگاه‌های اجرایی بر اساس آن‌ها اتخاذ می‌شود.

۳- **مقررات:** هرگونه مقرره اقتصادی تحت هر عنوان از قبیل آیین‌نامه، دستورالعمل یا بخشنامه که در دستگاه‌های اجرایی وضع می‌شود.

۴- **رویه:** شیوه‌های اجرایی مرسوم که مورد عمل مقامات و مراجع ذی‌صلاح در دستگاه‌های اجرایی است.

۵- **آیین‌نامه:** آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۷۹۷۶/ت/۱۳۹۴هـ مورخ ۱۴۰۲/۲/۹.

۶- **دستگاه‌های اجرایی:** دستگاه‌های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶.

۷- **مرکز:** مرکز مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب و کار وزارت امور اقتصادی و دارایی.

۸- **شورای گفت‌وگو:** شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی، موضوع ماده (۱۱) قانون.

---

۱ - این آیین‌نامه در جلسه ۱۴۰۲/۱۱/۱۵ به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و معاونت حقوقی رئیس‌جمهور (با همکاری شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی) و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰ با اصلاحات بعدی آن به تصویب رسیده و با شماره ۲۲۹۵۹۷/ت/۱۳۵۸هـ در تاریخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ ابلاغ شده است.

۹- **پایگاه:** پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار، موضوع تصویب نامه شماره ۸۷۲۷۷/ت/۵۸۱۱۵ هـ مورخ ۱۳۹۹/۸/۳^(۱) و موضوع ماده (۳۰) قانون.

ماده ۲- کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلفند ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این آیین‌نامه، مراجع و مقامات صلاحیت‌دار جهت وضع مقرر در دستگاه خویش را با امضای بالاترین مقام دستگاه به معاونت حقوقی رییس‌جمهور ارسال نمایند. ثبت و انتشار مقرر در پایگاه صرفاً از سوی مراجع و مقامات ذی‌صلاح معرفی شده امکان‌پذیر است.

ماده ۳- دولت و دستگاه‌های اجرایی مکلفند هرگونه تغییر در سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های اقتصادی را مطابق حداقل زمان مندرج در جدول پیوست این آیین‌نامه که تأیید شده به مهر دفتر هیئت‌دولت است، پیش از اجرا ضمن ارسال به مرکز (از طریق وزارت امور اقتصادی و دارایی)، با روش‌هایی مانند درج در تارنمای خویش، خبرگزاری جمهوری اسلامی، خبرگزاری صدا و سیما و پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور (معاونت حقوقی رییس‌جمهور) از محل اعتبارات مصوب مربوط، به اطلاع عموم برسانند. مقررات صرفاً پس از انتشار در پایگاه گذشت مدت‌های مذکور لازم‌الاجرا می‌شوند.

تبصره ۱- تارنمای موضوع این ماده، همان تارنمای موضوع تبصره ماده (۳) آیین‌نامه است که نشانی دقیق آن باید حداکثر ظرف یک ماه به مرکز اعلام گردد.

تبصره ۲- معاونت حقوقی رییس‌جمهور مکلف است صفحه ویژه‌ای با پیوند (لینک) در صفحه اصلی پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور مخصوص اعلام خبرهای تغییرات آتی در مقررات کشور ایجاد کند. دستگاه‌های اجرایی مکلفند پیش‌نویس مقررات خود را مطابق دستورالعمل ابلاغی معاونت حقوقی رییس‌جمهور، یک هفته قبل از صدور، علاوه بر تارنمای خود، در این پایگاه منتشر و به اطلاع عموم برسانند تا فرصت لازم برای دریافت نظرات عموم و فعالان اقتصادی و تشکلات (جمع‌سپاری) در تدوین مقررات فراهم شود.^(۲)

ماده ۴- دستگاه‌های اجرایی مکلفند با رعایت این آیین‌نامه و ماده (۷) آیین‌نامه، مدت زمانی که مقرر پس از انتشار در پایگاه، لازم‌الاجرا می‌شود را صراحتاً درج نمایند.

تبصره - در محاسبه مدت زمان لازم‌الاجرا شدن مقرر، روز انتشار در پایگاه، جزو مدت محسوب نمی‌شود. همچنین از نظر احتساب مواعد مندرج در جدول پیوست این آیین‌نامه، هر ماه

۱ - بند مربوط تصویب‌نامه در خصوص اتخاذ تصمیماتی در خصوص تسریع در شروع و توسعه کسب و کارها مصوب ۱۳۹۹/۷/۲۷ در زیرنویس ماده ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار درج شده است.

۲ - در این خصوص به «دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» ابلاغی ۱۴۰۳/۲/۱ معاون حقوقی رییس‌جمهور مندرج در همین مجموعه مراجعه شود.

سی روز است.

ماده ۵ - در صورتی که اجرای فوری مقررہ مشمول جدول پیوست این آیین‌نامه، مساعد به حال محیط کسب و کار بوده و مغایر با ایمنی یا سلامت مردم نباشد، اجرای مقررہ به محض انتشار در پایگاه، با تشخیص بالاترین مقام دستگاه اجرایی بلامانع است.

ماده ۶ - مواردی که محرمانه بودن آن اقتضا داشته باشد، تابع قوانین و مقررات مربوط است.

ماده ۷ - چنانچه در قوانین، مدت یا زمان دیگری برای لازم‌الاجرا شدن و یا تصویب مقررات لحاظ شده باشد، همان مدت و زمان ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۸ - وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است با همکاری معاونت حقوقی رییس‌جمهور و شورای گفت‌وگو، گزارش سالانه اجرا و بازخورد و اثربخشی این آیین‌نامه را به هیأت‌وزیران ارائه نماید.

ماده ۹ - این آیین‌نامه پس از انتشار در پایگاه و از تاریخ ۱۴۰۳/۴/۱ لازم‌الاجرا است.

پیوست: جدول موضوع تبصره ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار

ردیف	سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های اجرایی راجع به	زمان انتشار قبل از اجرا
۱	صادرات و واردات (اعم از انواع تعرفه‌ها و محدودیت‌های تجاری)	۱ ماه
۲	امور گمرکی	۱ ماه
۳	نرخ آب و برق بنگاه‌های اقتصادی	۱ ماه
۴	اعمال محدودیت در ارائه برق و گاز به واحدهای تولیدی	۱ ماه
۵	معاملات بخش عمومی اعم از مناقصه و مزایده	۱ ماه
۶	ضوابط محیط زیستی و بهداشتی واحدهای تولیدی و شهرک‌های صنعتی	۳ ماه
۷	استانداردهای اجباری سازمان ملی استاندارد	۳ ماه
۸	مالیات	۳ ماه
۹	بیمه تأمین اجتماعی	۳ ماه
۱۰	صدور پروانه احداث بنا و پایان کار در داخل، محدوده و خارج حریم شهرها و روستاها	۶ ماه

مصوبات معاون حقوقی رییس جمهور

بخشنامه در خصوص الزام تمامی دستگاه‌های اجرایی مبنی بر بهره‌گیری از نظرات تشکل‌های اقتصادی غیردولتی نظیر اتاق‌های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و تشکل‌های کارفرمایی و کارگری

ابلاغی ۱۴۰۰/۱۰/۲۵ معاون حقوقی رییس جمهور^(۱)

در اجرای مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر کسب و کار مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶ مجلس شورای اسلامی، مبنی بر لزوم بهره‌گیری از نظرات تشکل‌های اقتصادی غیردولتی نظیر اتاق‌های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و تشکل‌های کارفرمایی و کارگری (که عضو اتاق‌ها نیستند)، تمامی دستگاه‌های اجرایی مکلفند؛

۱- در تدوین با اصلاح مقررات و رویه‌های اجرایی مرتبط با کسب و کار نظر اتاق‌ها و سایر تشکل‌های اقتصادی ذی‌ربط را اخذ و مورد توجه قرار دهند و عندالاقضاء از نماینده آنها برای شرکت در جلسات دعوت کنند.

۲- در راستای تضمین اجرای مواد فوق‌الذکر، لازم است به همراه پیشنهاد مقررات و رویه‌ها، نظرات دریافتی از تشکل‌های ذی‌ربط و گزارش توجیهی پذیرش یا رد آنها، به مرجع تصمیم‌گیرنده ارسال گردد.

بخشنامه در خصوص ضرورت افزایش ثبات، امنیت اقتصادی و سرمایه‌گذاری و اطلاع‌رسانی مؤثر مقررات مرتبط با محیط کسب و کار

ابلاغی ۱۴۰۱/۵/۲۲ معاون حقوقی رییس جمهور^(۲)

در اجرای مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶

---

۱ - این بخشنامه طی شماره ۱۳۱۹۳۲ مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۲۵ به کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، موسسات، شرکت‌های دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، استانداری‌ها و سایر دستگاه‌های اجرایی ابلاغ شده است.

۲ - این بخشنامه طی شماره ۸۵۲۳۰ مورخ ۱۴۰۱/۵/۲۲ به کلیه وزارتخانه‌ها، موسسات، شرکت‌های دولتی، استانداری‌ها و سایر دستگاه‌های اجرایی ابلاغ شده است.

مجلس شورای اسلامی با الحاقات بعدی آن، مبنی بر ضرورت افزایش ثبات، امنیت اقتصادی و سرمایه‌گذاری و همچنین اطلاع‌رسانی مؤثر مقررات مرتبط با محیط کسب و کار، کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلفند:

۱- از تغییر ناگهانی و بدون اطلاع‌رسانی قبلی مقررات و رویه‌های اقتصادی، برخلاف ماده (۲۴) قانون مذکور خودداری نمایند.

۲- هرگونه تغییر سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های اقتصادی را در زمان مقتضی قبل از اجرا، به‌صورت شفاف از طریق رسانه‌های گروهی و تشکل‌های اقتصادی ذی‌ربط، به اطلاع عموم برسانند.

۳- پیش‌نویس آیین‌نامه، دستورالعمل یا بخشنامه خود را یک هفته قبل از صدور، از طریق بارگذاری در تارنمای (سایت) خود به اطلاع عموم و فعالان اقتصادی برسانند تا فرصت لازم برای اعلام نظرات عموم با فعالان اقتصادی و تشکل‌ها وجود داشته باشد.

۴- هرگونه آیین‌نامه، دستورالعمل یا بخشنامه یا مقرر خود مرتبط با محیط کسب و کار را بلافاصله در «پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب‌وکار» معاونت حقوقی رئیس‌جمهور ثبت نمایند و به اطلاع عموم برسانند. با توجه به ذیل ماده ۳۰ قانون فوق‌الذکر، که در تاریخ ۱۴۰۱/۲/۲۸ لازم‌الاجرا شده است، مقررات مرتبط با محیط کسب‌وکار پس از یک سال از تاریخ مذکور تنها در صورت ثبت در پایگاه موضوع این ماده نافذ می‌باشد.

دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار

مصوب ۱۴۰۳/۲/۱ معاون حقوقی رئیس‌جمهور^(۱)

با عنایت به بند (۹) سیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری ابلاغی ۱۳۹۸/۷/۲ مقام معظم رهبری و ضرورت ساماندهی مقررات و افزایش کیفیت آن‌ها و اطمینان از عدم مغایرت مقررات با هنجارهای بالادستی نظام حقوقی کشور و در اجرای ماده (۲) آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب‌وکار، موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۷۹۷۶/ت/۱۳۴۵ هـ مورخ ۱۴۰۲/۲/۹ و تبصره ۲ ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار، موضوع تصویب‌نامه شماره ۲۲۹۵۹۷/ت/۱۳۵۸ هـ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ هیأت‌وزیران، «دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس

۱ - این دستورالعمل طی شماره ۱۳۵۴۴ مورخ ۱۴۰۳/۲/۱ به کلیه وزارتخانه‌ها، موسسات، شرکت‌های دولتی، استانداری‌ها و سایر دستگاه‌های اجرایی ابلاغ شده است.

مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» به شرح زیر تصویب می‌گردد:

- ماده ۱-** در این دستورالعمل، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:
- ۱- قانون:** قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار - مصوب ۱۳۹۰- با اصلاحات و الحاقات بعدی آن
- ۲- مقررات:** کلیه مقررات مرتبط با محیط کسب و کار تحت هر عنوان از قبیل آیین‌نامه، دستورالعمل یا بخشنامه که در دستگاه‌های اجرایی وضع می‌شود. صرف تغییر عنوان مقرر به اطلاعیه یا مکاتبه یا مشابه آن مانع شمول عنوان مقررات بر حکم وضع شده نمی‌باشد.
- ۳- آیین‌نامه ماده (۳۰):** آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار، موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۷۹۷۶/ت/۱۳۴۵ هـ مورخ ۱۴۰۲/۲/۹
- ۴- پایگاه کسب و کار:** پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار، موضوع ماده (۳۰) قانون و آیین‌نامه به نشانی (qavanin.ir)
- ۵- پایگاه اطلاع‌رسانی:** پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور به نشانی (dotic.ir)
- ۶- دستگاه‌های اجرایی:** دستگاه‌های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸
- ۷- معاونت تنفیج:** معاونت تدوین، تنفیج و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست‌جمهوری
- ۸- اتاق‌ها:** اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران (اتاق ایران)، اتاق تعاون جمهوری اسلامی ایران و اتاق اصناف ایران.
- ماده ۲-** کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلفند در راستای اجرای ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون، مراجع و مقامات ذی‌صلاح جهت وضع مقرر مرتبط با محیط کسب و کار در دستگاه خویش را به همراه مبانی قانونی و حدود صلاحیت آن‌ها با امضای بالاترین مقام دستگاه به معاونت حقوقی رییس‌جمهور معرفی نمایند.
- تبصره- معاونت تنفیج** مکلف است فهرست مراجع و مقامات یادشده را در پایگاه کسب و کار منتشر و بروزرسانی نماید.
- ماده ۳-** دولت و دستگاه‌های اجرایی مکلفند در مراحل تدوین یا اصلاح مقررات و رویه‌های اجرایی نظر کتبی اتاق‌ها و آن دسته از تشکلهای اقتصادی ذی‌ربطی که عضو اتاق‌ها نیستند و در صورت لزوم، ذی‌نفعان، مراکز علمی معتبر از جمله دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی، بنیاد ملی نخبگان و همچنین نهادهای قانونی مردم نهاد تخصصی و صنفی را اخذ و مورد توجه قرار دهند و در صورت اقتضاء از آن‌ها، برای شرکت در جلسه دعوت کنند. پس از تدوین پیش‌نویس مقرر، دستگاه اجرایی مکلف است حداقل یک هفته قبل از صدور مقرر، پیش‌نویس اخیر را

علاوه بر تارنمای خود، در پایگاه اطلاع‌رسانی منتشر نماید تا زمینه جمع‌سپاری در تدوین مقررات فراهم گردد. پیش‌نویس موضوع این ماده، حتی‌الامکان با رعایت بندهای زیر تنظیم و توسط دستگاه اجرایی در پایگاه یادشده بارگذاری می‌شود:

- ۱- درج مقدمه توجیهی مبنی بر ضرورت و مطلوبیت وضع مقرر
- ۲- ذکر مبنای قانونی وضع مقرر مانند اصل (۱۳۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- ۳- پیوستی حاکی از نظرخواهی و توجه به این نظرات در راستای رعایت ماده (۳) قانون
- ۴- اخذ نظر بالاترین مقام حقوقی دستگاه واضع مقرر جهت حصول اطمینان از عدم مغایرت مقرر با قوانین

۵- تعیین اثر وضع مقرر بر مقررات پیشین به نحو صریح و دقیق در انتهای پیش‌نویس.

ماده ۴- در مواردی که دستگاه اجرایی، تصویب مقرره‌ای را به مراجع ذی‌صلاح پیشنهاد می‌نماید مکلف است پیشنهاد خود به همراه اطلاعاتی از قبیل اسناد پشتیبان، قوانین و مقررات مرتبط، آثار وضع مصوبه جدید بر مقررات پیشین، نظرات دریافتی از تشکلهای اقتصادی ذی‌ربط و گزارش توجیهی پذیرش یا رد آن‌ها را در قالب جدول مقایسه‌ای متضمن متن فعلی مقرر (در صورت وجود)، متن پیشنهادی و نظرات واصله در خصوص هر یک از احکام پیشنهادی به نحوی که وضع یا اصلاح هر یک از احکام و دلایل توجیهی آن‌ها مشخص باشد به مراجع تصمیم‌گیرنده ارسال نماید. مراجع اخیر مشمول ماده (۳۰) قانون مکلفند یک هفته قبل از صدور، پیش‌نویس مذکور را علاوه بر تارنمای خود در پایگاه اطلاع‌رسانی منتشر و به اطلاع عموم برسانند تا فرصت لازم برای دریافت نظرات عموم و تشکلهای (جمع‌سپاری) در تدوین مقررات فراهم شود.

ماده ۵- دستگاه اجرایی واضع مقرر مکلف است ضمن رعایت ساختار متعارف مقررات (مشمول بر تاریخ تصویب، مرجع تصویب، شماره و تاریخ ابلاغ)، تاریخ لازم‌الاجراء شدن مقرر را با لحاظ موارد زیر در پیش‌نویس تعیین نماید:

- ۱- مقرراتی که علاوه بر دستگاه اجرایی و کارکنان آنان، برای سایر اشخاص حق یا تکلیف ایجاد می‌نماید، (۱۵) روز پس از انتشار در پایگاه کسب و کار، لازم‌الاجراء است؛ مگر این‌که مقرر مشمول بندهای (۲) و (۳) این ماده بوده و یا در خود مقرر، با رعایت بند (۴) مهلت یا ترتیب خاص دیگری ذکر شده باشد.

۲- در مواردی که اجرای مقرر بنا به ملاحظات اقتصادی از جمله ایجاد امنیت سرمایه‌گذاری، اقتضای اعطای مهلتی بیش از (۱۵) روز را دارد، دستگاه اجرایی مکلف است با رعایت جدول پیوست آیین‌نامه ماده (۲۴) قانون، مهلت بیشتری را برای لازم‌الاجراء شدن مقرر در نظر گرفته و تاریخ اجرایی شدن مقرر را صراحتاً در متن آن درج نماید. در صورتی که اجرای

فوری مقررہ مشمول جدول پیوست آیین‌نامه یادشده، مساعد به حال محیط کسب و کار بوده و مغایر با ایمنی یا سلامت مردم نباشد، اجرای مقررہ به محض انتشار در پایگاه کسب و کار، با تشخیص بالاترین مقام دستگاه اجرایی بلامانع است.

۳- چنانچه در قوانین، مدت دیگری برای لازم‌الاجرا شدن مقررات لحاظ شده باشد، همان مدت ملاک عمل خواهد بود.

۴- دستگاه اجرایی نمی‌تواند اجرایی شدن احکامی از مقررہ را که موجد تکلیف برای شهروندان است و یا حقی از آن‌ها زایل می‌نماید را به تاریخی پیش از انتشار مقررہ در پایگاه کسب و کار تسری دهد. رعایت حقوق مکسب شهروندان در هر حال، الزامی است.

۵- در محاسبه مدت زمان لازم‌الاجرا شدن مقررہ، روز انتشار در پایگاه کسب و کار، جزء مدت محسوب نشده و هر ماه سی روز است.

ماده ۶- ثبت و انتشار مقررہ در پایگاه کسب و کار با رعایت آیین‌نامه‌های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰) قانون، شیوه‌نامه ورود اطلاعات (موضوع ماده ۴ آیین‌نامه ماده ۳۰) و این دستورالعمل صورت می‌گیرد.

ماده ۷- دستگاه‌های اجرایی مکلفند گزارش اجرای آیین‌نامه‌های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰) قانون و این دستورالعمل را در پایان هر سال برای معاونت حقوقی ریاست جمهوری جهت انعکاس به هیأت‌وزیران ارسال نمایند.

ماده ۸- نحوه پیشنهاد و تدوین مصوبات هیأت‌وزیران، تابع راهنماهای دفتر هیأت دولت موضوع تبصره ۲ ماده ۲۲ (الحاقی ۱۴۰۲/۳/۲۴) آیین‌نامه داخلی هیأت دولت^(۱) است. در موارد سکوت راهنماهای مذکور، این دستورالعمل اعمال می‌گردد.

ماده ۹- پیش‌نویس این دستورالعمل در ۱۴۰۳/۱/۵ در پایگاه اطلاع‌رسانی بارگذاری و متعاقباً در تاریخ ۱۴۰۳/۱/۳۰ در (۹) ماده به تصویب معاون حقوقی رییس‌جمهور رسیده و پس از انتشار آن در پایگاه کسب‌وکار، از تاریخ ۱۴۰۳/۴/۱ برای دستگاه‌های اجرایی لازم‌الاجرا است.

۱ - از ماده ۲۲ آیین‌نامه داخلی هیأت دولت مصوب ۱۳۶۸/۹/۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی: موضوعاتی می‌توانند در جلسات کمیسیون‌ها و نهائیات در هیأت دولت مطرح شوند که منحصراً از طرف رییس‌جمهور و معاون رییس‌جمهور و وزراء برای معاون اول رییس‌جمهور ارسال شده باشد. این موضوعات ممکن است جنبه عادی، فوری، یا دو فوریتی داشته باشد، تشخیص نهایی امر با رییس‌جمهور یا معاون اول اوست.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۴۰۲/۳/۲۴) - دستگاه‌های اجرایی باید پیشنهادهای خود را مطابق راهنماهای دفتر هیأت دولت در زمینه‌های مختلف از قبیل لزوم داشتن اسناد پشتیبان، مقدمه توجیهی، ارزیابی تأثیرات و پیوست‌ها به‌صورت الکترونیکی ارسال کنند.

راهنمای حقوق فعالان اقتصادی در مواجهه با مقررات

مصوب ۱۴۰۳/۷/۳۰ معاون حقوقی رییس جمهور^(۱)

در راستای بندهای (۱) و (۳) سیاست‌های کلی «امنیت اقتصادی» ابلاغی ۱۳۷۹/۱۱/۳ و بند (۱۷) «سیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری» ابلاغی ۱۳۹۸/۷/۲ مقام معظم رهبری و با عنایت به احکام مندرج در «آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۷۹۷۶/ت/۱۳۳۴ هـ مورخ ۱۴۰۲/۲/۹ و «آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار»، موضوع تصویب‌نامه شماره ۲۲۹۵۹۷/ت/۱۳۵۸ هـ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ هیأت‌وزیران و همچنین «دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» به شماره ۱۳۵۴۴ مورخ ۱۴۰۳/۲/۱ معاون حقوقی رییس‌جمهور، به استناد اصول (۱۲۴) و (۱۳۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، راهنمای «حقوق فعالان اقتصادی در مواجهه با مقررات» در (۱۴) بند، جهت رعایت دقیق آن توسط دستگاه‌های اجرایی، به شرح زیر ابلاغ می‌گردد:

بند اول - حق آگاهی از مراجع وضع مقرر و حدود صلاحیت آن‌ها

هیچ مرجع یا مقامی نمی‌تواند برای مردم وضع مقرر کند مگر آن که قانون چنین اختیاری را به وی اعطاء نموده باشد. در همین راستا، کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلفند مراجع و مقامات صلاحیت‌دار جهت وضع مقرر در دستگاه خویش را به همراه مبانی قانونی و حدود صلاحیت آن‌ها با امضای بالاترین مقام دستگاه اعلام نمایند تا در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار (به نشانی qavanin.ir) که از این پس، پایگاه کسب و کار نامیده می‌شود جهت آگاهی عموم منتشر و بروزرسانی گردد (ماده ۲ آیین‌نامه ماده ۲۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار ابلاغی ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ هیأت‌وزیران).

بند دوم - حق آگاهی و دسترسی به مقررات

مصوبه و تصمیمی که موجد حق یا تکلیف عمومی است، قابل طبقه‌بندی به عنوان اسرار دولتی نبوده و انتشار آنها (از جمله در پایگاه ملی اطلاع رسانی قوانین و مقررات کشور به نشانی dotic.ir که از این پس پایگاه اطلاع‌رسانی نامیده می‌شود) الزامی است (بند خ ماده ۲ قانون

۱ - این بخشنامه طی شماره ۴۹۰۶۷/۱۱۴۱۸۳ مورخ ۱۴۰۳/۷/۳۰ به کلیه وزارتخانه‌ها، موسسات، شرکت‌های دولتی، استانداری‌ها و سایر دستگاه‌های اجرایی ابلاغ شده است.

شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها مصوب ۱۴۰۳^(۱)، بند الف ماده ۳ قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب ۱۳۸۷ و قانون دائمی نمودن قانون آزمایشی اخیر مصوب ۱۳۹۹، مواد ۵ و ۱۱ قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷ و ماده ۳ شیوه‌نامه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات متضمن حق و تکلیف برای مردم مصوب ۱۳۹۹).

بند سوم - حق آگاهی از مقررات معتبر از نامعتبر

فعالان اقتصادی حق دارند به متن «به‌روز شده» که آخرین اصلاحات و الحاقات قوانین و مقررات کشور در آنها اعمال گردیده است (قانون و مقررہ مُتَّح) حسب مورد از طریق پایگاه اطلاع‌رسانی معاونت قوانین مجلس یا معاونت حقوقی ریاست جمهوری آگاهی و دسترسی داشته باشند (جزء ۸ بند ۹ «سیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری» ابلاغی ۱۳۹۸/۷/۲ مقام معظم رهبری، بند ج تبصره اصلاحی بند ۱ ماده ۳ قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۱۸^(۲) و مواد ۱۱ و ۱۲

۱ - از ماده ۲ قانون شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها مصوب ۱۴۰۳/۲/۱۰: مشمولان این قانون موظفند حداکثر ظرف چهارماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، داده‌ها و اطلاعات ذیل را که مربوط به آن دستگاه می‌باشد، از طریق سامانه‌های مربوط به خود منتشر کرده و در دسترس عموم قرار دهند: ...
خ - تمامی اسناد بالادستی، قوانین و مقررات حوزه فعالیت خود
۲ - از ماده ۳ قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵ با اصلاحات بعدی: وظایف معاونت در امور تنقیح به شرح زیر است:

۱ - تنقیح کلیه قوانین کشور و اعلام قوانین معتبر و حاکم از راه‌های زیر: ...
تبصره (اصلاحی ۱۳۸۹/۱۲/۱۸) - کلیه دستگاه‌های موضوع مواد (۵) و (۱۱۷) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ و قوه قضائیه به استثناء مراجع مذکور در تبصره ماده (۲) این قانون موظفند اقدامات زیر را در خصوص تنقیح قوانین و مقررات انجام دهند:

الف - تا پایان تیرماه ۱۳۹۰ کلیه قوانین مرتبط با حوزه فعالیت خود را که تا پایان سال ۱۳۸۹ تصویب شده است تنقیح نمایند و توسط بالاترین مقام دستگاه خود قوانین معتبر، منسوخ صریح و ضمنی، قوانین معارض و مغایر با یکدیگر و یا موضوع متنتی شده را به تفکیک و با ذکر دلایل آن به معاونت ارائه نمایند.

ب - تا پایان مهرماه ۱۳۹۰ قوانین مربوط به حوزه فعالیت خود را که با سیاست‌های کلی ابلاغی از سوی مقام رهبری مغایر است با ذکر دلایل به معاونت اعلام نمایند.

ج - با همکاری معاونت حقوقی ریاست جمهوری تا پایان اسفند ۱۳۹۰ کلیه تصویب نامه‌ها، آیین نامه‌ها و دستورالعمل‌ها و به طور کلی مقررات مربوط به خود را تنقیح نمایند و با شناسایی موارد نسخ صریح، آنها را از مجموعه مقررات حذف و موارد نسخ ضمنی، زائد، متروک و موضوع متنتی شده را مشخص و برای تنقیح به مراجع تصویب کننده ارسال کنند.

د - کلیه دستگاه‌های مشمول این تبصره موظف به همکاری با معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی برای تنقیح قوانین مرتبط با حوزه فعالیت خود می‌باشند و نیز معاونت و دستگاه‌های مشمول می‌توانند برای تنقیح قوانین

شیوه‌نامه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات متضمن حق و تکلیف برای مردم مصوب ۱۳۹۹^(۱).

بند چهارم - حق بر شفافیت مقررات

مقررات باید به حدی روشن و قابل فهم باشند که در اجرا میان مشمولین آن اعم از مجریان و ذی‌نفعان اختلافی ایجاد نگردد(بند ۳ سیاست‌های کلی «امنیت اقتصادی» ابلاغی ۱۳۷۹/۱۱/۳ و جزء ۳ بند ۹ «سیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری» ابلاغی ۱۳۹۸/۷/۲ مقام معظم رهبری).

بند پنجم - حق استعلام و تقاضای رفع ابهام از مقررات

کلیه دستگاه‌های اجرایی مرتبط با محیط کسب و کار و همچنین سازمان‌ها و ادارات کل آنها در مراکز استان‌ها، موظفند به سؤالات نمایندگان تشکل‌ها و فعالان اقتصادی پاسخ داده و مطالبات و شکایت آنها را بررسی نمایند (ماده ۱۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰).

بند ششم - حق ارائه پیشنهاد اصلاح، حذف یا وضع مقررات مرتبط با

محیط کسب و کار

تشکل‌های اقتصادی سراسری می‌توانند درخواست‌های خود را برای اصلاح قوانین، مقررات و رویه‌های اجرایی محل کسب و کار، حسب مورد به دبیرخانه شورای گفت و گو یا هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار ارسال نمایند (ماده ۱۲ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰، تبصره ۸ ماده ۷ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ الحاقی ۱۳۹۴/۲/۱ و اصلاحی ۱۳۹۹/۱۱/۱۵ و ۱۴۰۲/۱۲/۲۲^(۲) و بندهای الف و ب ماده ۱۲ قانون

و مقررات از ظرفیت کارشناسی دستگاه‌های اجرایی و قضایی و همچنین اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی با تمایل آنها استفاده کنند.

۱ - شیوه‌نامه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات متضمن حق و تکلیف برای مردم (قوانین، مقررات و تصمیمات عمومی) موضوع تبصره ماده ۵ و ماده ۱۱ قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۹۷/۴/۱۶ کمیسیون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات در همین مجموعه درج شده است.

۲ - از قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۸^(۳):

ماده ۷ (اصلاحی ۱۴۰۲/۱۲/۲۲) - مراجع صدور مجوزهای کسب و کار موظفند شرایط و فرآیند صدور یا تمدید مجوزهای کسب و کار را به نحوی ساده کنند که هر متقاضی مجوز کسب و کار در صورت ارائه مدارک مصرح در درگاه ملی مجوزهای کشور بتواند در حداقل زمان ممکن، مجوز مورد نظر خود را دریافت کند. سقف زمانی برای صدور مجوز در هر کسب و کار، توسط «هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار» تعیین و در درگاه مذکور

احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور). مصوبات شورای گفت‌وگو حداکثر ظرف سی روز و مصوبات هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار حداکثر ظرف چهل و پنج روز در دستور کار هیأت دولت قرار می‌گیرد تا نسبت به آن تصمیم‌گیری شود (تبصره ۴ ماده ۱۱ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰).

بند هفتم - حق دعوت از مقامات دولتی و تکلیف آنها به شرکت در جلسات

وزیر یا بالاترین مقام دستگاه اجرایی که موضوع مربوط به آن دستگاه در دستور شورای گفت‌وگو قرار می‌گیرد، موظف است با دعوت دبیرخانه این شورا، خود در جلسه مربوطه در شورا شرکت کند و حسب مورد نمایندگان تام‌الاختیار خود را به کمیسیون‌های زیرمجموعه دبیرخانه شورا معرفی نماید (تبصره ۱ انتهای ماده ۱۱ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰).

بند هشتم - حق مشارکت در تدوین مقررات

دولت و دستگاه‌های اجرایی مکلفند هنگام تدوین یا اصلاح مقررات، نظر کتبی اتاق‌ها، تشکل‌های اقتصادی، انجمن‌های صنفی - حرفه‌ای و سازمان‌های مردنهاد مربوط را استعلام و مورد توجه قرار دهند و در صورت لزوم از آنها برای شرکت در جلسات دعوت به عمل آورند (ماده ۱۴۳ آیین‌نامه داخلی مجلس اصلاحی ۱۳۹۴/۱۱/۴، ماده ۱۵ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی مصوب ۱۳۸۶^(۱)، مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰ و

اعلام می‌شود.

...

تبصره ۸ (الحاقی ۱۳۹۹/۱۱/۱۵) - مصوبات کمیته مذکور در ماده (۷۶) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران که مرتبط با وظایف و اختیارات هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار می‌باشد به این هیأت ارسال می‌شود.

* ۱- این قانون در تاریخ ۱۳۸۶/۱۱/۸ توسط مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۷/۳/۲۵ از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام موافق با مصلحت نظام تشخیص داده شد. شماره تبصره ۸ به موجب قانون تامین مالی تولید و زیرساخت‌ها مصوب ۱۴۰۲/۱۲/۲۲ تغییر یافته است.

۱ - از قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۸^(*):

ماده ۱۵ - دولت موظف است حداکثر ظرف شش‌ماه زمینه‌های تأسیس انجمن‌های صنفی - حرفه‌ای را به صورت سازمان‌های مردم‌نهاد فراهم نماید. این انجمن‌ها برای تحقق مقررات صنفی و حرفه‌ای، اصول اخلاق حرفه‌ای و توسعه علمی و تکنولوژی در رشته‌های مرتبط فعالیت می‌نمایند. دستگاه‌های اجرایی موظفند در تدوین و اصلاح ضوابط و مقررات از این انجمن‌ها نظر مشورتی اخذ نمایند.

ماده ۳ دستورالعمل نحوه تدوین مقررات مرتبط با محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۳).

بند نهم - حق آگاهی از پیش نویس مقررات قبل از تصویب

دستگاه‌های اجرایی مکلفند پیش نویس مقررات خود را، یک هفته قبل از صدور، علاوه بر تارنمای خود، در پایگاه اطلاع‌رسانی معاونت حقوقی ریاست جمهوری منتشر و به اطلاع عموم برسانند تا زمینه جمع‌سپاری در تدوین مقررات فراهم گردد (جزء ۹ بند ۹ «سیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری» ابلاغی ۱۳۹۸/۷/۲ مقام معظم رهبری، ماده ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار الحاقی سال ۱۴۰۰ و تبصره ۲ ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۴ همین قانون).

بند دهم - حق لازم‌الاجرا ندانستن مقررات منتشر نشده در پایگاه کسب و کار

دستگاه‌های اجرایی مکلفند مقررات خود را بلافاصله در پایگاه کسب و کار ثبت و به اطلاع عموم برسانند. از تاریخ ۱۴۰۲/۲/۲۸، لازم‌الاجرا شدن مقررات مرتبط با محیط کسب و کار، منوط به ثبت و انتشار آنها در پایگاه یادشده است (ماده ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و ماده ۶ آیین‌نامه اجرایی آن).

بند یازدهم - حق محفوظ ماندن حقوق مکتسبه شهروندان

در برابر مقررات جدید

دستگاه‌های اجرایی نمی‌توانند اجرایی‌شدن احکامی از مقررره را که موجب تکلیف برای شهروندان است و یا حتی از آنها زایل می‌نماید را به تاریخی پیش از انتشار مقررره در پایگاه کسب و کار تسری دهند. رعایت حقوق مکتسبه شهروندان در هر حال الزامی است (تبصره ۲ ماده ۷ آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار ابلاغی ۱۴۰۲/۲/۹ هیأت‌وزیران، ماده ۴ اصلاحی قانون مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۹۰/۴/۸^(۱) و

* ۱- این قانون در تاریخ ۱۳۸۶/۱۱/۸ توسط مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۷/۳/۲۵ از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام موافق با مصلحت نظام تشخیص داده شد.

۱ - ماده ۴ قانون مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲/۷/۴ با اصلاحات بعدی: وزارت صنعت، معدن و تجارت^(*) موظف است تغییرات کلی آیین‌نامه اجرایی این قانون و جداول ضمیمه مقررات صادرات و واردات را قبل از پایان هر سال، برای سال بعد و تغییرات موردی آنها را طی سال، پس از نظرخواهی از دستگاه‌های ذی‌ربط و اتاق ضمن منظور نمودن حقوق مکتسب تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران جهت اطلاع عموم منتشر نماید. تبصره - کلیه بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط به صدور و ورود کالا منحصرأ از طریق وزارت صنعت، معدن و تجارت^(*) به سازمان‌های اجرایی ذی‌ربط اعلام می‌گردد.

ماده ۱۱ آیین‌نامه اجرایی آن^(۱) و نیز تبصره ۱ ماده ۶ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰ (۳).

* ۱- به موجب قانون تشکیل دو وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صنعت، معدن و تجارت مصوب ۱۳۹۰/۴/۸، عبارت «وزارت بازرگانی» به «وزارت صنعت، معدن و تجارت» تغییر یافت.

۱- از آیین‌نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۳/۱/۱۴ هیأت وزیران با اصلاحات بعدی: ماده ۱۱ (اصلاحی ۱۳۸۱/۸/۱۵)- کالاهایی که سود بازرگانی آنها به موجب جدول پیوست این آیین‌نامه یا تصویب‌نامه‌های خاص از طرف دولت در جهت افزایش تغییر می‌یابد و کالاهایی که ممنوع اعلام می‌شود و همچنین کالاهایی که شرط ورود آنها در جهت محدودیت تغییر می‌کند، در صورت انطباق با یکی از شرایط ذیل و با رعایت مقررات قبل از ممنوعیت توسط دولت یا تغییر شرط ورود و یا افزایش سود بازرگانی قابل ترخیص خواهد بود:

۱) (اصلاحی ۱۳۸۶/۱۰/۲۴)- قبل از ممنوع شدن یا تغییر شرط ورود و یا افزایش سود بازرگانی ثبت سفارش در وزارت بازرگانی انجام شده باشد و کالا در گمرک موجود بوده و در دفاتر گمرک به ثبت رسیده باشد.

۲) (اصلاحی ۱۳۹۴/۷/۸)- برای کالا قبل از ممنوعیت توسط دولت یا تغییر شرط ورود و یا افزایش سود بازرگانی، اعتبار اسنادی گشایش شده و بارنامه حمل قبل از انقضای مهلت اعتبار صادر گردد. اعتبارات اسنادی که پس از ممنوعیت یا تغییر شرط ورود و یا افزایش سود بازرگانی تمدید می‌شود، مشمول این بند نخواهد بود.

۳) (اصلاحی ۱۳۹۴/۷/۸)- برای کالا قبل از ممنوعیت توسط دولت یا تغییر شرط ورود و یا افزایش سود بازرگانی، ثبت سفارش در وزارت صنعت، معدن و تجارت انجام و از طریق بروات اسنادی با تعهد بانک، کارسازی و بارنامه حمل در مهلت بروات اسنادی صادر شده باشد. برواتی که پس از ممنوعیت یا تغییر شرط ورود یا افزایش سود بازرگانی تمدید می‌شود، مشمول این بند نخواهد بود.

بند ۳ مکرر (الحاقی ۱۳۹۳/۱۲/۶)* ۱)- برای کالا قبل از ممنوعیت توسط دولت یا تغییر شرط ورود و یا افزایش سود بازرگانی پس از ثبت سفارش در وزارت صنعت، معدن و تجارت، حواله ارزی در بانک عامل کارسازی شده و بارنامه حمل قبل از انقضای ثبت سفارش صادر و کالا ظرف مهلت‌های ذیل بند (۴) این ماده به کشور رسیده باشد.

* ۱- با توجه به بند ۲ تصویب‌نامه «الحاقی بند (۳) مکرر به ماده (۱۱) آیین‌نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات» مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۶ هیأت وزیران، این بند صرفاً شامل کالاهایی است که پس از تاریخ ابلاغ این تصویب‌نامه [۱۳۹۳/۱۲/۱۷] از گمرک ترخیص می‌شوند.

۴) (اصلاحی ۱۳۹۴/۷/۸ و ۱۴۰۳/۳/۲۰)- در مورد کالاهای بدون انتقال ارز موضوع ماده (۳۸) این آیین‌نامه که ثبت سفارش در وزارت صنعت، معدن و تجارت قبل از ممنوعیت یا تغییر شرط ورود و یا افزایش سود بازرگانی انجام شده باشد و اولین بارنامه حمل هر محموله قبل از ممنوعیت یا تغییر شرط ورود و یا افزایش سود بازرگانی صادر و ظرف مهلت‌های زیر به قلمرو گمرکی وارد شود:

الف (اصلاحی ۱۳۹۴/۷/۸)- در صورت حمل از طریق هوایی ظرف ده روز از تاریخ صدور هر بارنامه حمل.

ب (اصلاحی ۱۳۹۴/۷/۸)- در صورت حمل از طریق دریا، زمین یا به طور مرکب از طریق دریا و زمین از تاریخ صدور هر بارنامه حمل به شرح زیر مهلت خواهد داشت:

۱- کالاهایی که از کشورهای حوزه خلیج فارس و همجوار خریداری و حمل می‌شود ظرف بیست روز.

۲- سایر کشورها از طریق زمین ظرف چهل روز، دریایی یا دریایی و زمینی ظرف پنتجاه و پنج روز.

۵) (اصلاحی ۱۳۹۴/۷/۸)- در مورد کالاهای به صورت واردات در مقابل صادرات که خارج از نظام بانکی وارد

می‌شوند، ثبت سفارش در وزارت صنعت، معدن و تجارت قبل از ممنوعیت یا تغییر شرط ورود و یا افزایش سود بازرگانی انجام شده و صادرات قبل از ثبت سفارش صورت گرفته باشد، در صورتی که بارنامه حمل قبل از ممنوعیت یا تغییر شرط ورود و یا افزایش سود بازرگانی صادر و ظرف مهلت‌های مندرج در ذیل بند (۴) این ماده به قلمرو گمرکی وارد شود. تبصره‌های این ماده به شرح زیر می‌باشند:

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۴۰۱/۱۲/۲۸) - موارد استثنا جز در رابطه با تغییر سود بازرگانی با موافقت کمیته موضوع ماده (۱) قابل انجام خواهد بود.

تبصره ۲ (اصلاحی ۱۳۸۶/۱۰/۲۴) - چنانچه سود بازرگانی در جهت کاهش باشد، سود بازرگانی کمتر ملاک محاسبه خواهد بود.

تبصره ۳ (الحاقی ۱۳۸۱/۸/۱۵ و اصلاحی ۱۳۸۶/۱۰/۲۴) - کالاهای وارد شده توسط شرکت‌های تعاونی مرزنشینان و یا پيله وران که میزان سهمیه ارزی آنها به صورت سالانه توسط وزارت بازرگانی تعیین و ابلاغ می‌گردد در سقف سهمیه مقرر چنانچه بارنامه حمل قبل از ممنوعیت و یا محدودیت و یا افزایش سود بازرگانی صادر و در مهلت‌های مندرج در بندهای «الف» و «ب» فوق‌الذکر به گمرک وارد شود، مشمول ممنوعیت و یا محدودیت و یا افزایش سود بازرگانی نخواهد بود.

تبصره ۴ (الحاقی ۱۳۸۱/۸/۱۵ و اصلاحی ۱۳۸۶/۱۰/۲۴) - کالاهایی که قبل از انتشار این تصویب‌نامه در روزنامه رسمی، اعتبار اسنادی آنها گشایش یافته یا در گمرکات موجود بوده یا اولین بارنامه آنها صادر شده و واجد شرایط ماده (۱۱) تصویب‌نامه شماره ۳۷۴۸۴/ت/۳۷۵۰۲ مورخ ۱۳۸۱/۸/۱۹ بوده‌اند، همچنان طبق تصویب‌نامه مذکور مورد اقدام قرار خواهند گرفت.

تبصره ۵ (الحاقی ۱۳۹۴/۷/۸ و اصلاحی ۱۳۹۶/۸/۱۷ و ۱۴۰۱/۵/۱۹) - کالاهای وارد شده به مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی حتی با رویه مرزنشینی و پيله‌وری با رعایت مفاد قانون ساماندهی مبادلات مرزی در صورت انطباق با یکی از موارد زیر مشمول مقررات این ماده خواهد بود:

۱- قبض انبار کالا مورد تفکیک، تجمیع یا معامله قرار نگرفته باشد و حداکثر تا شش ماه از تاریخ ورود به کشور در گمرک اظهار شود. در این صورت زمان ورود کالا به قلمرو گمرکی از تاریخ ورود کالا به کشور محسوب می‌گردد. برای این منظور ثبت این قبیل اطلاعات در قبض انبار صادره و تغییرات آن از سوی سازمان منطقه، در سامانه گمرک الزامی است.

۲- برای کالاهایی که به قصد عبور از این مناطق و به جهت واردات قطعی به کشور وارد می‌شوند، با اعلام کتبی واردکننده یا شرکت حمل و نقل به سازمان عامل منطقه و صدور قبض انبار به این منظور توسط آن سازمان، کالاهای ورود به قلمرو گمرکی تلقی می‌شوند. این گونه قبض انبارها مشمول هیچ یک از مقررات و تسهیلات مقرر در قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران و قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران و آیین‌نامه‌های مربوط به آنها به‌استثنای عوارض و هزینه‌های ارایه خدمات در مناطق نمی‌باشد.

تبصره ۶ (الحاقی ۱۳۹۴/۷/۸) - تعرفه‌های مشمول حقوق ورودی تعرفه‌های فصلی مشمول استفاده از تسهیلات ماده (۱۱) نمی‌باشد.

۳ - از ماده ۶ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲: واردات قطعی کالا مستلزم پرداخت حقوق ورودی متعلقه است. گمرک می‌تواند کالای متعلق به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی را مشروط بر این که جنبه تجاری نداشته باشد با تعهد مسؤولان مالی سازمان مربوطه با تعیین مهلت و کالای متعلق به سایر اشخاص را با اخذ ضمانت‌نامه

بند دوازدهم - حق داشتن مهلت مقتضی جهت رعایت مقرره پس از انتشار

حق بر ثبات نسبی قوانین و مقررات و مصونیت در برابر تغییر پیاپی و مکرر آن‌ها یکی از حقوق مردم است (بند ۳ سیاست‌های کلی امنیت اقتصادی). در همین راستا، دستگاه‌های اجرایی مکلفند با رعایت جدول پیوست آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مهلت مناسبی را بین انتشار و لازم‌الاجرا شدن مقررده لحاظ کنند (جزء ۷ بند ۹ «سیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری» ابلاغی ۱۳۹۸/۷/۲ مقام معظم رهبری، ماده ۲۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی آن و نیز ماده ۵ دستورالعمل نحوه تدوین مقررات مرتبط با محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۳).

بند سیزدهم - حق گزارش مقررات مغایر قوانین^(۱)

مردم می‌توانند مقررده خلاف اصول قانون اساسی به ویژه اصول اقتصادی آن را در سامانه پیگیری اجرای قانون اساسی معاونت حقوقی ریاست جمهوری به نشانی (portal.111.ir یا asas.iripo.ir) ثبت نمایند تا اقدامات لازم در چهارچوب «دستورالعمل نحوه اعمال مسئولیت رییس‌جمهور در اجرای قانون اساسی» ابلاغی ۱۴۰۱/۵/۳ رییس‌جمهور^(۲) صورت پذیرد. همچنین حق دارند مقررات خلاف قانون را به سامانه ۱۲۰ به نشانی (divan-edalat.ir) گزارش نمایند تا معاونت حقوق عامه دیوان عدالت اداری، درخواست ابطال یا توقف آنها را در هیأت عمومی دیوان عدالت اداری طرح نماید. اعلام گزارش نیز به پرداخت هزینه یا تشریفات خاصی ندارد (ماده ۱۲۰ قانون دیوان عدالت اداری)^(۳).

بانکی و تعیین مهلتی که حداکثر بیش از یک سال نباشد برای پرداخت حقوق ورودی به طور قطعی ترخیص کند.

تبصره ۱ - افزایش حقوق ورودی شامل کالای موجود در اماکن گمرکی نیست.

۱ - فعالان اقتصادی می‌توانند موارد نقض آیین‌نامه‌های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار را از طریق سامانه 2430.ir (متعلق به وزارت امور اقتصادی و دارایی) نیز گزارش نمایند.

۲ - با توجه به ماده ۲۱ دستورالعمل نحوه اعمال مسئولیت رییس‌جمهور در اجرای قانون اساسی مصوب ۱۴۰۳/۱۰/۲ معاون حقوقی رییس‌جمهور، دستورالعمل مذکور در متن نسخ شده است.

جهت ملاحظه دستورالعمل اخیرالتصوب به سامانه ملی قوانین و مقررات ج.ا.ا به نشانی www.qavanin.ir مراجعه شود.

۳ - از قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی:

ماده ۱۲۰ (اصلاحی ۱۴۰۲/۲/۱۰) - به منظور حفظ حقوق عامه و جلوگیری از تضییع آن در حدود صلاحیت دیوان عدالت اداری، رییس دیوان یکی از معاونان قضایی خود را برای انجام وظایف زیر تعیین می‌کند:

۱ - طرح شکایت از اقدامات و تصمیماتی که به جهت مذکور در ماده (۱۰) (الحاقی ۱۴۰۲/۲/۱۰) این قانون موجب تضییع حقوق عامه می‌شود، نزد شعب دیوان و حسب مورد تجدیدنظرخواهی نسبت به آرای مذکور

بند چهاردهم - رصد و پایش

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران (به عنوان دبیرخانه کمیته حمایت از کسب و کار و شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی) با همکاری سایر اتاق‌ها و تشکل‌های اقتصادی موظف است گزارش نقض موردی حقوق مندرج در این راهنما را به نحو مستمر و نیز پایش تحقق آن را سالانه به وزارت امور اقتصادی و دارایی و معاونت حقوقی ریاست جمهوری ارسال نماید.

پیش‌نویس این راهنما در تاریخ ۱۴۰۳/۳/۱۲ در پایگاه اطلاع‌رسانی بارگذاری و متعاقباً در (۱۴) بند جهت آگاهی فعالان اقتصادی و رعایت دقیق آن توسط دستگاه‌های اجرایی ابلاغ و در پایگاه کسب و کار منتشر گردید.

شیوه‌نامه اجرایی ورود اطلاعات به سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران و پایگاه ملی اطلاع رسانی قوانین و مقررات کشور

مصوب ۱۴۰۳/۱۲/۲۶ معاون حقوقی رییس‌جمهور^(۱)

نظر به تکالیف مقرر در ماده (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار (الحاقی ۱۴۰۰/۱۲/۲۴)، ماده (۴) آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار (مصوب ۱۴۰۲/۰۱/۳۰ هیأت وزیران)، آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار (مصوب ۱۴۰۲/۱۱/۱۵ هیأت وزیران) و دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار (ابلاغی به شماره ۱۳۵۴۴ مورخ ۱۴۰۳/۲/۱) ناظر بر ثبت مقررات مرتبط با محیط کسب و کار و پیش‌نویس آن

تبصره (الحاقی ۱۴۰۲/۲/۱۰) - در موارد موضوع این بند، پرداخت هزینه دادرسی و رعایت تشریفات مواعد قانونی طرح شکایت لازم نیست.

۲ - شناسایی آیین‌نامه‌ها، مقررات و سایر نظامات ناظر بر حقوق عامه که مغایر جهات مذکور در ماده (۱۲) این قانون است و درخواست ابطال آنها

تبصره (الحاقی ۱۴۰۲/۲/۱۰) - دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۱۲) این قانون مکلفند با حفظ محرمانگی طبق قوانین و مقررات مربوط یک نسخه از مصوبات، آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های خود را ظرف یک ماه پس از وضع یا صدور، در پایگاه الکترونیکی دیوان قرار دهند. خودداری از اجرای این تکلیف از سوی دستگاه‌های مذکور، تخلف اداری محسوب می‌شود.

۱ - این شیوه‌نامه طی شماره ۲۰۴۸۳۰ مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۲۶ به کلیه وزارتخانه‌ها، موسسات، شرکت‌های دولتی، استانداری‌ها و سایر دستگاه‌های اجرایی ابلاغ شده است.

توسط کلیه دستگاه‌های اجرایی در «پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» و «پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور» این معاونت، به پیوست «شیوه‌نامه اجرایی ورود اطلاعات به «سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران» و «پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور» جهت اجرا ارسال می‌گردد. شایسته است دستگاه‌های اجرایی در اسرع وقت نسبت به اجرای مفاد این شیوه‌نامه در ستاد دستگاه‌ها، سازمان‌ها و سایر اجزای تابعه، اقدام و در صورت بروز هرگونه مشکل، مراتب را اعلام تا نسبت به رفع آن اقدام شود.

بر این اساس، مقتضی است در صورت عدم اتصال دستگاه به شبکه دولت تاکنون، نمایندگان خود در زمینه فناوری و ورود مقررات به پایگاه مذکور را به همراه نشانی کاربر نهایی در شبکه دولت (IP End User) در قالب کاربرگ پیوست به این معاونت معرفی نمایند. نظارت بر اجرای الزامات فناوری مندرج در شیوه‌نامه، توسط مرکز فناوری اطلاعات، ارتباطات و امنیت نهاد ریاست‌جمهوری به عمل خواهد آمد. در صورت نیاز به اطلاعات تکمیلی، کارشناسان معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات این معاونت با شماره‌های تماس ۹-۶۶۴۷۵۰۰۸ پاسخگو خواهند بود.

لازم به ذکر است با ابلاغیه حاضر، «شیوه‌نامه اجرایی ورود اطلاعات» موضوع بخشنامه شماره ۵۷۳۳ مورخ ۱۴۰۲/۱/۱۹ ملغی می‌گردد.

مجید انصاری

شیوه‌نامه اجرایی ورود اطلاعات به

«سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران»

و «پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور»

با استناد به مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۲/۱۱/۱۵ و راستای اجرای آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۲/۱/۳۰ هیأت‌وزیران و آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۲/۱۱/۱۵ و همچنین دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار ابلاغی معاون حقوقی رییس‌جمهور (به شماره ۱۳۵۴۴ و تاریخ ۱۴۰۳/۲/۱) و به منظور ثبت قوانین و مقررات حوزه کسب و کار در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران و درج پیش‌نویس مصوبات این حوزه در

پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور، توسط دستگاه‌های مشمول این قانون، احکام مندرج در این شیوه‌نامه اجرایی لازم‌الاجرا می‌باشد.

* تعاریف

۱- **دستگاه:** دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب

۱۳۸۶/۷/۸

۲- **معاونت:** معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی

ریاست‌جمهوری

۳- **مرکز فناوری:** مرکز فناوری اطلاعات، ارتباطات و امنیت نهاد ریاست جمهوری

۴- **سامانه:** سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران به نشانی

www.qavanin.ir

۵- **پایگاه:** پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور به نشانی

www.dotic.ir

الف - ورود اطلاعات مقررات دستگاه‌های اجرایی به سامانه ملی قوانین و

مقررات جمهوری اسلامی ایران (qavanin.ir)

۱- **بستر ارتباطی**

سامانه در مرکز داده نهاد ریاست جمهوری مستقر و از طریق شبکه دولت در دسترس دستگاه‌ها می‌باشد؛ لذا دستگاه‌های ذی‌ربط و کاربران ثبت‌کننده اطلاعات باید به شبکه دولت متصل باشند.

تذکر: در صورتی که دستگاهی به شبکه دولت متصل نباشد مراتب را کتباً به معاونت اعلام می‌نماید تا با هماهنگی مرکز فناوری نسبت به اتصال به شبکه دولت، اقدام لازم انجام پذیرد.

۲- **الزامات فناوری**

۱-۲ NAT کردن IP شبکه دولت در شبکه داخلی ممنوع می‌باشد و کاربران باید از

IPهای شبکه دولت استفاده نمایند.

۲-۲ IP کاربران نهایی (END USER) در دستگاه توسط واحد فناوری آن دستگاه به

همراه مشخصات کاربر استفاده‌کننده به صورت کتبی به معاونت اعلام می‌گردد تا مراتب به مرکز فناوری ارسال تا نسبت به اختصاص توکن به دستگاه اقدام گردد.

- ۳-۲ در صورت بروز رخدادهای سایبری از طرف ایستگاه کاربری، شبکه دولت دستگاه قطع و مسؤولیت هرگونه خرابی به عهده فناوری دستگاه می‌باشد.
- ۴-۲ رویدادهای ایستگاه کاربران توسط دستگاه ثبت و حداقل یک سال نگهداری شده و در صورت بروز رخدادهای سایبری Log مورد نیاز مربوط به ایستگاه کاربران در اختیار مرکز فناوری قرار می‌گیرد.
- ۵-۲ ایستگاه کاربری باید دارای آخرین نسخه سیستم عامل ویندوز باشد و همواره بروزرسانی شود.
- ۶-۲ ایستگاه کاربری نباید به سایر شبکه‌های غیر امن به‌خصوص به شبکه اینترنت، اتصال داشته باشد.
- ۷-۲ ایستگاه کاربری باید به نرم‌افزار آنتی ویروس (دارای لایسنس) مجهز و همواره بروزرسانی شود.
- ۸-۲ تمامی پورت‌های USB ایستگاه کاربری باید غیرفعال باشد.
- ۹-۲ در ایستگاه کاربری اتصال حافظه‌های جانبی (USB drive, CD/DVD Drive,...) ممنوع می‌باشد.
- ۱۰-۲ در ایستگاه کاربری باید تغییر دوره‌ای کلمه عبور (حداکثر هر دو ماه یک بار) انجام شود.
- ۱۱-۲ اتصال ایستگاه کاربری به شبکه دولت باید پس از اتمام کار قطع شود و در ساعات غیرکاری خاموش باشد.
- ۱۲-۲ رفع اشکال موارد مرتبط با فناوری اطلاعات توسط واحد فناوری دستگاه پیگیری خواهد شد.
- ۱۳-۲ هر دستگاه نسبت به معرفی یک رابط فناوری با اشراف کامل نسبت به موضوع به‌صورت کتبی و مطابق با فرم پیوست به معاونت اقدام نماید.

۳- سامانه

- ورود اطلاعات کاربران بر روی نسخه تخصصی سامانه انجام می‌شود و از طریق نسخه عمومی سامانه در دسترس عموم قرار می‌گیرد.
- ۱-۳ دستگاه‌ها باید مراجع وضع مقررات خود را کتباً به معاونت اعلام نمایند. پس از تأیید مراجع مذکور توسط معاونت، مراتب در سامانه درج می‌گردد.

۲-۳ هر کاربر پس از طی دوره آموزشی و دریافت نام کاربری، تنها مجاز به ثبت مصوبات آن دسته از مراجع وضع مرتبط به دستگاه متبوع است که قبلاً به تأیید معاونت رسیده باشد.

۳-۳ پس از ثبت مصوبات مراجع وضع، تنها مصوبات غیرطبقه‌بندی‌شده، منتشر می‌شود.
۴-۳ اطلاعات ورودی در مرحله اول به‌صورت پیش‌نویس ثبت شده و پس از تأیید (شکلی) معاونت، از حالت پیش‌نویس، خارج و منتشر خواهد شد.

۵-۳ این اطلاعات، در صورت عدم ایراد (شکلی) حداکثر ظرف ۴۸ ساعت، در نسخه اینترنتی «سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران» و «پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات کسب و کار» منتشر می‌شود و در دسترس عموم قرار می‌گیرد.
۶-۳ مسؤولیت صحت ماهوی اطلاعات به عهده دستگاه واردکننده اطلاعات است.

۴- آموزش:

کاربران به منظور فراگیری نحوه ثبت اطلاعات باید دوره آموزشی مربوط را طی نمایند:
۱-۴ اسامی کاربران شرکت‌کننده در دوره آموزشی توسط دستگاه ذی‌ربط به صورت کتبی به معاونت اعلام می‌شود.
۲-۴ به کاربران پس از پایان دوره آموزش، نام کاربری و رمز عبور جهت ورود به سامانه و درج اطلاعات اختصاص می‌یابد.

۳-۴ الزامات زیر در خصوص رمز عبور باید توسط کاربر رعایت شود:
○ کاربران موظفند نسبت به تغییر دوره‌ای کلمه عبور (حداکثر هر دو ماه یک بار) اقدام نمایند.

○ رمز عبور انتخابی باید پیچیدگی لازم را داشته باشد. بدین منظور رمز کاربر باید حداقل ۱۰ کاراکتر بوده و شامل حروف بزرگ و کوچک و اعداد و کاراکترهای خاص باشد.

○ مسؤولیت نگهداری و عدم افشای نام کاربری و رمز عبور با کاربران است.
۴-۴ به کاربران پس از پایان دوره آموزش، گواهی مورد تأیید سازمان اداری و استخدامی کشور داده می‌شود.

ب - ورود اطلاعات پیش‌نویس دستگاه‌های اجرایی به پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور (Dotic.ir)

۱- بستر ارتباطی

بستر ارتباطی دستگاه‌های اجرایی با پل ورود اطلاعات در پایگاه شبکه اینترنت می‌باشد.

۲- الزامات فناوری

۱-۲ مشخصات کاربر نهایی در دستگاه باید توسط واحد فناوری آن دستگاه به صورت کتبی به معاونت اعلام شود. این مشخصات شامل مشخصات نماینده (یا نمایندگان) دستگاه، شماره تماس (داخلی و همراه) و آدرس IP داخلی ایستگاه‌های کاری آن سازمان جهت ورود اطلاعات به پایگاه است.

۲-۲ دستگاه باید توسط یک آدرس IP عمومی (public) که قبلاً به صورت مکتوب به معاونت اعلام شده به سامانه دسترسی داشته باشند. بدین منظور باید این آدرس IP را فقط برای ایستگاه‌های کاری اعلام شده NAT کند.

۳-۲ ایستگاه کاری دستگاه باید شرایط زیر را دارا باشد:

- دارای آخرین نسخه سیستم عامل باشد و همواره به‌روزرسانی شود.
  - رویدادهای ایستگاه کاربری ثبت شود.
  - دارای آنتی ویروس مجهز (فعال و دارای لایسنس) باشد و همواره به‌روزرسانی شود.
  - ورود کاربر به ایستگاه‌های کاری باید دو مرحله ای (با استفاده از OTP) باشد.
- ۴-۲ در صورت بروز رخداد امنیت در شبکه دستگاه، باید بلافاصله اتصال ایستگاه کاری به سامانه قطع شود و به درخواست مرکز فناوری رویداد (log) های ایستگاه کاربری جهت بررسی در اختیار مرکز قرار گیرد.

۵-۲ در صورت بروز اشکال در اتصال، پیگیری رفع اشکال برعهده واحد فناوری دستگاه خواهد بود.

۶-۲ تنها افراد و ایستگاه‌های کاری معرفی شده از سمت دستگاه مجاز به اتصال به پایگاه هستند و دستگاه نباید آدرس IP عمومی را برای ایستگاه‌های کاری دیگر (غیر از موارد اعلام شده) NAT کند.

۷-۲ مسؤولیت هرگونه بروز رخداد امنیتی، یا تلاش برای نفوذ یا ایجاد رخداد امنیتی از سمت ایستگاه‌های کاری دستگاه، بر عهده آن دستگاه می‌باشد.

۳- پایگاه

ورود اطلاعات کاربران بر روی پل اختصاصی پایگاه در محیط اینترنت انجام می‌پذیرد.

۱-۳ هر دستگاه‌ها مجاز به ورود پیش نویس مراجعی است که اسامی آنها مطابق بند ۱-۳ قسمت الف این شیوه‌نامه به معاونت اعلام و تأیید شده باشد.

۳-۲ هر کاربر پس از طی دوره آموزشی و دریافت نام کاربری، تنها مجاز به ثبت پیش‌نویس آن دسته از مراجع تصویب مرتبط به سازمان خود است که قبلاً مطابق بند ۳-۱ قسمت الف این شیوه‌نامه به تأیید معاونت رسیده باشد.

۳-۳ پس از ثبت پیش‌نویس مراجع وضع، تنها پیش‌نویس‌های غیرطبقه‌بندی‌شده، منتشر می‌شود.

۳-۴ اطلاعات ورودی در صورت عدم ایراد (شکلی) معاونت ظرف ۴۸ ساعت بر روی پایگاه منتشر خواهد شد.

۳-۵ مسؤولیت صحت ماهوی اطلاعات به عهده دستگاه واردکننده اطلاعات است.

۳-۶ مدیریت کاربری کاربران توسط مدیر پایگاه مستقر در معاونت انجام می‌گیرد.

۳-۷ الزامات زیر در خصوص رمز عبور باید توسط کاربر رعایت شود:

○ هر ۳۰ روز یک بار رمز عبور پایگاه منقضی خواهد شد، لذا کاربر باید رمز عبور خود را تغییر دهد.

○ رمز عبور انتخابی باید پیچیدگی لازم را داشته باشد. بدین منظور رمز کاربر باید

حداقل ۱۰ کاراکتر بوده و شامل حروف بزرگ و کوچک و اعداد و کاراکترهای خاص باشد.

○ مسؤولیت نگهداری و عدم افشای نام کاربری و رمز عبور با کاربران است.

۴- آموزش:

۴-۱ اسامی کاربران شرکت‌کننده در دوره آموزشی توسط دستگاه ذی‌ربط به‌صورت کتبی به معاونت اعلام می‌شود.

۴-۲ کاربران به منظور ثبت اطلاعات پیش‌نویس مصوبات در پایگاه باید دوره آموزشی مربوط را طی نمایند.

۴-۳ به کاربران پس از پایان دوره آموزش، نام کاربری و رمز عبور جهت ورود به پایگاه و درج اطلاعات اختصاص می‌یابد.

سایر مقررات

شیوه‌نامه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات متضمن حق و تکلیف برای مردم (قوانین، مقررات و تصمیمات عمومی) موضوع تبصره ماده ۵ و ماده ۱۱ قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات

مصوب ۱۳۹۷/۴/۱۶ کمیسیون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات^(۱)

بند اول: مفهوم و مصادیق اطلاعات متضمن حق و تکلیف عمومی

ماده ۱- منظور از اطلاعات متضمن حق و تکلیف عمومی عبارت است از کلیه مصوبات و تصمیماتی که حق، امتیاز، ترجیح، تقدم، بخشودگی، معافیت، استثنا شدن، ارفاق، تمدید مهلت یا تکالیفی نظیر پرداخت جریمه، محرومیت یا ممنوعیتی را به صورت نوعی ایجاد می‌کند و ناظر بر شخص یا اشخاص خاص و محصور نیستند و ممکن است در سندی که یکی از عناوین زیر را دارد آمده باشد:

۱- قانون	۱۴- راهبردها
۲- آیین‌نامه	۱۵- سند راهبردی
۳- آیین‌نامه اجرایی	۱۶- سند ملی
۴- ابلاغیه	۱۷- سیاست‌ها
۵- اساسنامه	۱۸- سیاست‌های کلی
۶- اصول و ضوابط	۱۹- شیوه‌نامه
۷- بخشنامه	۲۰- ضوابط
۸- برنامه ملی	۲۱- مصوبه
۹- تصمیم‌نامه	۲۲- معاهده یا موافقتنامه بین‌المللی

---

۱ - این شیوه‌نامه در تاریخ ۱۳۹۹/۱/۳۰ به تأیید رئیس‌جمهور رسیده و طی شماره ۴۹۰۶۷/۱۱۴۱۸۳ مورخ ۱۳۹۹/۲/۹ توسط وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی ابلاغ شده است.

- ۱۰- تصمیمات مجلس شورای اسلامی ۲۳- مقرر
  - ۱۱- تصویبنامه ۲۴- موافقتنامه
  - ۱۲- دستورالعمل ۲۵- نظامنامه
  - ۱۳- دستورالعمل اجرایی
- ماده ۲-** مصوبات زیر از مصادیق اطلاعات متضمن حق و تکلیف عمومی بوده و انتشار و دسترسی به آنها تابع احکام این شیوهنامه خواهد بود:
- الف- کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی و مصوبات زیر:
- ۱- مصوبات مجلس شورای ملی
  - ۲- مصوبات مجلسین و کمیسیون‌های شورای ملی و سنا
  - ۳- مصوبات شورای انقلاب که با عنوان لایحه قانونی تصویب شده‌اند
  - ۴- مصوبات مجلس شورای اسلامی که در اجرای اصل ۷۳ قانون اساسی و به عنوان قوانین تفسیری تصویب شده‌اند
  - ۵- مصوباتی که از طریق همه‌پرسی و در اجرای اصل ۵۹ قانون اساسی تصویب شده‌اند
  - ۶- مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام که به استناد بند ۸ اصل ۱۱۰ قانون اساسی و با عنوان قانون تصویب شده‌اند
  - ۷- مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام که در اجرای اصل ۱۱۲ قانون اساسی و با عنوان قانون تصویب شده‌اند.
  - ۸- تفسیرهای قانونی شورای نگهبان طبق اصل ۹۸ قانون اساسی
  - ۹- مصوبات مجلس خبرگان طبق اصل ۱۰۸ قانون اساسی
- ب- مصوبات و آراء زیر در صورتی که مشمول شرایط مقرر در ماده ۱ شیوهنامه باشند:
- ۱- مصوبات شوراهای عالی نظیر شورای عالی انقلاب فرهنگی و شورای عالی فضای مجازی
  - ۲- مصوبات هیأت‌وزیران
  - ۳- مصوبات سایر نهادهای تصمیم‌گیر جمعی از قبیل شوراها و ستادها که ریاست آنها با رئیس‌جمهور است
  - ۴- اظهارنظرهای رئیس مجلس شورای اسلامی در خصوص مصوبات دولت در اجرای اصل ۱۳۸ قانون اساسی
  - ۵- بخشنامه‌ها، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های قوه قضاییه
  - ۶- آراء وحدت‌رویه دیوان عالی کشور و دیوان عدالت اداری
  - ۷- مصوبات هیأت‌های امنای دانشگاه‌ها، مؤسسات و مراکز آموزش عالی

بند دوم: انتشار اطلاعات متضمن حق و تکلیف عمومی

ماده ۳ - مؤسسات مشمول قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷ اعم از مؤسسات عمومی و مؤسسات خصوصی ارائه‌دهنده خدمات عمومی باید کلیه مصوباتی را که تحت هر یک از عناوین مذکور در ماده ۱ یا عنوان دیگری تصویب شده‌اند یا در آینده تصویب می‌کنند در صورتی که حاوی اطلاعاتی با اوصاف یا عناوین مذکور در ماده ۱ این شیوه‌نامه باشد علاوه بر انتشار در پایگاه اطلاع‌رسانی خود از طریق روزنامه رسمی به نشانی www.irtk.ir و پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور به نشانی www.dotic.ir منتشر کرده و با سایر وسایل ارتباطی روز به اطلاع عمومی برسانند.

ماده ۴ - در صورتی که انتشار بخشی از مصوبات و تصمیمات مؤسسات مشمول قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، به دلایل قانونی ممنوع باشد بخش قابل انتشار از بخش غیرقابل انتشار تفکیک شده و منتشر خواهد شد.

ماده ۵ - طبقه‌بندی مصوبات و تصمیمات موجد حق و تکلیف عمومی به عنوان اطلاعات «محرمانه»، «خیلی محرمانه»، «سری» و «بکلی سری» ممنوع است و چنانچه مصوبات و تصمیماتی بر خلاف این حکم در گذشته طبقه‌بندی شده باشند باید با رعایت «شیوه‌نامه تشخیص و تفکیک اسرار دولتی از اطلاعات عمومی» مصوب ۱۳۹۷/۷/۲۹ توسط مؤسسه طبقه‌بندی کننده مورد بازنگری قرار گیرد و در صورت لزوم، طبق ماده ۴ عمل شود.

ماده ۶ - مؤسسات مشمول قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات باید در گزارشی که طبق ماده ۱۲ قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷ به کمیسیون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات ارسال می‌کنند نحوه اجرای مواد ۳ تا ۵ را به طور مشخص گزارش کنند.

بند سوم: دسترسی متقاضیان به اطلاعات متضمن حق و تکلیف عمومی

ماده ۷ - متقاضی دسترسی به قوانین و مقررات باید ابتدا به پایگاه اطلاع‌رسانی مؤسسه مربوط مراجعه کند و اگر قوانین و مقررات مورد نظر خود را در آنجا پیدا نکرد به پایگاه روزنامه رسمی کشور به نشانی www.irtk.ir یا به پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور به نشانی www.dotic.ir مراجعه نموده و مصوبه مورد نظر خود را در آنجا جستجو کند. مؤسسات عمومی و سامانه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات باید متقاضیان دسترسی را راهنمایی کنند.^(۱)

۱ - ماده ۱۰ آیین‌نامه اجرایی ماده (۸) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۴۰۰/۳/۲۳ هیأت وزیران: درخواست اطلاعاتی که انتشار عمومی یافته است و در پایگاه اطلاع‌رسانی مؤسسه یا سایر پایگاه‌های

ماده ۸ - چنانچه متقاضی نتواند به مصوبه یا تصمیم مورد نظر خود از طریق مجاری مذکور در ماده ۷ دسترسی پیدا کند می‌تواند تقاضای خود را از طریق سامانه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات از هر یک از مراجع زیر مطالبه کند و این مراجع باید مصوبات و تصمیمات گذشته و جدید خود را که از جمله باید شامل تاریخ و مرجع تصویب باشد در دسترس متقاضیان قرار دهند:

- ۱- مرجعی که قانوناً وظیفه تصویب آن را داشته است؛
- ۲- مرجعی که قانوناً وظیفه ابلاغ آن را داشته است؛
- ۳- مرجعی که قانوناً وظیفه انتشار آن را داشته است؛
- ۴- مرجعی که قانوناً وظیفه اجرای آن را بر عهده داشته است؛
- ۵- مرجعی که برای نظارت بر اجرای قانون یا مصوبه خاص مورد درخواست، تعیین شده است.

ماده ۹- مادام که هر یک از مراجع مذکور در ماده ۸ در سامانه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات فعال نشده باشند، متقاضیان اطلاعات می‌توانند اطلاعات خود را حسب مورد با مراجعه حضوری یا از طریق مکاتبه پستی یا به صورت الکترونیک، از دبیرخانه آنها مطالبه کنند. کمیسیون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، راهنمایی لازم را در اختیار متقاضیان قرار خواهد داد.

ماده ۱۰- برای دسترسی به متن روزآمد و حاوی آخرین اصلاحات و الحاقات تنقیحی قوانین، متقاضیان می‌توانند اطلاعات خود را از معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی یا معاونت حقوقی ریاست جمهوری مطالبه کنند. مراجع مذکور با هماهنگی کمیسیون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، تدابیر لازم برای پاسخگویی سریع و دقیق به درخواست‌های دسترسی را فراهم خواهند کرد.

ماده ۱۱- برای دسترسی به متن روزآمد و حاوی آخرین اصلاحات و الحاقات تنقیحی مقررات، متقاضیان می‌توانند اطلاعات خود را از مؤسسه‌ای که آن را صادر کرده یا مسئولیت اجرای آن مصوبه را بر عهده دارد و در صورت نبود اطلاعات درخواستی، از معاونت حقوقی ریاست جمهوری مطالبه کنند. در صورتی که مقررات مورد نظر در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی موجود نباشد معاونت مذکور با همکاری مؤسسه ذی‌ربط نسبت به تأمین دسترسی متقاضی به مقررات و درج نسخه‌ای از آن در سامانه اقدام خواهد کرد. معاونت حقوقی

با هماهنگی کمیسیون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، تدابیر لازم برای پاسخگویی سریع و دقیق به درخواست‌های دسترسی را اتخاذ خواهد کرد.

ماده ۱۲- مصوبات و تصمیمات عمومی مؤسسات خصوصی ارائه‌دهنده خدمات عمومی نظیر اتاق ایران، سازمان نظام پزشکی کشور، کانون وکلای دادگستری، اصناف و اتحادیه‌ها باید در پایگاه اطلاع‌رسانی آنها قرار گرفته، به کلیه اعضای آنها ابلاغ شده و در دسترس متقاضیان قرار گیرد. عموم مردم می‌توانند تقاضای خود را از این مؤسسات از طریق سامانه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات و مادام که در سامانه مذکور فعال نشده باشند، با سایر طرق مقرر در ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۹۴/۶/۲۲ هیأت‌وزیران^(۱)، مطالبه کنند.

ماده ۱۳- روزنامه رسمی و پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور و سایر مؤسسات عمومی باید مصوبات و تصمیمات قابل انتشار را در قالب‌های قابل پردازش و ویرایش مانند WORD, Excel, HTML در پایگاه اطلاع‌رسانی خود بارگذاری کرده و به طور رایگان در دسترس عموم قرار دهند.

فهرست دستگاه‌های اجرایی مرتبط با محیط کسب و کار در سطوح ملی و استانی

مصوب ۱۳۹۵/۸/۲۵ وزارت امور اقتصادی و دارایی^(۲)

به استناد ماده ۱۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، به منظور تعامل مستمر با فعالان اقتصادی و تلاش برای رفع مشکلات آنان و اصلاح نهادها و رویه‌های اجرایی شورای گفتگو، وزراء و رؤسای دستگاه‌های اجرایی و قضائی مرتبط موظف نسبت به معرفی یکی از معاونان ذی‌ربط به عنوان مسؤول بهبود محیط کسب و کار اقدام نمایند. با عنایت به اینکه تشخیص دستگاه‌های اجرایی بر عهده وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌باشد، لذا فهرست دستگاه‌های اجرایی مرتبط با محیط کسب و کار در سطوح ملی و استانی به شرح ذیل ارائه می‌گردد:^(۳)

۱ - ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۹۳/۸/۲۱ هیأت‌وزیران با اصلاحات بعدی: مؤسسات مشمول قانون موظفند عناوین اطلاعات عمومی و غیرطبقه‌بندی شده خود و شیوه دسترسی به آنها را در درگاه خود قرار دهند.

تبصره - به موجب ماده ۲۰ آیین‌نامه اجرایی ماده (۸) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۴۰۰/۳/۲۳ هیأت‌وزیران صریحاً نسخ شده است.

۲ - این مقرر طی شماره ۱۴۰۵۵۹ مورخ ۱۳۹۲/۸/۲۵ ابلاغ شده است.

۳ - جهت ملاحظه فهرست نهایی دستگاه‌های اجرایی مرتبط با محیط کسب و کار، پیشنهادی شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی، به پایگاه اینترنتی این شورا به نشانی www.ppdc.ir مراجعه شود.

الف - در سطح ملی

معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور

وزارت امور اقتصادی و دارایی

وزارت صنعت معدن و تجارت

وزارت جهاد کشاورزی

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

وزارت کشور

وزارت راه و شهرسازی

وزارت نیرو

وزارت نفت

وزارت داگستری

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

سازمان امور مالیاتی کشور

گمرک جمهوری اسلامی ایران

سازمان حفاظت محیط زیست

نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

سازمان ثبت اسناد و املاک کشور

شهرداری تهران

ب - در سطح استانی

در سطح استانی نیز دستگاه‌های اجرایی مرتبط با محیط کسب و کار متناظر با سطح ملی خواهند بود.

بخشنامه موضوع تکالیف مسؤولان بهبود محیط کسب و کار

مصوب ۱۴۰۳/۳/۱۳ سرپرست ریاست جمهوری^(۱)

در راستای اجرای مواد ۱۴ و ۱۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰، تکالیف مسؤولان بهبود محیط کسب و کار در همه دستگاه‌ها به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

۱ - این بخشنامه طی شماره ۴۴۷۹۹ مورخ ۱۴۰۳/۳/۱۳ به کلیه وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی و قضایی، نهادهای عمومی غیردولتی مرتبط با محیط کسب و کار، بانک‌ها، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، اتاق اصناف ایران و اتاق تعاون ایران ابلاغ شده است.

۱- شناسایی قوانین، مقررات و رویه‌های مخل تولید و سرمایه‌گذاری در حوزه فعالیت دستگاه اجرایی مربوطه با مشارکت بخش خصوصی و تلاش برای اصلاح آنها در جهت تسهیل سرمایه‌گذاری با استفاده از ظرفیت‌های داخل دستگاه یا دیگر نهادها نظیر هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار، شورای رقابت و شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی.

۲- نظارت بر اجرای دقیق قانون تسهیل صدور مجوزها و تسهیل شرایط صدور مجوزهای کسب و کار صادره (ملی یا استانی) در دستگاه مربوطه.

۳- دیدار مستمر با کارآفرینان و دریافت سوآلات، مطالبات و شکایت‌های فعالان اقتصادی، سرمایه‌گذاران و کارآفرینان کسب و کاری در حوزه دستگاه مربوطه و تشکیل ستاد پیگیری درخواست‌های ارسال شده در دستگاه مربوطه به منظور ارایه پاسخ مطلوب و راه‌گشا برای آنها به‌صورت مستمر و هفتگی در راستای اجرای ماده ۱۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار.

۴- همکاری با وزارت امور اقتصادی و دارایی برای ارتقای جایگاه ایران در شاخص‌های بین‌المللی بهبود محیط کسب و کار موضوع تبصره ماده (۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار (۱۳۹۰/۱۲/۱۶) و تبصره (۱۱) ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی (۱۴۰۲/۱۲/۲۲)

۵- همکاری مؤثر با شورای گفت و گو در جهت تحقق سهولت ایجاد و ادامه فعالیت کسب و کارها.

۶- آموزش حقوق و تکالیف فعالان اقتصادی مرتبط با وظایف دستگاه به فعالان اقتصادی مربوطه و نیز همکاران همان دستگاه با کمک معاونت حقوقی ریاست جمهوری

۷- پیشگیری از صدور یا تغییر ناگهانی مقررات با نظارت بر حسن اجرای مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود محیط کسب و کار و آیین‌نامه‌های اجرایی مربوطه

۸- شایان ذکر است، در راستای وظایف فوق، وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری معاونت حقوقی ریاست جمهوری و اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، مجمعی متشکل از مسئولین بهبود محیط کسب و کار در سطح ملی و استانی به منظور هم‌اندیشی در خصوص موضوعات مرتبط با وظایف مسئولین بهبود محیط کسب و کار و ارایه راهکارهای مفید و مؤثر در این ارتباط را حسب مورد به صورت حضوری یا مجازی حداقل یک بار در هر فصل تشکیل داده و عملکرد هر دستگاه را به‌صورت عمومی در این زمینه منتشر خواهد کرد.

بخشنامه شماره ۱۴۰۳/۸۹۶۶۷۲ مورخ ۱۴۰۳/۶/۲۵ گمرک جمهوری اسلامی ایران مبنی بر لزوم درج مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات محیط کسب و کار جهت ابلاغ بخشنامه‌ها

بخشنامه گمرکات اجرایی نحوه ابلاغ بخشنامه‌ها

با سلام و احترام؛

با توجه به بررسی‌های نظارتی و گزارشات واصله مبنی بر اینکه برخی از سازمان‌های همجوار، بدون اطلاع گمرک ایران اقدام به صدور و ابلاغ بخشنامه به صورت مستقیم به گمرکات اجرایی نموده‌اند، لذا در اجرای تبصره ذیل ماده ۴ قانون مقررات صادرات و واردات که مقرر داشته کلیه بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط به ورود و صدور کالا منحصرأ از طریق وزارت صنعت، معدن و تجارت به سازمان‌های اجرایی ذی‌ربط اعلام می‌گردد و با عنایت به مواد ۴ و ۷ آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات محیط کسب و کار، کلیه بخشنامه‌ها صرفأ از طریق دفاتر ستادی گمرک ایران و پس از انجام بررسی‌های لازم به گمرکات اجرایی ابلاغ می‌گردد.

فرود عسگری

معاون فنی و امور گمرکی

مصوبات یکصد و بیست و هفتمین نشست

شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی^(۱)

اعضای محترم شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی:

به استناد ماده (۱۱) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و ماده (۱۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، مصوبات جلسه اخیر شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی برگزار شده در تاریخ ۱۴۰۳/۸/۲۸ به ریاست وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی و با حضور اعضا به نمایندگی از قوای سه‌گانه و بخش خصوصی، به شرح ذیل جهت استحضار و اقدام اجرایی مقتضی تقدیم می‌گردد.

۱ - این مصوبه طی شماره ۱۰/۱/۱۰۱۷۰/ص مورخ ۱۴۰۳/۹/۴ توسط رئیس اتاق ایران و دبیر شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی ابلاغ شده است.

دستور جلسه شماره (۱): پیش‌نویس آیین‌نامه اجرایی برنامه ملی صنعت

طیور ایران به پیشنهاد بخش خصوصی

تصمیم: بنابر اهمیت حفظ امنیت غذایی کشور با مشارکت بخش خصوصی، ضمن تأیید و موافقت اعضای محترم شورای گفت و گو در ارتباط با تدوین آیین‌نامه ملی طیور (تهیه شده توسط فدراسیون طیور ایران)، مقرر گردید با محوریت و دستور مقام عالی وزارت جهاد کشاورزی نشست با حضور نمایندگان اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، اتاق تعاون ایران و اتاق اصناف ایران و فدراسیون طیور ایران، انجمن صنفی تولیدکنندگان جوجه یک روزه، اتحادیه مرکزی مرغداران میهن، اتحادیه سراسری تعاونی‌های کشاورزی مرغداری گوشتی ایران با رعایت ماده ۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، حداکثر ظرف مدت ۲ ماه نسبت به بررسی و تنظیم پیش‌نویس نهایی مفاد آیین‌نامه مذکور اقدام نماید. همچنین نتایج آن در جلسات آتی شورای گفت‌وگو ارائه گردد.

حوزه موضوعی - کشاورزی

دستور جلسه شماره (۲): مشکلات صادرات محصول سیب‌زمینی ناشی از صدور

بخشنامه‌های خلق الساعه و اثرات منفی آن

تصمیم: وزیر محترم جهاد کشاورزی بنابر اهمیت تنظیم گری در چارچوب قانون با رعایت منافع تولیدکنندگان و صادرکنندگان تأکید و تصریح نمودند که نظارت‌های بخش کشاورزی توسط دولت نباید خلق الساعه باشد و اعلام برنامه و اقدامات قبل از اجرا، حق بخش خصوصی است. لذا مقرر شد:

- کلیه بخشنامه‌هایی که در چارچوب مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار نبوده و موجب توقف و کندی صادرات سیب‌زمینی تا این تاریخ شده است (بخشنامه شماره ۴۰۸۰۵ مورخ ۱۴۰۳/۲/۲۴ دفتر هماهنگی امور استان‌های وزارت جهاد کشاورزی به رؤسای جهاد کشاورزی استان‌ها، بخشنامه شماره ۷۳۰/۷۷۰۱ مورخ ۱۴۰۳/۲/۴ سازمان حفظ نباتات و بخشنامه شماره ۲۲۷۸۹۴ مورخ ۱۴۰۳/۸/۲۷ معاونت امور زراعت)، با دستور مقام عالی وزارت جهاد کشاورزی لغو می‌گردد و در صورت لزوم، صدور هرگونه بخشنامه با رعایت مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و آیین‌نامه‌های مربوطه و همچنین مطابق بند الف ماده ۷۲ قانون برنامه ۵ ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی^(۱) بوده و در خصوص صدور گواهی مبدا تولید نیز،

رعایت ماده ۱۷ قانون امور گمرکی^(۱) و آیین‌نامه اجرایی مربوطه، ضرورت دارد.
- سازمان مرکزی تعاون روستایی ظرف ۱۵ روز مانده مطالبات تولیدکنندگان سیب زمینی را پرداخت نماید.

- مصوبه ۱۱۶ شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی مبنی بر انعقاد تفاهم‌نامه بین انجمن ملی سیب‌زمینی ایران و وزارت جهاد کشاورزی با هدف واگذاری برنامه‌ریزی از تولید تا تنظیم بازار داخلی، ذخیره احتیاطی و صادرات به انجمن ملی سیب‌زمینی ایران ظرف یک ماه مورد بررسی و اجرا قرار گرفته و نتیجه به دبیرخانه شورای گفت‌وگو منعکس گردد.

حوزه موضوعی: کشاورزی و صنایع غذایی

خارج از دستور: بررسی توقف اجرایی شدن اساسنامه سازمان غذا و دارو

تصمیم: با توجه به توضیحات نماینده کمیسیون صنایع غذایی اتاق ایران، اخیراً پیش‌نویس اساسنامه غذا و دارو در کمیسیون تخصصی مدیریت و سرمایه انسانی نهاد ریاست جمهوری در حال بررسی و تصویب است که در روند تدوین آن نماینده بخش خصوصی، حضور نداشته است. لذا مقرر شد: روند فعلی تنظیم اساسنامه مذکور با کمک سازمان غذا و دارو متوقف شده و در ادامه، این اساسنامه با رعایت مواد ۲، ۳، ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و آیین‌نامه مربوطه و با اخذ و اعمال نظرات فعالان بخش خصوصی بررسی و تدوین گردد. همچنین نتایج آن در جلسات آتی شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی ارائه گردد.

بخشنامه شماره ۶۱۱۳۴/۱۸۷۹۸۲ مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۵ دبیر هیأت دولت

در زمینه لزوم رعایت آیین‌نامه‌های مواد ۲۴ و ۳۰

قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار

اعضای محترم هیأت دولت

با سلام، چنانکه مستحضردید یکی از الزامات امنیت اقتصادی در حوزه کسب و کار، ثبات قوانین و مقررات می‌باشد برای این منظور تدابیری جهت انتظام بخشی به فرآیند مقررات‌گذاری

۱ - ماده ۱۷ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲: کشور مبدأ کالا کشوری است که کالا در آن تولید یا ساخته و به منظور اعمال اهداف تعرفه‌ای گمرکی، محدودیت‌های مقداری یا هر اقدام دیگر مرتبط با امر تجارت در آن، به کار گرفته می‌شود. قواعد مبدأ بر اساس ضوابط سازمان تجارت جهانی و مورد تأیید شورای همکاری گمرکی در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین می‌گردد.
تبصره - مرجع صدور گواهی مبدأ در ایران اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران است.

مراجع ذی صلاح، در آیین نامه لزوم ثبت و اطلاع رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار موضوع تصویب نامه شماره ۱۷۹۷۶/ت۱۱۳۴هـ مورخ ۱۴۰۲/۲/۹ و آیین نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود محیط کسب و کار موضوع تصویب نامه شماره ۲۲۹۵۹۷/ت۱۳۵۸هـ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ از سوی هیأت وزیران وضع گردیده و معاونت حقوقی رییس جمهور نیز رهنمون هایی برای این منظور اعلام نموده است. لذا ضروری است ضمن جلب توجه و التزام به رعایت آیین نامه های فوق الذکر در دستگاه متبوع، بر اجرای چهارچوب های موضوع مقررات یادشده، نظارت شایسته به عمل آید.

سید کامل تقوی نژاد

بخشنامه شماره ۶۳۷۶۹/۱۹۰۹۷۷ مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۸ دبیر هیأت دولت در زمینه تکالیف دستگاه های اجرایی در خصوص تدوین، تصویب و انتشار مقررات مرتبط با محیط کسب و کار

با سلام، پیرو ابلاغیه شماره ۶۱۱۳۴/۱۸۷۹۸۲ مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۵ درخصوص ضوابط مقرر در آیین نامه ماده (۲۴) قانون بهبود محیط کسب و کار و نیز آیین نامه لزوم ثبت و اطلاع رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار، جهت انتظام بخشی به فرایند مقررات گذاری مراجع ذی صلاح، به پیوست جزئیات تکالیف مقرر در قوانین و مصوبات هیأت وزیران در زمینه تدوین، تصویب و انتشار مقررات مرتبط با محیط کسب و کار که توسط معاونت حقوقی رییس جمهور منقح گردیده و طی نامه شماره ۴۹۰۶۷/۱۸۲۰۷۹ مورخ ۱۴۰۳/۱۱/۲۷ ارائه شده است، جهت بهره مندی و اقدام مطابق فهرست یادآور ضمیمه این ابلاغیه و نظارت بر رعایت این تکالیف در دستگاه متبوع و واحدهای تابعه و وابسته ارسال می شود.

سید کامل تقوی نژاد

«تکالیف دستگاه های اجرایی در خصوص تدوین، تصویب و انتشار مقررات مرتبط با محیط کسب و کار»

کلیه مراجع صلاحیت دار منتسب به دستگاه های اجرایی مشمول قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار تحت هر عنوان از قبیل شورا، شورای عالی، هیات، ستاد، کمیسیون، کارگروه و ... که مبادرت به وضع مقرر به نمایندگی به نحوی که شکایت مردم از آن مقرر در مراجع قضایی و

اداری ذی صلاح به طرفیت آن دستگاه اجرایی قابل رسیدگی است، مکلفند در صدور مقررات یادشده، مواد (۲۴) و (۳۰) این قانون و مقررات اجرایی آنها را به شرح زیر رعایت نمایند:

تکلیف اول

معرفی نماینده و برقراری ارتباط نظام‌مند (سیستمی) با سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران (به نشانی qavanin.ir)

مستند قانونی	ماده (۴) آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار
	کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلفند مقررات خود که مرتبط با محیط کسب و کار می‌باشند را مطابق با این آیین‌نامه و شیوه‌نامه اجرایی ورود اطلاعات که حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه توسط معاونت حقوقی رییس‌جمهور ابلاغ می‌گردد، در پایگاه ثبت نمایند. تبصره- مسؤولیت صحت اطلاعات وارد شده، بر عهده دستگاه اجرایی واردکننده آن به پایگاه است.
مستند قانونی	بند ۱۳-۳ شیوه‌نامه اجرایی ورود اطلاعات به سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران
	هر دستگاه نسبت به معرفی یک رابط فناوری با اشراف کامل نسبت به موضوع به صورت کتبی به معاونت اقدام نماید.

تکلیف دوم

معرفی مراجع و مقامات صلاحیت‌دار جهت وضع مقررده با امضای بالاترین مقام دستگاه خطاب به معاونت حقوقی ریاست جمهوری

مستند قانونی	ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار
	کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلفند ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این آیین‌نامه، مراجع و مقامات صلاحیت‌دار جهت وضع مقررده در دستگاه خویش را با امضای بالاترین مقام دستگاه به معاونت حقوقی رییس‌جمهور ارسال نمایند. ثبت و انتشار مقررده در پایگاه صرفاً از سوی مراجع و مقامات ذی‌صلاح معرفی شده امکان‌پذیر است.

تکلیف سوم

نظرخواهی از اتاق‌ها و تشکل‌های اقتصادی ذی‌ربط و توجه به نظرات آنها

ماده (۱۵) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی	مستند قانونی
دولت موظف است حداکثر ظرف شش ماه زمینه‌های تأسیس انجمن‌های صنفی – حرفه – ای را به‌صورت سازمان‌های مردم‌نهاد فراهم نماید. این انجمن‌ها برای تحقق مقررات صنفی و حرفه‌ای، اصول اخلاق حرفه‌ای و توسعه علمی و تکنولوژی در رشته‌های مرتبط فعالیت می‌نمایند. <u>دستگاه‌های اجرایی موظفند در تدوین و اصلاح ضوابط و مقررات از این انجمن‌ها نظر مشورتی اخذ نمایند.</u>	
ماده (۲) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار	مستند قانونی
دولت مکلف است در مراحل بررسی موضوعات مربوط به محیط کسب و کار برای اصلاح و تدوین مقررات و آیین‌نامه‌ها، نظر <u>کتبی</u> اتاق‌ها و آن دسته از تشکل‌های ذی‌ربطی که عضو اتاق‌ها نیستند، اعم از کارفرمایی و کارگری را درخواست و بررسی کند و هرگاه لازم دید آنان را به جلسات تصمیم‌گیری دعوت نماید.	
ماده (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار	مستند قانونی
دستگاه‌های اجرایی مکلفند هنگام تدوین یا اصلاح مقررات، بخشنامه‌ها و رویه‌های اجرایی، نظر تشکل‌های اقتصادی ذی‌ربط را استعلام کنند و <u>مورد توجه قرار دهند.</u>	
ماده (۲) آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار	مستند قانونی
دستگاه‌های اجرایی مکلفند در تدوین یا اصلاح مقررات و رویه‌های اجرایی مرتبط با محیط کسب و کار، نظر اتاق‌ها و تشکل‌های کارفرمایی و کارگری که عضو اتاق‌ها نیستند و سایر تشکل‌های اقتصادی ذی‌ربط را اخذ و مورد توجه قرار دهند و در صورت لزوم، از آنها برای شرکت در جلسات دعوت کنند. در مواردی که دستگاه اجرایی، تصویب مقرره‌ای را به مراجع ذی‌صلاح پیشنهاد می‌نماید، مکلف است پیشنهاد خود به همراه اطلاعاتی از قبیل اسناد پشتیبان، قوانین و مقررات	

مرتبط، آثار وضع مصوبه جدید بر مقررات پیشین، نظرات دریافتی از تشکل‌های اقتصادی ذی‌ربط و گزارش توجیهی پذیرش یا رد آنها را در قالب دستورالعمل ابلاغی توسط معاونت حقوقی رئیس جمهور به مراجع تصمیم‌گیرنده ارسال نماید.	
مستند	ماده (۳) دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار
دولت و دستگاه‌های اجرایی مکلفند در مراحل تدوین یا اصلاح مقررات و رویه‌های اجرایی نظر کتبی اتاق‌ها و آن دسته از تشکل‌های اقتصادی ذی‌ربطی که عضو اتاق‌ها نیستند و در صورت لزوم، ذی‌نفعان، مراکز علمی معتبر از جمله دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی، بنیاد ملی نخبگان و همچنین نهادهای قانونی مردم نهاد تخصصی و صنفی را اخذ و مورد توجه قرار دهند و در صورت اقتضاء از آنها، برای شرکت در جلسه دعوت کنند.	
...	

تکلیف چهارم

رعایت الزامات در تدوین مقرره شامل مقدمه توجیهی، مبنای قانونی وضع، پیوست نظرخواهی، اخذ نظر بالاترین مقام دستگاه حقوقی و تعیین اثر وضع مقرره

مستند	ماده (۳) دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار
... پیش‌نویس [مقرره] موضوع این ماده، حتی‌الامکان با رعایت بندهای زیر تنظیم و توسط دستگاه اجرایی در پایگاه یاد شده [پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار] بارگذاری می‌شود: ۱- درج مقدمه توجیهی مبنی بر ضرورت و مطلوبیت وضع مقرره ۲- ذکر مبنای قانونی وضع مقرره مانند اصل (۱۳۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ۳- پیوستی حاکی از نظرخواهی و توجه به این نظرات در راستای رعایت ماده (۳) قانون ۴- اخذ نظر بالاترین مقام حقوقی دستگاه واضع مقرره جهت حصول اطمینان از عدم مغایرت مقرره با قوانین	

۵- تعیین اثر وضع مقررہ بر مقررات پیشین به نحو صریح و دقیق در انتهای پیش‌نویس.

تکلیف پنجم

انتشار پیش‌نویس یک هفته قبل از تصویب در تارنمای مرجع واضح مقررہ
(به همراه اعلام نشانی تارنما به معاونت حقوقی ریاست جمهوری)

مستند قانونی	ماده (۳۰) الحاقی قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار
...	دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ مکلفند پیش‌نویس آیین‌نامه، دستورالعمل یا بخشنامه خود را یک هفته قبل از صدور، در تارنمای (سایت) خود به اطلاع عموم و فعالان اقتصادی برسانند تا فرصت لازم برای اعلام نظرات عموم یا فعالان اقتصادی و تشکل‌ها وجود داشته باشد ...
مستند قانونی	ماده (۳) آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار
دستگاه‌های اجرایی مکلفند، پیش‌نویس مقررات خود را مطابق دستور العمل موضوع ماده (۲) این آیین‌نامه یک هفته قبل از صدور، در تارنمای (سایت) خود به اطلاع عموم و فعالان اقتصادی برسانند تا فرصت لازم برای اعلام نظرات عموم یا فعالان اقتصادی و تشکل‌ها وجود داشته باشد. اجرای تکلیف موضوع این ماده ساقط‌کننده تکالیف دستگاه اجرایی مقرر در ماده (۲) این آیین‌نامه نیست.	تبصره- دستگاه‌های اجرایی مکلفند، ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، نشانی دقیق تارنمای خود، جهت اجرای این ماده را به معاونت حقوقی رییس‌جمهور اعلام کنند تا در پایگاه منتشر گردد.

تکلیف ششم

انتشار پیش‌نویس در پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور
(به نشانی dotic.ir)

مستند قانونی	تبصره (۲) ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار
معاونت حقوقی رییس‌جمهور مکلف است صفحه ویژه‌ای با پیوند (لینک) در صفحه اصلی	

پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور مخصوص اعلام خبرهای تغییرات آتی در مقررات کشور ایجاد کند. دستگاه‌های اجرایی مکلفند پیش‌نویس مقررات خود را مطابق دستورالعمل ابلاغی معاونت حقوقی رییس‌جمهور، یک هفته قبل از صدور، علاوه بر تارنمای خود، در این پایگاه منتشر و به اطلاع عموم برسانند تا فرصت لازم برای دریافت نظرات عموم و فعالان اقتصادی و تشکلات (جمع سپاری) در تدوین مقررات فراهم شود.

تکلیف هفتم

لزوم توجه به ساختار متعارف مقررات (مشمول بر تاریخ تصویب، مرجع تصویب، شماره و تاریخ ابلاغ) به همراه درج تاریخ لازم‌الاجرا شدن مقرر با رعایت حقوق مکاتبه شهروندان

مستند قانونی	ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار
	دستگاه‌های اجرایی مکلفند با رعایت این آیین‌نامه و ماده (۷) آیین‌نامه، مدت زمانی که مقرر پس از انتشار در پایگاه، لازم‌الاجرا می‌شود را صراحتاً درج نمایند. تبصره ۵- در محاسبه مدت زمان لازم‌الاجرا شدن مقرر، روز انتشار در پایگاه، جزو مدت محسوب نمی‌شود. همچنین از نظر احتساب مواعد مندرج در جدول پیوست این آیین‌نامه، هر ماه سی روز است.
مستند قانونی	ماده (۷) آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار
	مقرراتی که علاوه بر دستگاه‌های اجرایی و کارکنان آنان، برای سایر مردم حق یا تکلیف ایجاد می‌نماید، (۱۵) روز پس از انتشار در پایگاه، لازم‌الاجرا است؛ مگر اینکه در خود مقرر مهلت یا ترتیب خاص دیگری ذکر شده باشد. تبصره ۱- در مواردی که اجرای مقرر بنا به ملاحظات اقتصادی از جمله ایجاد امنیت سرمایه‌گذاری، اقتضای اعطای مهلتی بیش از (۱۵) روز را دارد، دستگاه اجرایی مکلف است با رعایت ماده (۲۴) قانون، مهلت بیشتری را برای لازم‌الاجرا شدن مقرر در نظر گیرد. تبصره ۲- دستگاه‌های اجرایی نمی‌توانند اجرایی‌شدن احکامی از مقرر را که موجد

تکلیف برای شهروندان است و یا حتی از آنها زایل می‌نماید را به تاریخی پیش از انتشار مقرر در پایگاه تسری دهند. رعایت حقوق مکاتبه شهروندان در هر حال، الزامی است.

مستند قانونی	ماده (۵) دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار
دستگاه اجرایی واضع مقرر مکلف است ضمن رعایت ساختار متعارف مقررات (مشمول بر تاریخ تصویب، مرجع تصویب، شماره و تاریخ ابلاغ)، تاریخ لازم‌الاجراء شدن مقرر را با لحاظ موارد زیر در پیش‌نویس تعیین نماید: ۱- مقرراتی که علاوه بر دستگاه اجرایی و کارکنان آنان، برای سایر اشخاص حق یا تکلیف ایجاد می‌نماید، (۱۵) روز پس از انتشار در پایگاه کسب و کار، لازم‌الاجراء است؛ مگر این که مشمول بندهای (۲) و (۳) این ماده بوده و یا در خود مقرر، با رعایت بند (۴) مهلت یا ترتیب خاص دیگری ذکر شده باشد. ۲- در مواردی که اجرای مقرر بنا به ملاحظات اقتصادی از جمله ایجاد امنیت سرمایه‌گذاری، اقتضای اعطای مهلتی بیش از (۱۵) روز را دارد، دستگاه اجرایی مکلف است با رعایت جدول پیوست آیین‌نامه ماده (۲۴) قانون، مهلت بیشتری را برای لازم‌الاجراء شدن مقرر در نظر گرفته و تاریخ اجرایی شدن مقرر را صراحتاً در متن آن درج نماید. در صورتی که اجرای فوری مقرر مشمول جدول پیوست آیین‌نامه یادشده، مساعد به حال محیط کسب و کار بوده و مغایر با ایمنی یا سلامت مردم نباشد، اجرای مقرر به محض انتشار در پایگاه کسب و کار، با تشخیص بالاترین مقام دستگاه اجرایی بلامانع است. ۳- چنانچه در قوانین، مدت دیگری برای لازم‌الاجراء شدن مقررات لحاظ شده باشد، همان مدت ملاک عمل خواهد بود. ۴- دستگاه اجرایی نمی‌تواند اجرایی شدن احکامی از مقرر را که موجب تکلیف برای شهروندان است و یا حتی از آنها زایل می‌نماید را به تاریخی پیش از انتشار مقرر در پایگاه کسب و کار تسری دهد. رعایت حقوق مکاتبه شهروندان در هر حال، الزامی است. ۵- در محاسبه مدت زمان لازم‌الاجراء شدن مقرر، روز انتشار در پایگاه کسب و کار، جزء مدت محسوب نشده و هر ماه سی روز است.	

متن نمونه جهت درج در پایان مقرر

پیش‌نویس این آیین‌نامه/بخشنامه/دستورالعمل در تاریخ ..... در پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور (به نشانی dotic.ir) بارگذاری و در ..... بند/ماده

تصویب و پس از انتشار در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار (به نشانی qavanin.ir)، از تاریخ ..... لازم‌الاجرا است.

تکلیف هشتم

بارگذاری مصوبه در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار (به نشانی qavanin.ir)

مستند قانونی	ماده (۳۰) الحاقی قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار
	وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری معاونت ذی‌ربط رییس‌جمهور حداکثر شش ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، با استفاده از ظرفیت‌های موجود نسبت به اصلاح و ارتقاء «پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» اقدام نماید. دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ مکلفند پیش‌نویس آیین‌نامه، دستورالعمل یا بخشنامه خود را یک هفته قبل از صدور، در تارنمای (سایت) خود به اطلاع عموم و فعالان اقتصادی برسانند تا فرصت لازم برای اعلام نظرات عموم یا فعالان اقتصادی و تشکل‌ها وجود داشته باشد. همچنین دستگاه‌های اجرایی مکلفند هرگونه آیین‌نامه، دستورالعمل یا بخشنامه یا مقرره خود را بلافاصله در پایگاه مذکور ثبت نمایند و به اطلاع عموم برسانند. یک سال پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، مقررات تنها در صورت ثبت در پایگاه موضوع این ماده نافذ می‌باشد.
مستند قانونی	ماده (۶) آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار
	از تاریخ ۱۴۰۲/۲/۲۸، لازم‌الاجرا شدن مقررات، منوط به ثبت و انتشار آنها در پایگاه است. تبصره- مقررات موجد حق یا تکلیف عمومی، قابل طبقه‌بندی به عنوان اسرار دولتی نیست و ثبت و انتشار آنها در پایگاه الزامی است.

پیش‌نویس این بخشنامه در تاریخ ۱۴۰۳/۱۱/۱۷ در پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور (به نشانی dotic.ir) بارگذاری و در (۸) بند تصویب و پس از انتشار در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار (به نشانی qavanin.ir)، از تاریخ ۱۴۰۴/۱/۱ لازم‌الاجرا است.

فهرست یادآور (چک لیست) تکالیف دستگاه‌های اجرایی در خصوص تدوین، تصویب و انتشار مقررات مرتبط با محیط کسب و کار				
تکالیف	موضوع تکلیف	✓ انجام	× عدم انجام	ملاحظات
اول	معرفی نمایندگان (رابط فناوری و حقوقی)			
	برقراری ارتباط نظام‌مند (سیستمی) با پایگاه قوانین و مقررات کسب و کار qavanin.ir			
دوم	وضع مقررہ توسط مرجع یا مقام صلاحیت‌دار معرفی‌شده			
سوم	نظرخواهی از اتاق‌ها و تشکل‌های اقتصادی ذی‌ربط			
چهارم	الزامات بارگذاری پیش‌نویس مقررہ	درج مقدمه		
		توجیهی		
		ذکر مبنای قانونی وضع مقررہ		
		بارگذاری پیوست نظرخواهی		
		اخ‌ذ‌نظر بالاترین مقام حقوقی دستگاه واضع مقررہ		
		تعیین اثر وضع مقررہ بر مقررات پیشین		
پنجم	انتشار پیش‌نویس یک هفته قبل از تصویب در تارنمای مرجع وضع			

			انتشار پیش‌نویس یک هفته قبل از تصویب در پایگاه ملی اطلاع‌رسانی dotic.ir	ششم
			درج تاریخ تصویب	هفتم
			درج مرجع تصویب	
			درج شماره و تاریخ ابلاغ	
			درج تاریخ لازم‌الاجرا شدن مقررات با رعایت حقوق مکتسبه شهروندان	
			بارگذاری مصوبه در پایگاه قوانین و مقررات کسب و کار qavanin.ir	هشتم

مکاتبات

**مکاتبه شماره ۵۶۹۲۹/۵۴۴۸ مورخ ۱۴۰۴/۱/۲۰ معاون حقوقی
رییس جمهور در خصوص رعایت الزامات آیین نامه های اجرایی مواد
(۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار**

**جناب آقای فرزین
رییس کل محترم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران**

با سلام و احترام

عطف به مکاتبه اتحادیه کشوری صنف کسب و کارهای مجازی به شماره ۱۱۶۱/۱۲۱ مورخ ۱۴۰۴/۱/۴ درخصوص «توقف دستور محدودیت های بانک مرکزی بر تراکنش های آنلاین»، گرچه مهلت زمانی محدودیت یادشده پایان یافته است، لیکن در راستای ایجاد ثبات و امنیت سرمایه گذاری، خواهشمند است دستور فرمایید در فرآیند تدوین، تصویب و انتشار مقررات آتی در دستگاه متبوع، الزامات آیین نامه های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، منعکس در ابلاغیه دبیر هیأت دولت (به شماره ۶۳۷۶۹/۱۹۰۹۷۷ مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۸) رعایت گردد.

مجید انصاری

مکاتبه شماره ۱۸۰۵۲۹ مورخ ۱۴۰۳/۱۱/۲۳ معاونت حقوقی رییس جمهور در خصوص ارسال پیش نویس بخشنامه نحوه محاسبه زمان لازم الاجرا شدن مقررات تجارت خارجی

جناب آقای عسگری

معاون محترم وزیر و رییس کل گمرک جمهوری اسلامی ایران

با سلام و احترام؛

پیرو مکاتبه شماره ۵۵۴۱۰/۱۳۳۶۷۷ مورخ ۱۴۰۳/۹/۳ موضوع «دریافت پیشنهادهای و نقطه نظرات اصلاحی در خصوص پیش نویس بخشنامه نحوه محاسبه زمان لازم الاجرا شدن مقررات تجارت خارجی»، به پیوست متن نهایی پیش نویس بخشنامه مزبور جهت بهره برداری تقدیم می گردد.

شایان ذکر است، طبقه بندی کردن مصوبات متضمن حق یا تکلیف به عنوان اسرار دولتی مغایر صریح ماده (۱۱) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات بوده و سابقاً نیز در تبصره ماده (۶) آیین نامه لزوم ثبت و اطلاع رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۲ هیأت وزیران، بر لزوم انتشار مقررات مزبور تأکید شده است.

محمدرضا ابراهیمی

رییس امور سامانه اطلاعات قوانین و مقررات

پیوست: پیش نویس بخشنامه نحوه محاسبه زمان لازم الاجرا شدن

مقررات تجارت خارجی

با عنایت به قسمت اخیر ماده (۳۰) الحاقی قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار (مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۴) که مقرر می دارد: «دستگاه های اجرایی مکلفند هرگونه آیین نامه، دستورالعمل یا بخشنامه یا مقرره خود را بلافاصله در پایگاه مذکور [پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار] ثبت نمایند و به اطلاع عموم برسانند. یک سال پس از لازم الاجراء شدن این قانون، مقررات تنها در صورت ثبت در پایگاه موضوع این ماده نافذ می باشد» و مفاد آیین نامه های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰) قانون اخیرالذکر به شماره های ۱۳۲۹۵۹۷/ت/۱۳۵۸هـ - ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ و ۱۷۹۷۶/ت/۱۱۳۴هـ - ۱۴۰۲/۲/۹ مصوب هیأت وزیران و نیز دستورالعمل نحوه تدوین پیش نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار به شماره ۱۳۵۴۴ مورخ ۱۴۰۳/۲/۱ و

همچنین «راهنمای حقوق فعالان اقتصادی» ابلاغی معاون حقوقی رییس‌جمهور به شماره ۴۹۰۶۷/۱۱۴۱۸۳ مورخ ۱۴۰۳/۷/۳۰، جهت شفاف سازی مقررات به عنوان یکی از حقوق فعالان اقتصادی، به استناد اصل (۱۲۴) قانون اساسی، نحوه محاسبه زمان لازم‌الاجرا شدن **مقررات تجارت خارجی** (موضوع ردیف‌های ۱ و ۲ جدول پیوست آیین‌نامه ماده ۲۴ قانون اخیرالذکر) مصوب اول تیر ماه ۱۴۰۳ و پس از آن، به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- مطابق قسمت اخیر ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، «مقررات **صرفاً** پس از انتشار در **پایگاه** و گذشت مدت‌های مذکور لازم‌الاجرا می‌شوند»، بنابراین، ملاک مبدا محاسبه لازم‌الاجرا شدن مقرر شده از سوی دولت و دستگاه‌های اجرایی، انتشار آن در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار (به نشانی qavanin.ir) که در این بخشنامه پایگاه نامیده می‌شود) است. این حکم، نافی تکلیف اطلاع‌رسانی مقرر در سایر سامانه‌های پیش‌بینی‌شده در قوانین نبوده، لیکن جهت محاسبه زمان لازم‌الاجرا شدن مقررات، صرفاً تاریخ انتشار در پایگاه ملاک است. (۱) (۲)

۱- ماده (۳۰) آیین‌نامه داخلی هیات دولت مصوب ۱۳۶۸/۹/۸: مصوبات هیأت‌وزیران و کمیسیون‌های موضوع اصل ۱۳۸ قانون اساسی، در صورتی که صرفاً حق یا تکلیف برای وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و موسسات دولتی و وابسته به دولت ایجاد نماید ولو آنکه در روزنامه رسمی منتشر نشده باشد و یا منتشر نشود، همچنین مصوبات طبقه‌بندی شده (محرمانه - خیلی محرمانه - سری - بکلی سری) از تاریخ ابلاغ به وزارتخانه یا سازمان دولتی که مصوبه به عنوان و خطاب به آن صادر شده است، لازم‌الاجرا است.

تبصره- مصوباتی که علاوه بر دستگاه‌های اجرایی و کارکنان آن برای سایر مردم حق و تکلیف ایجاد می‌نماید، ۱۵ روز پس از انتشار در **روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران** لازم‌الاجرا است، مگر آنکه در خود مصوبه زمان یا کیفیت خاصی برای اجرای آن پیش‌بینی شده باشد». با عنایت به اراده جدید دولت، ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، تبصره ماده (۳۰) آیین‌نامه داخلی دولت را تخصیص زده و ملاک محاسبه زمان لازم‌الاجرا شدن مصوبات اقتصادی هیات وزیران (موضوع ماده ۳ آیین‌نامه ماده ۲۴ قانون یادشده) از جمله مصوبات تجارت خارجی، انتشار در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار است، نه روزنامه رسمی.

۲- مراتب نسخ ضمنی ماده ۶ مکرر ۱ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۴۰۰/۱۱/۱۰ به موجب قانون مؤخر (ماده ۳۰ الحاقی به قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۴) تا حدودی که مغایرت دارد طی مکاتبه شماره ۵۲۵۱۱/۱۶۰۰۷ مورخ ۱۴۰۲/۹/۵ معاونت حقوقی ریاست جمهوری سابقاً اعلام گردید است لذا **تاریخ انتشار مقرر در سامانه مقررات تجاری موضوع قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز ملاک تعیین تاریخ لازم‌الاجرا شدن مقرر نبوده و ملاک عمل صرفاً پایگاه موضوع ماده ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار است.**

شایان ذکر است در قسمت اطلاعات پایه هر مصوبه، صراحتاً تاریخ انتشار آن مصوبه در پایگاه ذکر می‌گردد.

۲- در مواردی که مقرر صرفاً اعلام حکم قانونی موجود است مانند بخشنامه احکام تجارت خارجی قانون بودجه کل کشور توسط گمرک جمهوری اسلامی ایران، اگرچه انتشار چنین مقرره‌ای وفق ماده (۳۰) قانون یادشده و شیوه‌نامه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات متضمن حق و تکلیف برای مردم ابلاغی ۱۳۹۹/۲/۹ در پایگاه معاونت حقوقی ریاست جمهوری الزامی است، ولی تاریخ انتشار چنین مقرره‌ای تأثیری در زمان لازم‌الاجرا شدن حکم قانونی بیان شده ندارد.

۳- مطابق ماده (۷) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، «چنانچه در قوانین، مدت یا زمان دیگری برای لازم‌الاجرا شدن و یا تصویب مقررات لحاظ شده باشد، همان مدت و زمان ملاک عمل خواهد بود». به عنوان مثال، برابر تبصره بند (الف) ماده (۲۳) قانون احکام دائمی «فهرست کالاهای غیرمجاز و یارانه‌ای برای صادرات با پیشنهاد دستگاه ذی‌ربط و تصویب شورای اقتصاد تعیین و سه ماه پس از ابلاغ اجرا می‌شود». بنابراین در فرض اخیر، مصوبه شورای اقتصاد سه ماه پس از ابلاغ در پایگاه لازم‌الاجرا می‌گردد.^(۱)

۴- با عنایت به تنوع احکام قانونی در بودجه سنواتی، اجرایی شدن احکام بودجه لزوماً تاریخ واحدی ندارد لیکن چنانچه در قانون بودجه تاریخ یا ترتیب خاصی برای لازم‌الاجرا شدن آن

۱- مطابق ماده ۷۲ قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۴۰۳: به منظور تبدیل جمهوری اسلامی ایران به قطب تأمین سلامت منطقه جنوب غرب آسیا، دستیابی به صادرات سالانه بیش از یک میلیارد یورو دارو و ایمن‌ساز (واکسن) و بیش از یک میلیارد یورو تجهیزات پزشکی، افزایش درآمد سالانه کشور از گردشگری سلامت به شش میلیارد یورو و افزایش درآمد سالانه حاصل از جذب دانشجویان خارجی در رشته‌های علوم پزشکی به بیش از هفتصد میلیون یورو، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف به انجام اقدامات زیر است:

الف- جهت افزایش ضریب خودکفایی در تأمین مواد اولیه دارو، فرآورده‌های دارویی و محصولات کشاورزی، ملزومات مصرفی و تجهیزات پزشکی تا پایان سال اول اجرای برنامه با همکاری وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی نسبت به ایجاد ساز و کار مناسب برای رعایت معیارهای لازم جهت صادرات محصولات کشاورزی و دارو و راه‌اندازی سامانه ثبت قراردادهای صادراتی و تضمین حقوق و امنیت این قراردادها اقدام نماید. وزارت جهاد کشاورزی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (از طریق سازمان تابعه ذی‌ربط) مکلفند جز در موارد ضرورت نسبت به اعلام ممنوعیت‌های صادراتی حداقل یک سال پیش از اعمال آنها اقدام نمایند.

در صورت اتخاذ ممنوعیت‌های صادراتی، قراردادهایی که در چهارچوب سازوکارها و معیارهای مذکور انجام شده باشد، مشمول این ممنوعیت‌ها نیستند. موارد ضرورت در هر مورد با تشخیص وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و جهاد کشاورزی تعیین می‌گردد.

پیش‌بینی شده باشد، همان ملاک عمل است، در غیر این صورت، مستفاد از مواد (۱) و (۶) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶، قانون بودجه اصولاً از اول سال شمسی لازم‌الاجرا شده و تا پایان همان سال اعتبار دارد ولو این که قانون بودجه بعد از شروع سال ابلاغ و منتشر گردد؛ با وجود این، احکامی از قانون بودجه (نظیر تعیین حقوق گمرکی) که موجد تکلیف برای مردم بوده یا حقی از آن‌ها زایل می‌کند، پس از انتشار در روزنامه رسمی قابل اجرا می‌باشد، زیرا عطف به ماسبق کردن قانون و اجرای آن از اول سال، خلاف قاعده قبح عقاب بلایان و لزوم احترام به حقوق مکتسبه است.

همین حکم در مواردی که قانون بودجه در اثنای سال اصلاح می‌شود نیز حاکم است. همچنین در مواردی که اجرای حکم قانون بودجه (در ارتباط با تجارت خارجی) منوط به آیین‌نامه اجرایی است، بنا بر استدلال‌های پیش‌گفته، اصولاً پس از انتشار در «پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» قابلیت اجرا دارد.

۵- جز در مواردی که برابر بندهای (۳) و (۴) این بخشنامه، تاریخ یا ترتیب دیگری در قوانین پیش‌بینی شده باشد، مطابق ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و ردیف‌های (۱) و (۲) جدول پیوست آن، مصوبات دولت و دستگاه‌های اجرایی در حوزه تجارت خارجی، یک ماه پس از انتشار در پایگاه لازم‌الاجرا است مگر آن که ۵/۱- مرجع تصویب مهلت بیشتری مقرر کرده باشد؛

۵/۲- مرجع تصویب مهلت کمتری مقرر کرده باشد مشروط بر اینکه به تشخیص بالاترین مقام دستگاه اجرایی، اجرای فوری مقرر مساعد به حال محیط کسب و کار بوده و مغایر با ایمنی یا سلامت مردم نباشد (ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار).

۶- در مواردی که مقرر تجارت خارجی، مشمول سایر عناوین جدول پیوست آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) باشد، مهلت لازم‌الاجرا شدن مقرر تابع همان عنوان خاص است؛ به عنوان مثال چنانچه مقرر مالیاتی، تامین اجتماعی یا استاندارد اجباری در حوزه تجارت خارجی وضع شود، مهلت لازم‌الاجرا شدن آن مقرر، سه ماه است. بدیهی است چنانچه فهرست کالاهای مشمول استاندارد اجباری، متضمن چند قلم کالای جدید باشد، رعایت مهلت برای اقلام جدید و تغییر وضعیت یافته، لازم است. در این موارد پیشنهاد می‌شود مرجع صلاحیتدار، فهرست موردنظر خویش جهت اجرایی شدن در سال آینده را (مثلاً سال ۱۴۰۴) در پاییز منتشر کرده و در موصوبه خویش تاریخ اجرایی شدن آن را ۱۴۰۴/۱/۱ ذکر نماید.

۷- مطابق تبصره (۲) ماده (۷) آیین‌نامه اجرایی ماده (۳۰) الحاقی قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، «دستگاه‌های اجرایی نمی‌توانند اجرایی شدن احکامی از مقرر را که موجد تکلیف

برای شهروندان است و یا حتی از آنها زایل می نماید را به تاریخی پیش از انتشار مقررره در پایگاه تسری دهند. رعایت حقوق مکسبیه شهروندان در هر حال، الزامی است». لذا اجرایی شدن مقررره تجارت خارجی تاثیری بر روی حقوق مکسبیه صادرکنندگان و واردکنندگان موضوع تبصره (۱) ماده (۶) قانون امور گمرکی و مواد (۱۱) و (۱۱) مکرر آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات ندارد. به عنوان مثال، اگر طبق قانون بودجه حقوق گمرکی کالایی از یک به دو درصد افزایش یابد یا از حالت معاف (صفر درصد) به حالت مشمول (چهار درصد) تغییر یابد، این افزایش شامل کالایی که قبل از لازم الاجرا شدن آن، وارد اماکن گمرکی شده است نمی شود.

۸- برابر تبصره ماده (۴) آیین نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، «در محاسبه مدت زمان لازم الاجرا شدن مقررره، روز انتشار در پایگاه، جزو مدت محسوب نمی شود. همچنین از نظر احتساب مواعد مندرج در جدول پیوست این آیین نامه، هر ماه سی روز است». به عنوان مثال، اگر تاریخ تصویب نامه هیأت وزیران با موضوع تجارت خارجی، ۱۴۰۳/۶/۱ باشد و در ۱۴۰۳/۶/۲ در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار (به نشانی qavanin.ir) منتشر گردد چنین مصوبه ای از ۱۴۰۳/۷/۲ لازم الاجرا است، زیرا: اولاً، مبداء محاسبه قلمرو زمانی این مقررره، تاریخ انتشار در پایگاه یعنی ۱۴۰۳/۶/۲ است. ثانیاً، روز انتشار در محاسبه مدت، لحاظ نخواهد شد.

ثالثاً، اگر در قانون یا خود مصوبه ترتیب دیگری ذکر نشده باشد، یک ماه پس از انتشار لازم الاجرا می شود.

رابعاً، یک ماه، سی روز محاسبه می شود.

خامساً، مقررره در روز سی ام لازم الاجرا نمی شود و مقررره پس از پایان کامل سی روز قابل اجرا است.

۹- برابر ماده (۴) آیین نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، دستگاه های اجرایی مکلفند «مدت زمانی که مقررره پس از انتشار در پایگاه، لازم الاجرا می شود را صراحتاً درج نمایند»؛ لذا شایسته و بایسته آن است که تاریخ لازم الاجرا شدن مقررره بر اساس ماده (۵) دستورالعمل نحوه تدوین پیش نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار و سایر احکام قانونی تبیین شده در بخشنامه حاضر، صراحتاً در مصوبه ذکر شود.

۱۰- مطابق تبصره ماده (۴) قانون مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲، کلیه بخشنامه ها و دستورالعمل های مربوط به صدور و ورود کالا منحصرأ از طریق وزارت صنعت، معدن و تجارت به سازمان های اجرایی ذی ربط اعلام می گردد لذا اولاً دستگاه اجرایی واضع مقررره مشمول حکم اخیر نباید مقررره صادره را مستقیماً به گمرک جمهوری اسلامی ایران ابلاغ

نمایند (رونوشت قرار گرفتن سازمان مذکور صرفاً جهت آگاهی بدون اشکال است) ثانیاً مقتضی است مقام صلاحیتدار در ابلاغ مقررات یاد شده، مفاد بخشنامه حاضر را مدنظر قرار داده و متن زیر را در انتهای مکاتبه متضمن مصوبه ابلاغی درج نماید:

شایان ذکر است طبق آیین‌نامه‌های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، تغییر مقررات واردات و صادرات، یک ماه پس از انتشار در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار (به نشانی qavanin.ir) لازم‌الاجرا می‌گردد. خواهشمند است اجرای تغییر ضابطه مذکور در سامانه برابر آیین‌نامه‌های یاد شده صورت پذیرد.

۱۱- نظارت بر حسن اجرای این بخشنامه، بر عهده مسؤول بهبود محیط کسب و کار موضوع ماده ۱۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و بالاترین مقام حقوقی دستگاه اجرایی مربوطه است.

۱۲- پیش‌نویس این بخشنامه در تاریخ ۱۴۰۳/۹/۳ در پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور (به نشانی dotic.ir) بارگذاری و در (۱۲) بند تصویب و پس از انتشار در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار (به نشانی qavavnin.ir) و از ۱۴۰۴/۱/۱ لازم‌الاجرا است.

مکاتبه شماره ۱۳۵۵۶/۱۰/۱/ص مورخ ۱۴۰۳/۱۱/۱۴ ریسی اتاق ایران و دبیر کمیته حمایت از کسب و کار در زمینه درخواست صدور دستور در خصوص اجرای احکام قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار

جناب آقای دکتر عارف

معاون اول محترم ریاست جمهوری

با سلام و احترام؛

همانگونه که مستحضرد مواد ۲، ۳، ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، آیین‌نامه‌های اجرایی و دستورالعمل‌های مربوطه در ارتباط با ضرورت نظرخواهی از ذینفعان بخش خصوصی، اطلاع‌رسانی دقیق و اعلام عمومی مقررات از طریق پایگاه‌های اطلاع‌رسانی دولت و پیش‌بینی‌پذیری اقتصاد به منظور تاکید بر لزوم مسؤولیت‌پذیری دولت در برابر اقتصاد و فراهم نمودن عرصه همکاری مستمر فی‌مابین بخش خصوصی با دولت تدوین و ابلاغ شده‌اند

که در راستای حسن اجرای موارد مذکور، پیشنهادات ذیل را به عرض می‌رساند:

۱- در برخی از جلسات مربوط به کمیسیون‌های هیأت دولت ملاحظه می‌گردد که از اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران به عنوان نماینده و پارلمان بخش خصوصی دعوت به عمل نمی‌آید و اتاق ایران می‌بایستی از کانال‌های دیگری در جریان برگزاری و بررسی موضوعات مطروحه قرار گیرد و زمان زیادی را نیز صرف هماهنگی جهت حضور و ارائه نظرات نمایندگان در این نشست‌ها نماید.

در این ارتباط می‌توان به جلسه بررسی صلاحیت ایمنی پیمانکاران اشاره نمود که در یکی از کمیسیون‌های هیأت دولت مطرح گردید؛ لیکن از اتاق ایران و کمیته حمایت از کسب و کار (سوابق نیز طی مکاتبه به کمیسیون مربوطه ارسال گردید)، دعوت رسمی به عمل نیامد. لذا مستدعی است، در راستای اجرای مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، تأکید گردد تا در جلسات کمیسیون‌های هیأت دولت و دستگاه‌های اجرایی از نمایندگان اتاق ایران دعوت به عمل آید.

۲- با عنایت به آنکه زمان اجرای برخی از مصوبات و مقررات صادره از سوی دستگاه‌های اجرایی برای فعالان اقتصادی مبهم است؛ لذا پیشنهاد می‌شود تا با توجه به احکام مواد ۳ و ۴ آیین نامه اجرایی ماده ۲۴ قانون بهبود و مواد ۴ و ۵ «دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار»، در فرآیند بررسی پیشنهادات در کمیسیون‌های دولت، مدت زمانی که مصوبه پس از انتشار در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار (qavanin.ir) لازم‌الاجرا می‌گردد، در انتهای متن پیش‌نویس آن، درج شود.

۳- برخی از پیش‌نویس‌ها، مصوبات و مقررات مربوط به دولت و دستگاه‌های اجرایی برخلاف قوانین بالادستی، «آیین‌نامه ماده ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و بخشنامه مربوط به حقوق فعالان اقتصادی در مواجهه با مقررات»، به صورت محرمانه و طبقه‌بندی شده صادر می‌گردند، در صورتی که متضمن حق و یا تکلیف برای فعالان بخش خصوصی می‌باشند و باید از قید محرمانگی خارج شوند، برای نمونه می‌توان به دستورالعمل سهمیه‌بندی تخصیص ارز واحدهای تولیدی و بازرگانی، اعلام فهرست کد تعرفه‌های صادراتی و وارداتی اقلام کشاورزی مشمول سیاست تهاثر کالا، تصویب‌نامه هیأت وزیران در خصوص اخذ مابه‌التفاوت ارز از کالاهای اساسی و ضروری اشاره نمود. لذا از آن مقام محترم تقاضا می‌شود دستور فرمایید در ارتباط با موارد فوق، دستورات مقتضی جهت جلوگیری از تضییع حقوق فعالان اقتصادی صورت پذیرد. پیشاپیش از حسن توجه، دستور مساعد و عاجل حضرتعالی سپاسگزاریم.

صمد حسن زاده

ریس اتاق ایران و دبیر کمیته حمایت از کسب و کار

مکاتبه ۱۲۸۲۶/۱/۱۰/ص شماره مورخ ۱۴۰۳/۱۱/۱ رییس اتاق ایران و دبیر کمیته حمایت از کسب و کار در خصوص پیشنهاد اصلاح ماده (۳۰) آیین نامه داخلی هیأت دولت

جناب آقای دکتر تقوی نژاد

دبیر محترم هیأت دولت

با سلام؛

احتراماً به استناد نامه شماره ۵۵۹۳۴/۱۵۲۳۵۹ مورخ ۱۴۰۳/۱۰/۸ معاونت حقوقی رییس جمهور (پیوست)، مبنی بر پیشنهاد اصلاح ماده (۳۰) آیین نامه داخلی هیأت دولت، همانگونه که مستحضرید در راستای حسن اجرای سیاست های دولت محترم در جهت پیش بینی پذیری اقتصاد، آیین نامه های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، با تعامل اتاق ایران، معاونت حقوقی رییس جمهور و وزارت اقتصاد و با هدف شفاف سازی، انسجام، نظم بخشی، کاهش رانت اطلاعاتی و پیش بینی پذیر کردن قوانین و مقررات، تعامل مستمر با فعالان اقتصادی و تلاش برای حل مشکلات ایشان و افزایش ضمانت اجرای مواد ۲، ۳، ۱۴ و ۲۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار تدوین و در سال گذشته پس از تصویب هیأت محترم وزیران، برای اجراء به دستگاه ها ابلاغ گردید.

نظر به آنکه ماده (۳۰) آیین نامه داخلی هیأت دولت و تبصره آن فاقد هماهنگی با احکام جدیدالتصویب موضوع مواد (۶) و (۷) آیین نامه لزوم ثبت و اطلاع رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار مبنی بر منوط شدن لازم الاجرا شدن مقررات، به ثبت و انتشار در پایگاه موضوع ماده (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و همچنین ماده (۳) آیین نامه اجرایی ماده (۲۴) مبنی بر اینکه «مقررات صرفاً پس از انتشار در پایگاه و گذشت مدت های مذکور لازم الاجرا می شوند»، می باشد، موجب امتنان خواهد بود چنانچه دستور فرمایید به منظور ایجاد انسجام و یکپارچگی در انتشار، ابلاغ و نحوه لازم الاجرا شدن مصوبات هیأت وزیران و تسهیل فرایند انتشار مقررات در سامانه های مختلف به موجب تکالیف متعدد قانونی، اقدامات مقتضی جهت اصلاح ماده (۳۰) آیین نامه داخلی هیأت دولت و تبصره آن و الحاق ۲ تبصره جدید به شرح پیوست (مطابق با پیشنهادات معاونت حقوقی ریاست جمهوری)، با قید فوریت انجام پذیرد. پیشاپیش از حسن همکاری و بذل توجه جنابعالی سپاسگزاری می گردد.

صمد حسن زاده

رییس اتاق ایران و دبیر کمیته حمایت از کسب و کار

مکاتبه شماره ۱۶۱۷۶۳ مورخ ۱۴۰۳/۱۰/۲۳ معاونت حقوقی رییس جمهور در خصوص شمول تکالیف آیین نامه مربوط به ماده ۳۰ قانون حمایت از محیط کسب و کار نسبت به مرکز اطلاعات مالی

جناب آقای کفاش

سرپرست محترم معاونت حقوقی و امور مجلس وزارت امور اقتصادی و دارایی
با سلام و احترام؛ بازگشت به مکاتبه شماره ۹۰/۱۷۸۹۶۶ مورخ ۱۴۰۳/۱۰/۴ در خصوص
«تکالیف مقرر در آیین نامه لزوم ثبت و اطلاع رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و
مقررات مرتبط با محیط کسب و کار (۱۷۹۷۶/ت/۱۱۳۴ هـ مورخ ۱۴۰۲/۲/۹) و با عنایت به
مکاتبه پیوست واصله از رییس محترم مرکز اطلاعات مالی به شماره ۰۳/۶۵/۰۱/۵۲۰ مورخ
۱۴۰۳/۹/۱۳ مبنی بر اینکه دستگاه یاد شده از دستگاه های مرتبط با محیط کسب و کار نمی-
باشد، صرف نظر از صحت ادعای مطروحه در مکاتبه اخیر، به استحضار می رساند:

اولاً وفق ماده (۵) آیین نامه یاد شده، مرجع تشخیص مرتبط بودن مقرر با محیط کسب و
کار، وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی است.

ثانیاً در تشخیص مقررات مرتبط با محیط کسب و کار و لزوم بازگذاری آن ها، مرتبط بودن
دستگاه اجرایی واضح مقرر با محیط کسب و کار مطمح نظر نیست، بلکه ارتباط خود مقرر با
محیط کسب و کار ملاک عمل است.

محمدرضا ابراهیمی

رییس امور سامانه اطلاعات قوانین و مقررات

مکاتبه شماره ۱۶۱۷۶۷ مورخ ۱۴۰۳/۱۰/۲۳ معاونت حقوقی رییس جمهور در خصوص پیگیری تعیین سود بازرگانی در سال آتی تا پایان بهمن ماه سال جاری

جناب آقای دهقان دهنوی

معاون محترم وزیر و رییس سازمان توسعه تجارت ایران
با سلام و احترام؛

پیرو مکاتبه معاونت متبوع با معاون اول محترم رییس جمهور به شماره ۴۵۴۲۶/۱۴۶۲۹۴ مورخ
۱۴۰۳/۰۹/۲۴ در خصوص «تعیین سود بازرگانی در سال آتی حداکثر تا پایان بهمن ماه سال جاری با
رعایت احکام مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و آیین نامه های اجرایی آن» و با

عنایت به رونوشت مکاتبه دبیر محترم هیأت دولت به شماره ۶۱۳۵۸/۱۵۳۷۰۴ مورخ ۱۴۰۳/۱۰/۱۰، خواهشمند است دستور فرمایید گزارشی از آخرین اقدامات به این معاونت منعکس گردد. ضمناً این امور آمادگی خویش جهت هرگونه همکاری لازم را اعلام می‌نماید.

محمدرضا ابراهیمی

رئیس امور سامانه اطلاعات قوانین و مقررات

مکاتبه شماره ۱۱۹۸۴/۱/۱۰/ص مورخ ۱۴۰۳/۱۰/۱۱ رئیس اتاق ایران و دبیر کمیته حمایت از کسب و کار در خصوص درخواست رعایت مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار در تنظیم قانون بودجه ۱۴۰۴

برادر ارجمند جناب آقای دکتر قالیباف

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

با سلام و احترام؛

همانگونه که مستحضرید یکی از اقدامات ارزشمند مجلس شورای اسلامی، تصویب ماده ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار در سال ۱۴۰۰ است که اجرای آن در بستر سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران، موجب ایجاد انضباط در مقررہ‌گذاری و نیز دسترسی آسان فعالان اقتصادی به مقررات مربوطه گردیده است. با وجود این، یکی از عواملی که موجب اخلاف در کارکرد بالا گردیده، مقرراتی است که بر اساس قانون بودجه وضع می‌گردد؛ توضیح آنکه برابر قسمت اخیر تبصره ۱۶ قانون بودجه سال ۱۴۰۳، امکان عطف به ما سبق کردن احکام بودجه به اول سال پیش‌بینی شده است که این امر مغایر حقوق مکتسبه فعالان اقتصادی و لزوم حفظ ثبات و امنیت محیط کسب و کار است. به عنوان مثال با تصویب مقررہ (آیین‌نامه‌های اجرایی تبصره‌های بودجه) در اواسط سال، این تکلیف برای گمرک ایجاد می‌گردد که با تشکیل پرونده، وجوه مازادی را از بازرگانان دریافت کند که مربوط به واردات و یا صادرات ایشان پیش از ابلاغ قانون می‌باشد، در حالی که بازرگانان با لحاظ حقوق دولتی در زمان ترخیص کالا، قیمت تمام‌شده محصول را محاسبه و کالا را به فروش رسانده‌اند.

لذا خواهشمند است دستور فرمایید در تنظیم قانون بودجه سال ۱۴۰۴، احکام مربوطه (به ویژه در ارتباط با صادرات و واردات) که موجب ایجاد تکلیف برای فعالان اقتصادی بوده و یا حقی را از ایشان زائل می‌کند به تاریخ قبل از انتشار جداول قانون بودجه تسری داده نشده و عطف به ماسبق نگردد و نیز در مواردی که اجرای احکام یاد شده منوط به وضع مقررہ از سوی دولت یا سایر دستگاه‌های اجرایی است، اجرایی شدن احکام فوق‌الذکر منوط به انتشار مقررہ با

رعایت قانون مترقی بهبود مستمر محیط کسب و کار گردد.
پیشاپیش از حسن همکاری و صدور دستور عاجل جنابعالی سپاسگزاریم.

صمد حسن زاده

رییس اتاق ایران و دبیر کمیته حمایت از کسب و کار

**مکاتبه شماره ۵۵۹۳۴/۱۵۲۳۵۹ مورخ ۱۴۰۳/۱۰/۸ معاون حقوقی
رییس جمهور در خصوص پیشنهاد اصلاح ماده (۳۰)
آیین نامه داخلی هیأت دولت**

جناب آقای عارف

معاون اول محترم رییس جمهور

با سلام و احترام؛

با عنایت به تحولات قانونی اخیر، در راستای لزوم وحدت و یکپارچگی در انتشار، ابلاغ و نحوه لازم الاجرا شدن مقررات و همچنین جلوگیری از تشتت در شیوه های انتشار مقررات در سامانه های متعدد، پیشنهاد اصلاح ماده (۳۰) آیین نامه داخلی هیأت دولت (شماره ۱۱۱۴۳۸/ت/۸۸۴ مورخ ۱۳۶۸/۱۰/۳)، جهت طی تشریفات قانونی و تصویب در هیأت محترم وزیران به حضور تقدیم می گردد:

الف- مقدمه توجیهی:

۱- الزامات قانونی متعدد در خصوص اطلاع رسانی مقررات از جمله بند (الف) ماده (۳) قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب ۱۳۸۷/۲/۲۹، ماده (۱۱) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷/۱۱/۶، ماده (۲) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹/۰۳/۲۵، ماده (۶) مکرر (۱) الحاقی قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۴۰۰/۱۱/۱۰، ماده (۳۰) الحاقی قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ و بند (۲) ماده (۱۲۰) اصلاحی قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۴۰۲/۲/۱۰، از یک سو موجب سردرگمی دستگاه های اجرایی در انجام تکالیف مزبور گردیده و از سوی دیگر دستگاه ها را مجبور به ورود مکرر و نامنسجم اطلاعات و مصوبات خود نموده است که نتیجه آن اتلاف منابع و ایهام دستگاه های اجرایی و سردرگمی مردم است و در موارد متعددی منجر به اظهار نظر حقوقی این معاونت جهت رفع تعارض ها و ایهامات قانونی شده است (برای مثال مکاتبه شماره ۵۲۵۱۱/۱۶۰۰۰۷ مورخ ۱۴۰۲/۹/۵ خطاب به وزارت صنعت، معدن و تجارت، مکاتبه شماره ۵۴۶۸۹/۵۹۲۳۴ مورخ ۱۴۰۳/۴/۱۱ خطاب به شورای رقابت، مکاتبه شماره ۵۴۵۹۱/۶۹۹۰۳ مورخ ۱۴۰۳/۵/۲ خطاب به

شورای هماهنگی بانک‌ها و مکاتبه شماره ۵۵۹۳۴/۱۳۹۰۴۰ مورخ ۱۴۰۳/۹/۱۱ خطاب به اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران به شرح پیوست).

۲- هیأت‌وزیران با تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، رویه اجرایی یکپارچه و واحدی در خصوص ثبت، انتشار و لازم‌الاجرا شدن مقررات مرتبط با محیط کسب و کار وضع نموده است که مقررات مزبور، بخش اعظم مصوب دولت و دستگاه‌های اجرایی را در بر می‌گیرد لیکن تفکیک مقررات مرتبط با محیط کسب و کار از سایر مقررات، علاوه بر تشکیک در احراز مصادیق و اعمال سلیقه، مغایر با یکپارچگی انتشار مقررات و سهولت دسترسی به مصوبات هیأت‌وزیران و محاسبه تاریخ لازم‌الاجرا شدن آن شده است.

۳- ماده (۳۰) آیین‌نامه داخلی هیأت‌دولت و تبصره آن^(۱) فاقد هماهنگی با احکام جدیدالتصویب موضوع مواد (۶) و (۷) «آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» (شماره ۱۷۹۷۶/ت/۱۱۳۴هـ مورخ ۱۴۰۲/۲/۹) مبنی بر «منوط شدن لازم‌الاجرا شدن مقررات به ثبت و انتشار در پایگاه موضوع ماده (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار» و همچنین ماده (۳) «آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار» (شماره ۲۲۹۵۹۷/ت/۱۳۵۸هـ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۳) مبنی بر اینکه «مقررات صرفاً پس از انتشار در پایگاه و گذشت مدت‌های مذکور لازم‌الاجرا می‌شوند»، می‌باشد و از این حیث، نیازمند اصلاح است.

۴- پیش از این، موضوع اصلاح ماده (۳۰) آیین‌نامه داخلی هیأت‌دولت همزمان با بررسی پیش‌نویس آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، به تصویب کمیسیون اصلی اقتصاد دفتر هیأت‌دولت رسیده است، لکن مقرر گردید به صورت جداگانه در قالب اصلاح آیین‌نامه داخلی دولت مطرح شود. بنابراین، در جهت ایجاد انسجام و یکپارچگی در انتشار، ابلاغ و نحوه لازم‌الاجرا شدن مصوبات هیأت‌وزیران و تسهیل فرایند انتشار مقررات در سامانه‌های مختلف به موجب تکالیف متعدد قانونی، اصلاح ماده (۳۰) آیین‌نامه داخلی هیأت

۱ - ماده ۳۰ آیین‌نامه داخلی هیأت‌دولت مصوب ۱۳۶۸/۹/۸ هیأت‌وزیران: مصوبات هیأت‌وزیران و کمیسیون‌های موضوع اصل ۱۳۸ قانون اساسی، در صورتی که صرفاً حق یا تکلیف برای وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت ایجاد نماید، ولو آنکه در روزنامه رسمی منتشر نشده باشد و یا منتشر نشود، همچنین مصوبات طبقه‌بندی شده (محرمانه - خیلی محرمانه - سری - بکلی سری) از تاریخ ابلاغ به وزارتخانه یا سازمان دولتی که مصوبه به عنوان و خطاب به آن صادر شده است، لازم‌الاجرا است.

تبصره- مصوباتی که علاوه بر دستگاه‌های اجرایی و کارکنان آن برای سایر مردم حق و تکلیف ایجاد می‌نماید، ۱۵ روز پس از انتشار در روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران لازم‌الاجرا است، مگر آن که در خود مصوبه زمان یا کیفیت خاصی برای اجرای آن پیش‌بینی شده باشد.

دولت و تبصره آن و الحاق ۲ تبصره جدید به شرح آتی پیشنهاد می‌شود.

ب- متن پیشنهادی راجع به اصلاح ماده (۳۰) آیین‌نامه داخلی دولت:

ماده ۳۰- مصوبات دولت (اعم از تصویب‌نامه و تصمیم‌نامه‌های هیأت‌وزیران، کمیسیون‌های موضوع اصل ۱۳۸ و نماینده ویژه موضوع اصل ۱۲۷ قانون اساسی) تحت هر عنوان، در صورتی که صرفاً حق یا تکلیف برای وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت ایجاد نماید ولو آن که منتشر نشده باشد و یا منتشر نشود، همچنین مصوبات طبقه‌بندی شده (محرمانه - خیلی محرمانه - سری - بکلی سری) از تاریخ ابلاغ به دستگاه اجرایی که مصوبه به‌عنوان و خطاب به آن صادر شده است، لازم‌الاجرا است.

تبصره ۱- مصوباتی که علاوه بر دستگاه‌های اجرایی و کارکنان آن، برای سایر مردم حق یا تکلیف ایجاد می‌نماید، باید در روزنامه رسمی و سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران منتشر شود. این مصوبات (۱۵) روز پس از انتشار در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران لازم‌الاجرا می‌گردند، مگر آن که مشمول ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و آیین‌نامه اجرایی آن بوده یا در خود مصوبه زمان یا کیفیت خاصی برای اجرای آن پیش‌بینی شده باشد.

تبصره ۲- مصوبات باید حداکثر طی (۲۴) ساعت پس از ابلاغ، در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران منتشر شوند. معاونت حقوقی ریاست جمهوری مکلف است ظرف مدت (۱۵) روز از انتشار مصوبه، متن روزآمد آن را نیز با اعمال آخرین اصلاحات و الحاقات صریح در سامانه یادشده منتشر نماید؛ این متن منقح ملاک عمل مجریان خواهد بود.

مجید انصاری

معاون حقوقی رییس جمهور

**مکاتبه شماره ۱۱۷۳۶/۱۰/۱/ص مورخ ۱۴۰۳/۱۰/۵ رییس اتاق ایران و
دبیر کمیته حمایت از کسب و کار در خصوص درخواست تعیین سود بازرگانی
سال آتی تا پایان بهمن ماه سال جاری به استناد مواد
۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار**

جناب آقای مهندس اتابک

وزیر محترم صنعت، معدن و تجارت

با سلام و احترام؛

با عنایت به نامه اولویت‌دار شماره ۱۴۶۲۹۴ مورخ ۱۴۰۳/۹/۲۴ معاونت حقوقی رییس جمهور (پیوست)، مبنی بر پیشنهاد نحوه تعیین سود بازرگانی در سال آتی با توجه به احکام

مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، همانگونه که مستحضرید به موجب ماده (۴) قانون مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲/۷/۴، وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است تغییرات کلی آیین نامه اجرایی این قانون و جداول ضمیمه مقررات صادرات و واردات را قبل از پایان هر سال، برای سال بعد و تغییرات موردی آنها را طی سال، پس از نظرخواهی از دستگاه‌های ذیربط و اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، ضمن منظور نمودن حقوق مکاتبه تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران جهت اطلاع عموم منتشر نماید.

در همین راستا، جهت «رعایت زمان یک ماهه انتشار مقررات مرتبط با صادرات و واردات (اعم از انواع تعرفه‌ها و محدودیت‌های تجاری) قبل از اجرا» موضوع حکم ماده (۳) آیین نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار هیأت وزیران و ردیف اول جدول پیوست آن، موجب امتنان خواهد بود چنانچه ترتیبی اتخاذ گردد تا تعیین سود بازرگانی در سال آتی به نحوی در دستور کار قرار گیرد که حداکثر تا پایان بهمن ماه سال جاری، فرایند تصویب، ابلاغ و انتشار آن در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار انجام پذیرد.

نظر به آنکه تاکنون صدور مقرره‌ها و بخشنامه‌های خلق الساعه و عدم اجرای مناسب مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، خسارات جبران ناپذیری را برای فعالان بخش خصوصی و تعاونی به همراه داشته است، اجرایی نمودن شایسته آیین نامه‌های اجرایی این مواد قانونی می‌تواند نقش به‌سزایی در جهت پیش‌بینی‌پذیر نمودن و ایجاد امنیت اقتصادی در کشور ایفا نماید. پیشاپیش از اقدام مساعد و عاجل جنابعالی سپاسگزاری می‌گردد.

صمد حسن زاده

ریس اتاق ایران و دبیر کمیته حمایت از کسب و کار

**مکاتبه شماره ۴۵۴۲۶/۱۴۶۲۹۴ مورخ ۱۴۰۳/۹/۲۴ معاون حقوقی
ریس جمهور در خصوص تعیین سود بازرگانی در سال آتی حداکثر تا پایان
بهمن ماه سال جاری جهت فرایند تصویب، ابلاغ و انتشار آن در پایگاه
اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار**

جناب آقای عارف

معاون اول محترم رییس جمهور

با سلام و احترام؛

چنان که مستحضرید به موجب ماده (۴) قانون مقررات صادرات و واردات مصوب

۱۳۷۲/۷/۴: «وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است تغییرات کلی آئین نامه اجرایی این قانون و جداول ضمیمه مقررات صادرات و واردات را قبل از پایان هر سال، برای سال بعد و تغییرات موردی آنها را طی سال، پس از نظرخواهی از دستگاه‌های ذیربط و اتاق ضمن منظور نمودن حقوق مکاتبه تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران جهت اطلاع عموم منتشر نماید».

در همین راستا، جهت «رعایت زمان یک ماهه انتشار مقررات مرتبط با صادرات و واردات (اعم از انواع تعرفه‌ها و محدودیت‌های تجاری) قبل از اجرا» موضوع حکم ماده (۳) آیین نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار هیأت وزیران (به شماره ابلاغ ۱۳۵۸/۲۲۹۵۹۷/ت مورخ ۱۳۵۸/۱۲/۱۳) و ردیف اول جدول پیوست آن، خواهشمند است دستور فرمایید تعیین سود بازرگانی در سال آتی به پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت و تصویب هیأت وزیران به نحوی در دستور کار قرار گیرد که حداکثر تا پایان بهمن ماه سال جاری، فرایند تصویب، ابلاغ و انتشار آن در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار انجام پذیرد.

بی شک التزام عملی دولت به احکام مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار نقش مؤثری در امنیت اقتصادی، رشد سرمایه گذاری و صادرات کشور خواهد داشت.

مجید انصاری

معاون حقوقی رییس جمهور

**مکاتبه شماره ۱۱۰۴۹/۱۰/۱/ص مورخ ۱۴۰۳/۹/۱۹ رییس اتاق ایران و دبیر
کمیته حمایت از کسب و کار در خصوص تقدیر از اقدامات وزارت امور
اقتصادی و دارایی در جهت اجرای قانون بهبود مستمر
محیط کسب و کار**

برادر ارجمند جناب آقای دکتر همتی

وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی

با سلام،

احتراماً بازگشت به نامه شماره ۸۰/۱۶۷۸۹۰ مورخ ۱۴۰۳/۹/۱۳ با موضوع "اجرای تکالیف قانونی مرتبط با بهبود محیط کسب و کار و تسهیل صدور مجوزها" لازم می دانم به نمایندگی از روساء و اعضاء اتاق های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی سراسر کشور و تشکلهای

اقتصادی عضو اتاق مراتب سپاس و امتنان خود را نسبت به اهتمام و تلاش‌های ارزنده جنابعالی جهت اجرایی نمودن مواد ۲۴ و ۳۰ و همچنین ۱۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار (تکالیف قانونی مسؤولان بهبود)، ارتقاء رتبه کشور در شاخص‌های بین‌المللی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار، اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و ... اعلام نمایم.

بی شک، با پیگیری‌های مجدانه و اشراف کامل جنابعالی به مسائل موجود در حوزه‌های اقتصادی، هوای تازه‌تری به کالبد بخش خصوصی دمیده خواهد شد؛ اتفاقی که فعالان بخش خصوصی با امید بسیار در انتظار آن به سر می‌برند.

اتاق بازرگانی ایران نیز با بهره‌گیری از کلیه ظرفیت‌های قانونی داخلی و بین‌المللی، آمادگی خود را جهت انجام هرگونه تشریک مساعی و تعاملات مقتضی به منظور حسن اجرای تکالیف قانونی مرتبط با بهبود محیط کسب و کار و دستیابی به اهداف مندرج در قانون برنامه هفتم توسعه کشور اعلام نموده و توفیقات روزافزون جنابعالی را از درگاه ایزد منان مسئلت می‌نماید.

امید است با همکاری‌های مستمر و نزدیک‌تر بتوان زمینه‌های بالندگی و توسعه اقتصادی کشور را به نحو مطلوب، فراهم آورد.

صمد حسن زاده

رئیس اتاق ایران و دبیر کمیته حمایت از کسب و کار

مکاتبه شماره ۲۴۵۷۴۷ مورخ ۱۴۰۳/۹/۱۸ وزارت جهاد کشاورزی در خصوص اطلاع‌رسانی سیاست‌های تجاری برای محصولات سبزی و صیفی، جوابات و لابیات در سال ۱۴۰۴

جناب آقای دهقان دهنوی

معاون محترم وزیر و رئیس سازمان توسعه تجارت

با سلام احترام

همانگونه که استحضار دارید به استناد بند «الف» ماده (۱) قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی، وظایف تجارت اعم از صادرات، واردات و تنظیم بازار داخلی محصولات و کالاهای اساسی، زراعی، باغی و ... به عهده این وزارتخانه می‌باشد، بنابراین به منظور تحقق امنیت غذایی پایدار بالاخص دسترسی آحاد جامعه به محصولات کشاورزی پرمصرف و همچنین تأمین تقاضا و جلوگیری از تکانه‌های ناشی از کمبود کالا در سال ۱۴۰۴، اعمال سیاست‌های تجاری متناسب با وضعیت بازار امری اجتناب‌ناپذیر می‌باشد.

از آنجایی که طبق بند «الف» ذیل ماده (۷۲) قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری

اسلامی ایران که تصریح می‌دارد «... وزارت جهاد کشاورزی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (از طریق سازمان تابع ذی‌ربط) مکلف‌اند جز در موارد ضرورت نسبت به اعلام ممنوعیت صادراتی حداقل یک سال پیش از اعمال آنها اقدام نمایند...» و همچنین به استناد ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار که دستگاه‌های اجرایی مکلف به شفاف‌سازی سیاست‌ها، برنامه‌های اقتصادی، ... و در زمان مقتضی قبل از اجرا از طریق رسانه‌های گروهی به اطلاع عموم برسانند. خواهشمند است با عنایت به لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مربوط به محیط کسب و کار دستور فرمایید نسبت به اطلاع‌رسانی برنامه آتی ذیل که مشتمل بر نوع محصول، بازه زمانی و نوع سیاست‌های تجاری می‌باشد، در رسانه ملی و تخصصی اهتمام لازم معمول تا ضمن آگاهی و بهره‌برداری ذی‌نفعان، در موعد مقرر اقدام قانونی و مقتضی به عمل آورند.

اکبر فتحی

معاون برنامه ریزی و اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی

مکاتبه شماره ۲/۱۱۲۰۲/۲۷/ص مورخ ۱۴۰۳/۹/۲۴ رییس مرکز بهبود کسب

و کار اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران در زمینه نحوه

اشتراک‌گذاری اطلاعات تغییرات ناگهانی مقررات

جناب آقای سقایی

دبیرکل محترم اتاق اصناف ایران

جناب آقای وفایی یگانه

معاون محترم اقتصادی و کسب و کار اتاق تعاون ایران

با سلام و احترام،

پیرو اقدامات و موارد مطروحه در نشست‌های شورای راهبری بهبود محیط کسب و کار، همانگونه که مستحضرید با اقدامات بعمل‌آمده توسط مجموعه‌های ذی‌ربط، سامانه ۲۴۳۰ با هدف ایجاد امکان اشتراک‌گذاری اطلاعات در زمینه مقررات خلق‌الساعه و انعکاس تغییرات ناگهانی مقررات از سوی دستگاه‌های دولتی توسط فعالان بخش خصوصی، راه‌اندازی شده است. نظر به آنکه تاکنون صدور مقرره‌ها و بخشنامه‌های خلق‌الساعه و عدم اجرای مناسب مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار، خسارات جبران‌ناپذیری را برای فعالان بخش خصوصی و تعاونی به همراه داشته است، موجب امتنان خواهد بود چنانچه دستور فرمایید با هدف حسن اجرای آیین‌نامه این مواد قانونی، اقدامات ذیل در این خصوص معمول گردیده و

مرکز بهبود کسب و کار این اتاق را از نتیجه امر مطلع نمایند.
 - قرار دادن پیوند سامانه ۲۴۳۰.ir (۲۴۳۰) در صفحه اول پایگاه خبری/ وب سایت رسمی اتاق‌های اصناف/ تعاون سراسر کشور
 - معرفی نماینده ذی‌صلاح اتاق‌های اصناف/ تعاون سراسر کشور جهت عضویت در کانال پیام رسان بله (جهت اشتراک‌گذاری اطلاعات مرتبط با مقررات خلق الساعه)
 پیشاپیش از حسن همکاری جنابعالی سپاسگزاری می‌گردد.

محمد زائری

رییس مرکز بهبود کسب و کار اتاق ایران

مکاتبه شماره ۸۰/۱۶۷۸۹۰ مورخ ۱۴۰۳/۹/۱۳ وزیر امور اقتصادی و دارایی در خصوص اجرای تکالیف قانونی مرتبط با بهبود محیط کسب و کار و تسهیل صدور مجوزها

با سلام و احترام

همانگونه که مستحضرید، با ابلاغ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، نهاد تنظیم‌گری به نام هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار شکل گرفت که موجب ایجاد تغییراتی در نگرش مدیران و مسؤولان دستگاه‌های اجرایی و مراجع تنظیم‌گر به محیط کسب و کار گردید، لیکن درعمل با تصویب قانون اصلاح مواد ۱ و ۷ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی در تاریخ ۱۳۹۹/۱۱/۱۵، شفاف‌سازی و الکترونیکی نمودن صدور مجوزها و ایجاد درگاه ملی مجوزها و نیز متعاقب آن با تصویب قانون تسهیل صدور مجوزهای کشور در تاریخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۴، تحول بنیادی در زیست‌بوم کسب و کار آغاز گردید.

تدوین و تصویب کاربرگ راهنمای مجوزهای کسب و کار، بارگذاری آنها در درگاه ملی مجوزهای کشور، اتصال درگاه‌های تخصصی مراجع صدور مجوز به درگاه ملی و ثبت و صدور شناسه یکتا برای متقاضیان مجوز با تعامل، همکاری و هم‌افزایی تمامی دستگاه‌های اجرایی و مراجع تنظیم‌گر دولتی و عمومی غیردولتی از اواخر سال ۱۴۰۰ شروع شد که حاصل آن، تصویب و بارگذاری ۴۷۲۸ مجوز در درگاه ملی مجوزها و تخصیص بیش از ۷ میلیون شناسه یکتا به متقاضیان جدید و دارندگان مجوزهای قدیمی است که مرهون زحمات تمامی مدیران و کارشناسان در دولت سیزدهم و تأکیدات و پیگیری‌های رییس جمهور شهید است.

در این خصوص، ضمن ارج نهادن به زحمات و تلاش‌های صورت گرفته تاکنون، لازم به ذکر است، سیاست متولیان امر در دولت چهاردهم بر تکمیل و توسعه پروژه تسهیل صدور مجوزها تمرکز دارد، به گونه‌ای که رییس‌جمهور محترم نیز در جلسه ستاد اقتصادی دولت مورخ ۱۴۰۳/۸/۲۰ بر اجرای کامل و بدون وقفه قوانین مذکور و استمرار و تکمیل اقدامات انجام شده قبلی تأکید نمودند.

در این زمینه، ضمن تأکید بر برنامه‌های ابلاغی سال ۱۴۰۳ در حوزه تسهیل صدور مجوزها (مکاتبه شماره ۸۰/۲۶۳۲۸ مورخ ۱۴۰۳/۲/۱۷) و در راستای عمل به منویات رییس‌جمهور محترم در جلسه ستاد اقتصادی دولت مورخ ۱۴۰۳/۸/۲۰ و همچنین مصوبات جلسه مورخ ۱۴۰۳/۸/۲۲ کمیسیون اصل ۹۰ قانون اساسی مجلس شورای اسلامی (پیوست) و تأکیدات سایر مراجع نظارتی، خواهشمند است دستور فرمایید تکالیف ذیل با اهتمام کامل در موعد مقرر صورت پذیرد:

- ۱ - از تاریخ ارسال این نامه به صورت مستمر:
  - توقف ابلاغ مقررات محل و خلق‌الساعه و اجرای کامل مفاد احکام ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و آیین‌نامه‌های اجرایی آنها،
  - پاسخ به شکایات متقاضیان، در مهلت مقرر در زیرسامانه شکایت درگاه ملی مجوزها،
  - توقف صدور تمامی مجوزهای کسب و کار خارج از درگاه ملی مجوزها و فاقد شناسه یکتا، برای کلیه متقاضیان اعم از متقاضیان بخش‌های دولتی و عمومی غیردولتی،
  - تعیین تکلیف درخواست‌های اخذ مجوزی که زمان بررسی آن از موعد مقرر در درگاه ملی مجوزها گذشته و با تأخیر در پاسخگویی همراه شده است.
- ۲ - ظرف مدت یک هفته از تاریخ ارسال این نامه:
  - تعیین و معرفی یکی از معاونان آن وزارتخانه/سازمان به همراه یک نماینده از هر یک از سازمان‌های وابسته/تابعه به عنوان مسؤول بهبود محیط کسب و کار و در مورد استان‌ها نیز یکی از معاونان آن استانداری به عنوان مسؤول بهبود محیط کسب و کار و مدیرکل امور اقتصادی و دارایی استان به عنوان دبیر/جانشین (در اجرای ماده ۱۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶). شایان ذکر است، تکالیف مسؤولان بهبود محیط کسب و کار دستگاه‌ها، مطابق با بخشنامه معاون اول محترم رییس‌جمهور به شماره ۴۴۷۹۹ مورخ ۱۴۰۳/۳/۱۳ (پیوست) است.
- ۳ - حداکثر تا تاریخ ۱۴۰۳/۱۰/۱:
  - تدوین شرایط تعلیق و ابطال مجوز به منظور تحقق نظارت پسینی مراجع تنظیم‌گر،
  - اجرای تکالیف هریک از مراجع صدور مجوزها مندرج در مصوبات هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار،
  - اتصال کامل و پایدار مجوزهای کسب و کار به درگاه ملی مجوزها بدون وقفه و خطای مستمر،

- اظهار کامل و ارایه کاربرگ راهنمای همه مجوزهای باقیمانده کسب و کار، وفق تعریف بند(۲۱) ماده ۱ قانون

اصلاح مواد ۱ و ۷ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، به منظور سیر مراحل تصویب در هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار.
۴- حداکثر تا تاریخ ۱۴۰۳/۱۱/۱:

- توقف اخذ استعلام و تأییدیه های تکراری در طول فرآیند اخذ مجوز توسط درگاه‌های تخصصی مراجع صدور مجوز،

- پیاده‌سازی سند فنی نسخه چهارم درگاه ملی مجوزها توسط مراکز فناوری اطلاعات مراجع صدور مجوز، به منظور ارتقاء و بهبود فرآیندهای صدور، نظیر اخذ استعلامات از پنجره واحد مدیریت زمین (لازم به توضیح است از تاریخ ذکر شده، دسترسی به سرویس‌های نسخه سوم درگاه ملی مجوزها غیرفعال خواهد شد).

- پیاده‌سازی سرویس تبدیل مجوزهای قدیمی و اقدام به فراخوانی دارندگان مجوزهای قدیمی،
- پیاده‌سازی فرآیند مجوزهای زمین پایه مبتنی بر دستورالعمل احداث بنا و تأسیسات و بهره‌برداری از زمین،

- پیاده‌سازی آیسپک نسخه ملی،

- پیاده‌سازی استعلامات الکترونیکی دستگاه‌های پاسخ‌دهنده به تأییدیه‌های مرتبط در پنجره واحد مدیریت زمین،

- پیاده‌سازی فرآیند ثبت درخواست و صدور عملیات‌های تمدید، توسعه، اصلاح و نیز سرویس‌های تبادلی لغو، تعلیق و ابطال و توقف اجرای این عملیات خارج از درگاه ملی،

- به‌روزرسانی اطلاعات (شرایط تمدید، توسعه و اصلاح) مندرج در کاربرگ راهنمای درگاه ملی،
- پاسخ به درخواست متقاضیان مبنی بر موافقت یا عدم موافقت در مهلت مقرر تعیین و تصویب شده،

- خودداری از رد درخواست و عدم موافقت با درخواست متقاضیان بدون ذکر شرط یا مدرک مصرح در درگاه ملی مجوزها.

۵- حداکثر تا تاریخ ۱۴۰۳/۱۱/۱:

دستگاه‌ها و مراجع تنظیم‌گر در حوزه‌های ساخت و تولید کالا و تجارت خارجی، کاربرگ راهنمای مجوزها و تأییدیه‌های مرتبط و نیز فرآیند بین‌دستگاهی با لحاظ ملاحظات ذیل را تدوین و برای سیر مراحل تصویب دستورالعمل مجوزهای مرتبط با ساخت و تولید کالا و تجارت خارجی، به دبیرخانه هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار ارایه نمایند:

- بازنگری در کاربرگ مجوزها و تأییدیه‌های مرتبط،

- حذف اخذ تأییدیه‌های موازی توسط مراجع مختلف در فرآیند تولید و تجارت خارجی،
- تعیین تکلیف آزمایش‌های تکراری دستگاه‌های همجوار توسط آزمایشگاه‌های مرجع و همکار،
- یکپارچه‌سازی و اصلاح فرآیندهای مرتبط تولید و تجارت خارجی،
- پیاده‌سازی فرآیند مرتبط در درگاه‌های ملی و تخصصی و اخذ استعلامات و تأییدیه‌های مرتبط توسط درگاه ملی مجوزها.

شایان ذکر است به منظور رصد و پایش میزان و اثربخشی اجرای تکالیف مربوطه، انجام اقدامات فوق الذکر، ملاک عمل و مبنای محاسبه سنج‌ها و مؤلفه‌های شاخص‌های عمومی ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی مرتبط با بهبود محیط کسب و کار در جشنواره شهید رجایی در سال جاری خواهد بود. همچنین اجرای تکالیف محوله، مورد پیگیری ویژه و رسیدگی مراجع نظارتی می‌باشد و این وزارت به صورت مستمر گزارش عملکرد مراجع صدور مجوز را برای نهادهای مذکور ارسال می‌نماید. در خاتمه خاطرنشان می‌گردد، وفق تکلیف تبصره (۳) ماده ۷ مکرر قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی (الحاقی سال ۱۴۰۰)، برای مجوزهایی که بررسی آنها مستلزم اخذ استعلام غیرالکترونیک نیست، از یک هفته پس از ابلاغ این نامه و برای سایر مجوزها در هر مقیاس و با هر ضریب اهمیت و حساسیتی، پس از اتمام مهلت تعیین شده (۱۴۰۳/۱۱/۱)، فرآیند صدور خودکار مجوزهای کسب و کار، از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور مجدداً و بدون وقفه اعمال خواهد شد.

عبدالناصر همتی

وزیر امور اقتصادی و دارایی

مکاتبه شماره ۴۰۹۳۰۸۸ مورخ ۱۴۰۳/۹/۱۰ سازمان توسعه تجارت ایران با موضوع رعایت الزامات آیین‌نامه‌های اجرایی مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار

جناب آقای لطفی زاده

مشاور عالی محترم و دستیار ویژه وزیر

موضوع: رعایت الزامات آیین‌نامه‌های اجرایی مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط

کسب و کار

با سلام و احترام

به پیوست تصویر نامه شماره ۴۹۰۶۷/۱۰۷۶۱۲ مورخ ۱۴۰۳/۷/۱۸ معاونت حقوقی رییس جمهور در خصوص رعایت الزامات آیین‌نامه‌های اجرایی مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر

محیط کسب و کار پیرامون لزوم انتشار تغییر مقررات، رویه‌های تجاری و ضوابط ثبت سفارش (از جمله تغییر گروه کالایی، الزام به اخذ شناسه کالا، تغییر محل تأمین ارز و ...) در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار ارسال می‌گردد. لذا شایسته است به محض صدور بخشنامه یا مقرر یا دستورالعمل جدید، نسخه رونوشت آن به معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی رییس‌جمهور، جهت انتشار در پایگاه اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات محیط کسب و کار (موضوع ماده ۳۰ قانون بهبود فضای کسب و کار) به نشانی QAVANIN.IR و نسخه‌ای دیگر رونوشت به دفتر مقررات صادرات و واردات این سازمان جهت ابلاغ و اطلاع رسانی در سامانه مقررات تجاری مطابق ماده ۶ مکرر یک قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز ارسال فرماید.

لازم به ذکر است طبق مفاد جدول موضوع ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و آیین‌نامه اجرایی آن (تصویر پیوست)، بخشنامه‌ها، مقرر و تغییر سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های اقتصادی و تجاری و ... در حوزه صادرات و واردات، یک ماه پس از انتشار در پایگاه مذکور و اطلاع‌رسانی از طرق مذکور در ماده فوق‌الاشاره، اجرا می‌باشد. ضمناً طبق ماده ۱۱ قانون دسترسی به اطلاعات و تبصره ذیل ماده ۶ آیین‌نامه مذکور، هر مقرر یا قانون یا بخشنامه، ... و دستورالعملی که حق یا تکلیفی بر مردم ایجاد می‌کند نبایستی طبقه‌بندی شده و محرمانه باشد. مزید استحضار به پیوست تصویر بخشنامه معاونت حقوقی ریاست جمهوری با عنوان «راهنمای حقوق فعالان اقتصادی در مواجهه با مقررات» که مشتمل بر حقوق ذی‌نفعان از مقررات و ضوابط فعالیت آنهاست و آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار جهت استحضار و بهره‌برداری و دستور اقدام مقتضی تقدیم می‌گردد.

محمدعلی دهقان دهنوی

رییس سازمان توسعه تجارت ایران

مکاتبه شماره ۲۵/۵۰۲۷/د مورخ ۱۴۰۳/۹/۶ رییس مرکز بهبود کسب و کار اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران در زمینه نحوه اشتراک گذاری اطلاعات تغییرات ناکهانی مقررات

جناب آقای زمانی

معاون محترم استان‌ها و تشکل‌های اتاق ایران

با سلام و احترام،

به استحضار می‌رساند پیرو جلسات و اقدامات مرکز بهبود کسب و کار، آیین‌نامه اجرایی

مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار توسط هیأت محترم وزیران تصویب و ابلاغ گردیده است. متعاقب آن نیز سامانه ۲۴۳۰ با هدف ایجاد امکان اشتراک گذاری اطلاعات در زمینه مقررات خلق الساعه و انعکاس تغییرات ناگهانی مقررات از سوی دستگاه‌های دولتی توسط فعالان بخش خصوصی، راه اندازی شده است.

نظر به آنکه تاکنون صدور مقرره‌ها و بخشنامه‌های خلق الساعه و عدم اجرای مناسب مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، خسارات جبران ناپذیری را برای فعالان بخش خصوصی به همراه داشته است، موجب امتنان خواهد بود چنانچه دستور فرمایید با هدف حسن اجرای آیین‌نامه این مواد قانونی، اقدامات ذیل توسط اتاق‌های بازرگانی شهرستان‌های کشور در اسرع وقت معمول گردیده و این مرکز را از نتیجه امر مطلع نمایند. نامه درخواست وزارت امور اقتصادی و دارایی از اتاق ایران جهت انجام این امر نیز (شماره ۸۰/۱۵۷۹۷۲ مورخ ۱۴۰۳/۸/۲۹)، جهت استحضار به پیوست ارسال می‌گردد.

- قرار دادن پیوند سامانه ۲۴۳۰ (۲۴۳۰.ir) در صفحه اول پایگاه خبری اتاق‌های بازرگانی شهرستان‌های سراسر کشور

- معرفی نماینده ذی‌صلاح اتاق‌های بازرگانی شهرستان‌های کشور جهت عضویت در کانال پیام‌رسان بله (جهت اشتراک گذاری اطلاعات مرتبط با مقررات خلق الساعه)
پیشاپیش از حسن همکاری جنابعالی سپاسگزاری می‌گردد.

محمد زائری

رییس مرکز بهبود کسب و کار اتاق ایران

مکاتبه شماره ۵۵۴۱۰/۱۳۴۱۵۵ مورخ ۱۴۰۳/۹/۴ معاون حقوقی

رییس‌جمهور در خصوص تصریح زمان لازم‌الاجرا شدن

مصوبات هیأت وزیران

جناب آقای تقوی نژاد

دبیر محترم هیأت دولت

با سلام و احترام

با عنایت به طرح ابهامات در خصوص زمان لازم‌الاجرا شدن برخی از مصوبات هیأت‌وزیران و با لحاظ احکام مواد (۳) و (۴) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار به شماره ۶۱۳۵۸/ت۲۳۹۵۹۷ هـ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ و مواد (۴) و (۵) دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار به شماره ۱۳۵۴۴ مورخ ۱۴۰۳/۲/۱ خواهشمند است مقرر فرمایید در فرایند بررسی پیشنهادها در کمیسیون‌های دولت، مدت زمانی

که مصوبه پس از انتشار در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار (به نشانی qavanin.ir) لازم‌الاجرا می‌گردد در انتهای متن پیش‌نویس مصوبه درج گردد.

مجید انصاری

معاون حقوقی رئیس جمهور

**مکاتبه شماره ۵۵۷۷۸/۱۲۵۶۰۶ مورخ ۱۴۰۳/۸/۲۰ معاونت حقوقی
رئیس جمهور در خصوص رهنمود سازمان ملی استاندارد ایران در زمینه
رعایت احکام آیین‌نامه‌های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰)
قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار**

جناب آقای اسلام پناه

رئیس محترم سازمان ملی استاندارد ایران

با سلام و احترام؛

بازگشت به مکاتبه شماره ۱۷۷۶۰ مورخ ۱۴۰۳/۸/۱۲ درخصوص «توقف تولید کلیه محصولات شرکت ایران خودرو بر اساس تصمیم سازمان ملی استاندارد»، ضمن تشکر از اهتمام آن سازمان در رعایت موازین قانونی، نکات ذیل را به استحضار می‌رساند:

۱- مطابق تبصره (۲) ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار: «... دستگاه‌های اجرایی مکلفند پیش‌نویس مقررات خود را مطابق دستورالعمل ابلاغی معاونت حقوقی رئیس‌جمهور، یک هفته قبل از صدور، علاوه بر تارنمای خود، در این پایگاه منتشر و به اطلاع عموم برسانند تا فرصت لازم برای دریافت نظرات عموم و فعالان اقتصادی و تشکلهای (جمع‌سپاری) در تدوین مقررات فراهم شود».

۲- مطابق ماده (۶) آیین‌نامه اجرایی ماده (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار: «از تاریخ ۱۴۰۲/۲/۲۸، لازم‌الاجرا شدن مقررات، منوط به ثبت و انتشار آنها در پایگاه است».

۳- مطابق ردیف (۷) جدول پیوست آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) و قسمت اخیر ماده (۳) همین آیین‌نامه؛ مقررات راجع به استانداردهای اجباری ۳ ماه (۹۰ روز) پس از انتشار در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار (qavanin.ir) لازم‌الاجرا می‌گردد مگر اینکه مقرر مساعد به حال محیط کسب و کار بوده و مغایر با ایمنی یا سلامت مردم نباشد که در این صورت بدون نیاز به گذشت مدت از زمان انتشار در پایگاه مذکور قابلیت اجرایی دارد؛ لذا شایسته است دستور فرمایید الزامات فوق‌الذکر و سایر الزامات مندرج در دستورالعمل نحوه تدوین

پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار در مقررات آتی‌التصویب مدنظر قرار گرفته و در خصوص مصوبه مورد اعتراض و اصلاحیه آن نیز نسبت به بارگذاری آن‌ها در تارنمای این معاونت به نشانی (qavanin.ir) اقدام لازم مبذول گردد.

محمدهادی عبادی

معاون هماهنگی و برنامه‌ریزی امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی

مکاتبه شماره ۵۵۲۲۵/۱۱۴۳۷۶ مورخ ۱۴۰۳/۸/۱ معاونت حقوقی رئیس‌جمهور در خصوص لزوم عضویت اتاق‌ها در شوراهای تصمیم‌گیری اقتصادی

جناب آقای کیانی بختیاری

رئیس محترم دفتر معاون اول رئیس‌جمهور

با سلام و احترام؛

پیرو مکاتبات شماره ۵۵۲۲۵/۸۰۲۲۶ مورخ ۱۴۰۳/۵/۲۴ و ۵۵۲۲۵/۸۶۴۲۵ مورخ ۱۴۰۳/۶/۷ و ۵۵۲۲۵/۱۱۱۹۴۱ مورخ ۱۴۰۳/۷/۲۸ و عطف به مکاتبه آن دفتر به شماره ۱۰۷۶۵۵ مورخ ۱۴۰۳/۷/۱۹ در خصوص «عضویت اتاق ایران در هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران»، ضمن ایفاد مکاتبه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به شماره ۰۳/۱۷۶۵۳۸ مورخ ۱۴۰۳/۷/۲۸ اعلام می‌دارد:

با عنایت به اینکه وفق قانون سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی از جمله بند (ب) ماده (۹۱) که مقرر می‌دارد:

«... دولت موظف است عضویت رئیس یا نماینده اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اتاق تعاون در شوراهای تصمیم‌گیری اقتصادی را از طریق اصلاح قانون یا آیین‌نامه‌های مربوطه رسمیت بخشد» عضویت اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون ایران بر سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران منطبق است.

محمدهادی عبادی

معاون هماهنگی و برنامه‌ریزی امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی

**مکاتبه شماره ۵۵۴۱۰/۱۱۵۰۹۲ مورخ ۱۴۰۳/۸/۱ معاون حقوقی
رییس جمهور در خصوص انجام فرایند تدوین، تصویب و ابلاغ قانون بودجه و
مقررات اجرایی آن قبل از شروع سال جدید مالی**

جناب آقای دکتر عارف

معاون اول محترم رییس جمهور

با سلام و احترام؛

پیرو برگزاری جلسه «هم‌اندیشی در خصوص رفع ابهامات حقوقی و اجرایی راجع به تاریخ لازم‌الاجرا شدن احکام مختلف قانون بودجه، اصلاحیه‌ها و آیین‌نامه‌های اجرایی آن و لزوم رعایت حقوق مکتسبه» در روز شنبه ۱۴۰۳/۷/۱۴ (موضوع دعوت‌نامه شماره ۵۵۴۱۰/۹۴۱۰۸ مورخ ۱۴۰۳/۶/۲۶) با حضور معاونین و مدیران حقوقی کلیه دستگاه‌های اجرایی و نمایندگان بخش خصوصی به استحضار می‌رساند:

۱- دغدغه موجه بخش دولتی و خصوصی، ابلاغ دیر هنگام مقررات اجرایی قانون بودجه سالیانه است، به طوری که منجر به تحمیل تکالیف مضاعف (به واسطه دریافت علی‌الحساب و متعاقباً مطالبه مابه‌التفاوت)، ایجاد ناامنی در محیط کسب و کار، ابهام در شیوه اجرا و ورود نهادهای نظارتی نظیر سازمان بازرسی کل کشور می‌گردد؛

۲- خواسته مشترک بخش دولتی و خصوصی این است که: فرایند تدوین، تصویب و ابلاغ قانون بودجه و مقررات اجرایی آن، قبل از شروع سال جدید صورت پذیرد. لذا، ضمن ایفاد گزارش جلسه مزبور به پیوست، خواهشمند است دستورات مقتضی جهت تحقق خواسته بحق فعالان اقتصادی مبذول گردد.

مجید انصاری

معاون حقوقی رییس جمهور

**مکاتبه شماره ۵۱۶۰۱/۱۱۴۱۹۳ مورخ ۱۴۰۳/۷/۳۰ معاون حقوقی
رییس جمهور در خصوص درخواست شناسایی سامانه ملی قوانین به عنوان
یکی از پایگاه‌های داده و اطلاعات پایه موضوع ماده (۱۰) قانون
مدیریت داده و اطلاعات ملی و مرجعیت سامانه مزبور
در میان پایگاه‌های حاکمیتی مرتبط**

جناب آقای هاشمی

وزیر محترم ارتباطات و فناوری اطلاعات

با سلام و احترام؛

پیرو نامه شماره ۵۱۶۰۱/۴۵۶۶۳ مورخ ۱۴۰۳/۳/۱۶ خطاب به وزیر محترم وقت و نیز

مکاتبات شماره ۱۹۵۳۸۶ مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۲۵، شماره ۲۳۲۸۳۵ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۶ و شماره ۳۶۲۲۳ مورخ ۱۴۰۳/۲/۳۱ با عنوان شورای اجرایی فناوری اطلاعات و کارگروه تعامل‌پذیری دولت الکترونیکی در خصوص «شناسایی سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران به نشانی (qavanin.ir) به عنوان یکی از پایگاه‌های داده و اطلاعات پایه موضوع ماده (۱۰) قانون مدیریت داده و اطلاعات ملی و مرجعیت سامانه مزبور در میان پایگاه‌های حاکمیتی مرتبط در مصوبات کارگروه تعامل‌پذیری دولت الکترونیکی» با عنایت به پیشینه، جایگاه قانونی و ظرفیت منحصر به فرد آن سامانه در تمثیت امور اجرایی، قضایی و تقنینی کشور و به‌ویژه امور تنقیحی قوه مجریه و همچنین لزوم دسترسی عموم حقوقدانان و مردم به قوانین و مقررات، موجب امتنان است دستور فرمایید جهت تحقق این مهم، اقدامات لازم در اسرع وقت معمول گردد.

مجید انصاری

معاون حقوقی رییس‌جمهور

**مکاتبه شماره ۴۹۰۶۷/۱۱۴۱۹۸ مورخ ۱۴۰۳/۷/۳۰ معاون حقوقی
رییس‌جمهور در خصوص لزوم اعلام مراجع و مقامات صلاحیت‌دار جهت
وضع مقرر در اجرای ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴)
قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار**

به: کلیه دستگاه‌های اجرایی

موضوع: اعلام مراجع و مقامات صلاحیت‌دار جهت وضع مقرر در اجرای ماده (۲) آیین‌نامه

اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار

با سلام و احترام؛

پیرو مکاتبه شماره ۴۹۰۶۷/۵۳۷۰۷ مورخ ۱۴۰۳/۳/۳۰، با عنایت به پایان مهلت مذکور در ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار در تاریخ ۱۴۰۳/۷/۱، شایسته است: دستگاه‌های اجرایی که تاکنون مراجع و مقامات صلاحیت‌دار جهت وضع مقرر در دستگاه متبوع و سازمان‌های تابعه را معرفی ننموده‌اند، جهت جلوگیری از تبعات احتمالی ناشی از عدم رعایت مقررات قانونی و توقف اجرای مصوبات، در اسرع وقت و با امضای بالاترین مقام دستگاه مطابق جدول پیوست اقدام لازم را معمول فرمایند.

مجید انصاری

معاون حقوقی رییس‌جمهور

**مکاتبه شماره ۴۹۰۶۷/۱۱۱۹۴۰ مورخ ۱۴۰۳/۷/۲۸ معاونت حقوقی
رئیس جمهور در خصوص لزوم انتشار کلیه مقررات مشمول و عدم تأثیر مقرر
متضمن بیان حکم قانونی موجود بر لازم الاجرا شدن آن حکم**

جناب آقای محمدی

رئیس محترم سازمان غذا و دارو

با سلام و احترام؛

عطف به رونوشت مکاتبه دستگاه متبوع به شماره ۶۷۵/۶۱۵۱۷ مورخ ۱۴۰۳/۶/۲۶، در خصوص «اطلاع رسانی در پایگاه قوانین و مقررات»، اعلام می‌دارد:

برابر بند (الف) ماده (۳) قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب ۱۳۸۷/۲/۲۹ «کلیه قوانین و مقررات اعم از تصویب‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها، بخشنامه‌ها، رویه‌ها، تصمیمات مرتبط با حقوق شهروندی نظیر فرآیندهای کاری و زمان‌بندی انجام کارها، استانداردها، معیار و شاخص‌های مورد عمل، مأموریت‌ها، شرح وظایف دستگاه‌ها و واحدهای مربوط، همچنین مراحل مختلف اخذ مجوزها، موافقت‌های اصولی، مفاصا حساب‌ها، تسهیلات اعطائی، نقشه‌های تفصیلی شهرها و جداول میزان تراکم و سطح اشغال در پروانه‌های ساختمانی و محاسبات مربوط به مالیات‌ها، عوارض و حقوق دولت، مراحل مربوط به واردات و صادرات کالا را باید در دیدارگاه‌های الکترونیک به اطلاع عموم برسانند» و مطابق قسمت اخیر ماده (۳۰) الحاقی قانون بهبود مستمر محیط کسب کار مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ «دستگاه‌های اجرایی مکلفند هرگونه آیین‌نامه، دستورالعمل یا بخشنامه یا مقرر خود را بلافاصله در پایگاه مزبور [پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار] ثبت نمایند و به اطلاع عموم برسانند»؛

لذا، انتشار کلیه مقررات مشمول الزامی است، لیکن بدیهی است چنانچه مقرره‌ای صرفاً متضمن بیان حکم قانونی موجود باشد مانند بخشنامه گمرک جمهوری اسلامی ایران مبنی بر ابلاغ احکام گمرکی قانون بودجه سالیانه، این امر اصولاً تأثیری در تاریخ لازم‌اجرا شدن حکم قانونی تبیین شده در مقرر ندارد.

محمدهادی عبادی

معاون هماهنگی و برنامه‌ریزی امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی

**مکاتبه شماره ۴۹۰۶۷/۱۰۸۶۰۱ مورخ ۱۴۰۳/۷/۲۲ معاونت حقوقی
رییس جمهور در خصوص رعایت الزامات آیین نامه های اجرایی
مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار در خصوص
مصوبات کارگروه بازگشت ارز حاصل از صادرات**

جناب آقای آرام

معاون محترم ارزی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

با سلام و احترام؛

با عنایت به این که «مصوبات کارگروه بازگشت ارز حاصل از صادرات در اجرای وظایف و اختیارات مندرج در ماده (۳) اصلاحی آیین نامه اجرایی تبصره (۶) بند (ح) ماده (۲) مکرر قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، از مصادیق مقررات و رویه های تجارت خارجی محسوب می شود»، خواهشمند است دستور فرمایید الزامات آیین نامه های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار (از جمله لزوم انتشار در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار به نشانی qavanin.ir) در این خصوص نیز رعایت گردد.

محمدهادی عبادی

معاون هماهنگی و برنامه ریزی امور حقوقی دستگاه های اجرایی

**مکاتبه شماره ۴۹۰۶۷/۱۰۷۶۱۲ مورخ ۱۴۰۳/۷/۱۸ معاونت حقوقی
رییس جمهور در خصوص تغییر ضوابط ثبت سفارش مانند تغییر گروه
کالایی نیز مشمول الزامات آیین نامه های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰)
قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار است**

جناب آقای دهقان دهنوی

معاون محترم وزیر و رییس سازمان توسعه تجارت ایران

با سلام و احترام؛

با عنایت به این که «تغییر ضوابط ثبت سفارش (از جمله تغییر گروه کالایی، الزام به اخذ شناسه کالا، محل تأمین ارز و ...) از مصادیق تغییر مقررات و رویه های تجارت خارجی محسوب می شود»، خواهشمند است دستور فرمایید الزامات آیین نامه های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰) قانون

بهبود مستمر محیط کسب و کار (از جمله لزوم انتشار در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار به نشانی qavanin.ir) در این خصوص نیز رعایت گردد.

محمدهادی عبادی

معاون هماهنگی و برنامه‌ریزی امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی

مکاتبه شماره ۱۴۰۳/۷/۹ ص مورخ ۱۴۰۳/۱۰/۱۷/۷۳۵۵ اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران در خصوص تقدیر از اقدامات معاونت حقوقی ریاست جمهوری در جهت نهادینه سازی فرهنگ رعایت حقوق فعالان اقتصادی

حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای انصاری

معاون محترم حقوقی رییس جمهور

سلام علیکم؛

همانطور که مستحضرد یکی از مهمترین موضوعات پراهمیت و تأثیرگذار در بهبود محیط کسب و کار، رعایت حقوق فعالان اقتصادی و به ویژه کنترل صدور مقررات خلق الساعه مخل بوده است. در این راستا، اقدامات مستمر، منسجم و هدفمند معاونت حقوقی در بهبود محیط کسب و کار از جمله:

۱ - پیشنهاد تصویب «آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» به شماره ۱۷۹۷۶/ت/۱۱۳۴ هـ مورخ ۱۴۰۲/۲/۹

۲ - پیشنهاد تصویب «آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۴ قانون بهبود محیط کسب و کار» به شماره ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ هـ مورخ ۱۳۵۸/ت/۲۲۹۵۹۷

۳- تدوین «دستورالعمل نحوه تدوین پیش نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» موضوع بخشنامه شماره ۱۳۵۴۴ مورخ ۱۴۰۳/۱/۱ معاون حقوقی رییس‌جمهور

۴- تدوین پیش‌نویس «راهنمای حقوق فعالان اقتصادی در مواجهه با مقررات»

۵- نظارت مستمر بر اجرای دقیق احکام یادشده توسط کلیه دستگاه‌های اجرایی

۶- صدور مکاتبات متعدد و به‌هنگام جهت نهادینه‌سازی فرهنگ رعایت حقوق فعالان اقتصادی که عمده‌تاً با محوریت جناب آقای عبادی معاون محترم هماهنگی و برنامه‌ریزی امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی آن معاونت و تیم همراه و همکار ایشان صورت گرفته است، موجب

ایجاد امید در فعالان اقتصادی به بهبود محیط کسب و کار گردیده است. لذا ضمن قدردانی از عملکرد مزبور، توفیق جهت استمرار این رویه پسندیده را از خداوند متعال برای حضرتعالی و همکاران ارجمندتان آرزو دارم.

صمد حسن زاده

رییس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

**مکاتبه شماره ۵۵۴۸۳/۹۶۸۱۳ مورخ ۱۴۰۳/۷/۱ معاونت حقوقی
رییس جمهور در خصوص رهنمود سازمان تأمین اجتماعی در زمینه اجتناب از
تغییر ناگهانی رویه های مرتبط با محیط کسب و کار**

جناب آقای موسوی

مدیرعامل محترم سازمان تأمین اجتماعی

با سلام و احترام؛

عطف به مکاتبه اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی اصفهان به شماره ۱۴۰۳/۲۴۴۰/ص مورخ ۱۴۰۳/۶/۲۵ در خصوص «رعایت ماده (۳۶) قانون تأمین اجتماعی و نیز تغییر در نرم افزار اجرایی خود»، ضمن قدردانی از اهتمام آن سازمان در رعایت آیین نامه های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود محیط کسب و کار مصوب هیأت وزیران، شایسته است در راستای اجرای جدول پیوست آیین نامه ماده (۲۴)، ترتیبی اتخاذ گردد تا هرگونه تغییر مقررات یا رویه های مرتبط با محیط کسب و کار در حوزه تأمین اجتماعی، حداقل پس از گذشت سه ماه از تاریخ انتشار بر روی پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار (qavanin.ir) اجرایی گردد و از تغییر ناگهانی رویه های مرتبط با محیط کسب و کار اجتناب شود.

همچنین خواهشمند است دستور فرمایید الزامات پنج گانه موضوع ماده (۳) دستورالعمل نحوه تدوین پیش نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار ابلاغی ۱۴۰۳/۲/۱ معاون حقوقی رییس جمهور نیز در وضع مقررات جدیدالصور رعایت شود و همچنین؛ با رعایت احکام یاد شده و جلب نظر ذی نفعان نسبت به اصلاح رویه های موجود در انطباق با موازین قانونی از جمله ماده (۳۶) قانون تأمین اجتماعی اقدام لازم مبذول و نتیجه به این معاونت اعلام گردد.

محمد هادی عبادی

معاون هماهنگی و برنامه ریزی امور حقوقی دستگاه های اجرایی

مکاتبه شماره ۲۷/۶۳۲۷/ص مورخ ۱۴۰۳/۶/۱۵ رییس مرکز بهبود کسب و کار اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران در خصوص درخواست برگزاری نشست اختصاصی جهت بررسی رویه دریافت دستور توقف مقررهای خارج از مقررات مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار

جناب آقای محدث

معاون محترم قضایی حفظ حقوق عامه و دبیر شورای رفع موانع و حمایت از تولید دیوان عدالت اداری با سلام، احتراماً پیرو نامه شماره ۱۰/۶۰۹۱/ص مورخ ۱۴۰۳/۶/۱۴ مبنی بر ارائه مصوبات نشست نظارت بر حسن اجرای مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، موجب امتنان خواهد بود چنانچه دستور فرمایید با توجه به اهمیت بند (۵) مصوبات جلسه فوق، اقدامات مقتضی در خصوص برگزاری «نشست اختصاصی در محل دیوان عدالت اداری جهت بررسی رویه دریافت دستور توقف مقررهای خارج از مقررات مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود»، با اولویت بررسی مصادیق موضوع صادرات سیب زمینی و اخذ عوارض واردات نهاده‌های دامی (مدارک مربوطه به پیوست موجود است) معمول و این اتاق را از نتیجه امر مطلع نمایند. پیشاپیش از حسن همکاری و بذل توجه جنابعالی سپاسگزاری می‌گردد.

محمد زائری

رییس مرکز بهبود کسب و کار اتاق ایران

مکاتبه شماره ۸۷۹۴۴ مورخ ۱۴۰۳/۶/۱۱ معاونت حقوقی رییس جمهور در خصوص لزوم انتشار و اطلاع‌رسانی پیش‌نویس مقررات در پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور مطابق دستورالعمل ابلاغی معاون حقوقی رییس جمهور

جناب آقای دکتر صفایی

معاون وزیر و مدیرعامل محترم سازمان بنادر و دریانوردی

با سلام و احترام؛

بازگشت به نامه شماره ۲۱۰۵۰/ص/۱۴۰۳ مورخ ۱۴۰۳/۵/۱۳ ضمن ابراز امتنان از اعلام مراجع وضع و تارنمای آن سازمان، به استحضار می‌رساند:

۱- در خصوص بند دوم نامه عطفی مبنی بر اینکه درج پیش‌نویس مقررات دستگاه‌های اجرایی در پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات مبنای قانونی ندارد؛ همانطور که در بند ۲ ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۲/۱۱/۱۵ هیأت محترم وزیران تصریح شده است «معاونت حقوقی رییس‌جمهور مکلف است صفحه ویژه‌ای با پیوند (لینک) در صفحه اصلی پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور مخصوص اعلام خبرهای تغییرات آتی در مقررات کشور ایجاد کند. دستگاه‌های اجرایی مکلفند پیش‌نویس مقررات خود را مطابق دستورالعمل ابلاغی معاونت حقوقی رییس‌جمهور، یک هفته قبل از صدور، علاوه بر تارنمای خود، در این پایگاه منتشر و به اطلاع عموم برسانند تا فرصت لازم برای دریافت نظرات عموم و فعالان اقتصادی و تشکّل‌ها (جمع‌سپاری) در تدوین مقررات فراهم شود.»

در راستای آیین‌نامه اجرایی فوق، بخشنامه شماره ۵۳۷۰/۴۹۰۶۷ مورخ ۱۴۰۳/۳/۳۰ توسط معاونت حقوقی رییس‌جمهور تنظیم و ابلاغ گردید که بر اساس بند ۲ آن کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلفند «پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار را پس از تنظیم بر اساس دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار به شماره ۱۳۵۴۴ مصوب ۱۴۰۳/۲/۱، حداقل هفت روز پیش از صدور جهت درج در پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور (dotic.ir) برای این معاونت ارسال نمایند.» یادآور می‌شود که به موجب همین بند، پس از فراهم شدن امکانات فنی و اعلام این معاونت، درج پیش‌نویس مقررات در پایگاه مستقیماً توسط دستگاه‌های اجرایی صورت خواهد گرفت. همچنین مقررات یادشده، تکالیف دیگری را نیز متوجه دستگاه‌های اجرایی نموده که لازم است مورد توجه همکاران محترم آن سازمان قرار گیرد.

درخصوص بند پایانی نامه عطفی مبنی بر عدم امکان بارگذاری مقررات در سامانه ملی قوانین و مقررات؛ همانطور که مستحضرید ارائه خدمات سامانه ملی قوانین و مقررات از طریق شبکه دولت انجام می‌گردد و مباحث مربوط به امنیت و زیرساخت این شبکه در حوزه اختیارات مرکز فناوری اطلاعات، ارتباطات و امنیت نهاد ریاست جمهوری است و این مرکز به دلیل حجم بالای تماس‌ها طی مکاتبات به شماره‌های ۱۲۰۵۶ و ۴۰۴۳۹ مورخ ۱۴۰۳/۱/۲۹ و ۱۴۰۳/۳/۷ به کلیه دستگاه‌های متصل به این شبکه اعلام نموده است که کلیه خدمات پشتیبانی شبکه دولت از طریق «سامانه پشتیبانی شبکه دولت (میز امداد)» در پایگاه اینترنتی آن مرکز به آدرس <https://ICT.iripo.ir> انجام می‌گیرد که در این خصوص طی تماس تلفنی با کارشناس محترم آن سازمان جناب آقای صداقت، توضیحات لازم به ایشان ارائه شده است.

مهدی مهدی‌زاده

معاون تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

**مکاتبه شماره ۶۰۹۱/۱/۱۰/ص مورخ ۱۴۰۳/۶/۶ رییس اتاق ایران و
دبیر کمیته حمایت از کسب و کار در خصوص درخواست ارائه پیشنهاد
در زمینه نحوه نظارت بر حسن اجرای مواد ۲۴ و ۳۰
قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار**

جناب آقای موحدی آزاد، دادستان محترم کل کشور
جناب آقای خدائیان، رییس محترم سازمان بازرسی کل کشور
جناب آقای محمدی، دادستان محترم دیوان محاسبات کشور
جناب آقای محدث، معاون محترم قضایی حفظ حقوق عامه و دبیر شورای رفع موانع و حمایت
از تولید دیوان عدالت اداری

با سلام و احترام،

با عنایت به برگزاری نشست با موضوع «نظارت بر حسن اجرای مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار» در تاریخ ۱۴۰۳/۵/۲۴ توسط مرکز بهبود کسب و کار این اتاق، (پیرو دعوتنامه شماره ۵۲۷۵ مورخ ۱۴۰۳/۵/۱۷)، بدین وسیله اهم موارد و پیشنهادات مطروحه در جلسه، جهت استحضار به پیوست ایفاد می گردد. نظر به آنکه صدور مقرره ها و بخشنامه های خلق الساعه و عدم اجرای مناسب مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، خسارات جبران ناپذیری را برای فعالان بخش خصوصی و تعاونی به همراه داشته است، موجب امتنان خواهد بود چنانچه دستور فرمایید موضوع مورد بررسی قرار گرفته و پیشنهادات آن مجموعه در خصوص ترتیبات و رویه اجرایی نظارت بر حسن اجرای این مواد قانونی، به این اتاق ارائه گردد. پیشاپیش از حسن همکاری و بذل توجه جنابعالی سپاسگزاری می گردد.

صمد حسن زاده

رییس اتاق ایران و دبیر کمیته حمایت از کسب و کار

**مکاتبه شماره ۶۹۹۰۳/۵۴۵۹۱/۶ مورخ ۱۴۰۳/۵/۲ معاونت حقوقی
رییس جمهور در خصوص تکلیف عام الشمول کلیه بانک ها در انتشار تمامی
مصوبات موجد حق یا تکلیف در پایگاه معاونت حقوقی رییس جمهور**

جناب آقای دکتر صفایی

معاون وزیر و مدیرعامل محترم سازمان بنادر و دریانوردی

با سلام و احترام؛

با عنایت به مکاتبه شماره ۱۷۷/هـ ب مورخ ۱۴۰۳/۱/۲۵ راجع به «بررسی و اتخاذ تصمیم در خصوص تکالیف و دستورات مراجع بیرونی»، اعلام می‌دارد: تمام مقررات موجد حق یا تکلیف کلیه بانک‌ها و موسسات اعتباری (اعم از دولتی و غیردولتی) صرف نظر از عنوان آن (از قبیل بخشنامه، آیین‌نامه، اطلاعیه و...) و همچنین صرف نظر از ارتباط آن با محیط کسب و کار، به استناد تبصره ماده (۵) و ماده (۱۱) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷/۱۱/۶ و نیز ماده (۳) شیوه‌نامه دسترسی آزاد به مقررات متضمن حق و تکلیف برای مردم (قوانین، مقررات و تصمیمات عمومی) ابلاغی ۱۳۹۹/۲/۹ رییس‌جمهور، باید در پایگاه معاونت حقوقی رییس‌جمهور منتشر گردد. بنابراین تکلیف مذکور، تکلیف عام‌الشمول است که تمامی مصوبات موجد حق یا تکلیف کلیه بانک‌ها را در بر می‌گیرد. ضمن تأکید بر ضرورت اجرای مواد ۳، ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و آیین‌نامه و دستورالعمل مربوطه توسط بانک مرکزی و سایر دستگاه‌های مشمول، چنانچه ابهامی در خصوص قلمرو شمول یا نحوه اجرای تکالیف یاد شده وجود دارد، شایسته است پرسش‌ها به نحو شفاف و به تفکیک به این معاونت ارسال گردد.

محمدهادی عبادی

معاون هماهنگی و برنامه‌ریزی امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی

**مکاتبه شماره ۵۴۶۱۸/۶۹۸۹۴ مورخ ۱۴۰۳/۵/۲ معاونت حقوقی
رییس‌جمهور در خصوص درج کلیه مقررات سازمان امور مالیاتی مرتبط با
محیط کسب و کار تحت هر عنوان از قبیل آیین‌نامه، دستورالعمل یا بخشنامه
در پایگاه اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار**

جناب آقای سبحانیان

رییس کل محترم سازمان امور مالیاتی کشور

با سلام و احترام؛

با عنایت به صدور اطلاعیه «فراخوان اصلاحی مرحله دهم ثبت نام و اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده» در راستای اجرای مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و آیین‌نامه‌های اجرایی آنها و همچنین ابلاغ «دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» به شماره ۱۳۵۴۴ مورخ ۱۴۰۳/۲/۱ توسط معاون محترم حقوقی رییس‌جمهور اعلام می‌دارد:

۱- به موجب اظهار نظر پیشین این معاونت به شماره ۵۴۶۱۸/۵۰۴۵۲ مورخ ۱۴۰۳/۳/۲۳ و با عنایت تعریف مقررات در ماده (۱) دستورالعمل صدرالذکر که بیان می‌دارد «کلیه مقررات مرتبط با محیط کسب و کار تحت هر عنوان از قبیل آیین‌نامه، دستورالعمل یا بخشنامه که در دستگاه‌های اجرایی وضع می‌شود.

صرف تغییر عنوان مقرر به اطلاعیه یا مکاتبه یا مشابه آن مانع شمول عنوان مقررات بر حکم وضع شده نمی‌باشد» هرگونه مقرر اعم از اطلاعیه و فراخوان باید با رعایت احکام مربوطه در پایگاه اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار منتشر شود تا لازم‌الاجرا گردد. اطلاعیه کنونی در پایگاه مزبور به نشانی qavanin.ir ثبت و منتشر نگردیده است.

۲- با عنایت به صدر ماده (۵) دستورالعمل صدرالذکر، شایسته است ساختار متعارف مقررات (مشمول بر تاریخ تصویب، مرجع تصویب، شماره و تاریخ ابلاغ) رعایت گردد. لذا خواهشمند است دستور فرمایید بر رعایت احکام قانونی مزبور در صدور اطلاعیه‌ها، فراخوان‌ها و سایر مقررات مرتبط با محیط کسب و کار، در سازمان متبوع تأکید گردد.

محمدهادی عبادی

معاون هماهنگی و برنامه‌ریزی امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی

مکاتبه شماره ۶۹۸۹۶ مورخ ۱۴۰۳/۵/۲ معاونت حقوقی رییس‌جمهور

در خصوص نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با

محیط کسب و کار^(۱)

با سلام و احترام؛

با عنایت به ابلاغ «دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» توسط معاون محترم حقوقی رییس‌جمهور به شماره ۱۳۵۴۴ مورخ ۱۴۰۳/۲/۱ و نظر به این که در اجرای برنامه هفتم پیشرفت در موارد متعددی تصویب مقرر یا ایجاد رویه‌های جدید پیش‌بینی شده است، خواهشمند است به مراجع وضع مقرر در دستگاه اجرایی متبوع تأکید گردد که در تدوین مقررات مربوطه، دستورالعمل یادشده و سایر الزامات قانونی (به‌ویژه نظرخواهی از اتاق‌ها، تشکل‌های اقتصادی، انجمن‌های حرفه‌ای- تخصصی و مراکز علمی) به نحو مطلوب صورت گرفته و مورد توجه قرار گیرد.

موجب امتنان است در صورت صدور بخشنامه یا مکاتبه داخلی، رونوشت آن برای این معاونت ارسال گردد.

محمدهادی عبادی

معاون هماهنگی و برنامه‌ریزی امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی

---

۱ - این نامه خطاب به حوزه معاون اول رییس‌جمهور و حوزه‌های حقوقی دستگاه‌های اجرایی صادر شده است.

مکاتبه شماره ۵۹۲۴۴/۵۴۶۸۹ مورخ ۱۴۰۳/۴/۱۱ معاونت حقوقی رییس جمهور در خصوص شمول احکام ماده (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار بر شورای رقابت

جناب آقای سید نورانی

رییس محترم شورا و مرکز ملی رقابت

با سلام و احترام؛

بازگشت به مکاتبه شماره ۱۰/۰۳/۴۲۸/ص مورخ ۱۴۰۳/۳/۱۲ در خصوص «شمول تکلیف مقرر در ماده (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار بر مصوبات شورای رقابت»، اعلام می‌دارد: با عنایت به آن که،

۱- مرکز و شورای رقابت در تسهیل رقابت، رفع انحصار از بازار و مقابله با رویه‌های ضد رقابتی، جایگاه ویژه‌ای داشته و به تبع آن، تأثیر مستقیمی بر بهبود محیط کسب و کار دارد؛
۲- مراد قانونگذار از تصویب ماده (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، ساماندهی شیوه انتشار مقررات به نحو عام و فراگیر است؛ به نحوی که در بند (۶) ماده (۱) آیین‌نامه اجرایی ماده یادشده به شماره ۱۷۹۷۶/ت/۱۳۳۴ هـ مورخ ۱۴۰۲/۲/۹ نیز: «هرگونه مقرر مرتب با محیط کسب و کار تحت هر عنوان از قبیل آیین‌نامه، دستورالعمل یا بخشنامه که در دستگاه‌های اجرایی وضع می‌شود» را شامل گردیده است؛

۳- وفق ماده (۵۴) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۰۸، مرکز ملی رقابت به‌عنوان دبیرخانه شورا، مؤسسه دولتی و از مصادیق دستگاه اجرایی محسوب می‌شود؛

۴- هیچ یک از احکام قانونی فوق‌الاشعار، قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی (۴۴) را نسخ نموده بلکه متضمن تکلیف اضافی برای مراجع واضع مقرر مرتب با محیط کسب و کار است و منافاتی با ماده (۹۲) آن قانون ندارد؛

۵- طبق تبصره ماده (۵) و ماده (۱۱) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷/۱۱/۶ اطلاعات متضمن حق یا تکلیف برای مردم، باید منتشر شده و به آگاهی آنها برسد و قابل طبقه‌بندی به عنوان اسرار دولتی نمی‌باشد؛ همچنین به موجب ماده (۳) شیوه‌نامه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات متضمن حق و تکلیف مصوب ۱۳۹۹/۱/۳۰، لازم است کلیه مصوبات مؤسسات عمومی (یعنی سازمان‌ها و نهادهای وابسته به حکومت به معنای عام کلمه که محدود به دستگاه دولتی نمی‌باشد) و حتی مؤسسات خصوصی ارائه‌دهنده خدمات عمومی اعم از اینکه مرتبط با

محیط کسب و کار باشد یا نباشد در پایگاه معاونت حقوقی ریاست جمهوری منتشر گردد.

۶- مطابق تبصره ماده ۱۴ قانون بهبود مستمر محیط و کسب و کار، تشخیص دستگاه‌های اجرایی مرتبط با محیط و کسب و کار بر عهده وزیر امور اقتصادی و دارایی است که در این راستا مکاتبه شماره ۲۱۳۹۰۹ مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۱۴ وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی و در مقابل، پاسخ آن مرکز به شماره ۱۹۴۶-۱۰-۱ ص مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۱۸ در معرفی نماینده بهبود محیط کسب و کار قابل توجه است.

لذا بنا به مراتب پیش گفته، تردیدی در لزوم ثبت و انتشار مقررات آن نهاد در پایگاه معاونت حقوقی رییس جمهور وجود ندارد.

محمدهادی عبادی

معاون هماهنگی و برنامه‌ریزی امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی

مکاتبه شماره ۵۷۷۸۶ مورخ ۱۴۰۳/۴/۹ معاونت حقوقی رییس جمهور در خصوص گزارش اهم اقدامات معاونت حقوقی رییس جمهور در راستای تحقق احکام آیین‌نامه‌های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار

جناب آقای نگاهداری

رییس محترم مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

با سلام و احترام؛

نظر به احکام قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی در خصوص:

- ۱- دعوت از اتاق‌ها و تشکل‌های اقتصادی در موضوعات مربوط به محیط کسب و کار (ماده ۲)،
- ۲- نظرخواهی دستگاه‌های اجرایی از تشکل‌های اقتصادی (ماده ۳)،
- ۳- اطلاع‌رسانی تغییر سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های اقتصادی در زمان مقتضی قبل از اجرا (ماده ۳۴)،
- ۴- ثبت مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار (ماده ۳۰ الحاقی)، اطلاع‌رسانی پیش‌نویس مقررات قبل از صدور (ماده ۳۰ الحاقی)،
- ۵- و نیز آیین‌نامه‌های اجرایی مواد ۲۴ و ۳۰ یادشده (مصوب هیأت محترم وزیران) گزارشی از اهم اقدامات معاونت حقوقی رییس جمهور در راستای تحقق احکام قانونی مذکور و پیشبرد اهداف قانون‌گذار جهت بهره‌برداری لازم ارائه می‌گردد:

الف- رویدادنگاری اقدامات هنجاری معاونت حقوقی رییس جمهور:

- ۱- صدور بخشنامه «لزوم نظرخواهی از فعالان اقتصادی در وضع یا اصلاح مقررات موضوع

مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار» (شماره ۱۳۱۹۳۲ مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۲۵)؛
۲- صدور بخشنامه «ضرورت افزایش ثبات و امنیت اقتصادی و اطلاع‌رسانی مؤثر مقررات مرتبط با محیط کسب و کار در اجرای مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار» (شماره ۸۵۲۳۰ مورخ ۱۴۰۱/۵/۲۲)؛

۳- صدور «شیوه‌نامه اجرایی ورود اطلاعات به سامانه ملی قوانین و مقررات» در اجرای احکام مقرر در ماده (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و ضرورت ثبت مقررات مرتبط با محیط کسب و کار توسط کلیه دستگاه‌های اجرایی در «پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» (شماره ۵۷۳۳۳ مورخ ۱۴۰۲/۱/۱۹)

۴- تهیه و تدوین «آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی در اجرای ماده (۳۰) الحاقی قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار که در مورخ ۱۴۰۲/۱/۳۰ به تصویب هیأت‌وزیران رسید (ابلاغ با شماره ۱۷۹۷۶/ت/۱۳۴۴ هـ مورخ ۱۴۰۲/۲/۹)؛

۵- تهیه و تدوین «آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار» که طی پیشنهاد مشترک معاونت حقوقی رییس جمهور و وزارت امور اقتصادی و دارایی و با همکاری شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی نهایی گردید و در جلسه مورخ ۱۴۰۲/۱۱/۱۵ به تصویب هیأت‌وزیران رسید. (ابلاغ با شماره ۲۲۹۵۹۷/ت/۱۳۵۸ هـ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۳)؛

۶- ابلاغ «دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» در اجرای ماده ۲ آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار و تبصره ۲ ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار (ابلاغ با شماره ۱۳۵۴۴ مورخ ۱۴۰۳/۲/۱)؛

۷- تدوین «منشور حقوق فعالان اقتصادی» که در مرحله نظرخواهی از دستگاه‌های اجرایی و فعالان اقتصادی می‌باشد.

ب- اقدامات اجرایی معاونت حقوقی:

۱- پیگیری اجرای احکام «آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» و اتصال دستگاه‌های اجرایی به پایگاه مذکور (شامل ۱۲۶ نامه صادره و ۱۵۲ نامه وارده)؛

۲- فراهم نمودن امکان دسترسی عمومی به پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با کسب و کار در بستر اینترنت از طریق سایت qavanin.ir؛

۳- برگزاری دوره‌های آموزشی دستگاه‌های اجرایی درخصوص ثبت و بارگزاری مقررات در سامانه ملی قوانین و مقررات و پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار برای بیش از (۵۰) دستگاه؛

- ۴- برگزاری همایش‌های آموزشی و نشست‌های ترویجی به منظور آشنایی افراد با احکام مرتبط با مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، به تعداد (۱۰) دوره؛
- ۵- تذکر به دستگاه‌های اجرایی در خصوص رعایت مواد (۲)، (۳)، (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار (شامل بیش از ۲۰ مکاتبه)؛
- ۶- برگزاری نشست‌های تخصصی با معاونان حقوقی دستگاه‌های اجرایی، نمایندگان قوه قضاییه و مجلس شورای اسلامی در خصوص هم‌افزایی و هماهنگی در اجرای احکام قانونی مربوطه (۵ نشست)؛
- ۷- انجام اقدامات گسترده فنی جهت ایجاد بسترهای ارتباط دستگاه‌های اجرایی به پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با کسب و کار از طریق شبکه دولت به منظور ورود اطلاعات مقررات خود و اتصال ده‌ها دستگاه.
- در پایان اعلام می‌دارد مجموعه اقدامات مورد اشاره، مورد استقبال گسترده فعالان اقتصادی قرار گرفته و نقش بسزایی در پیش‌بینی‌پذیری مقررات، ثبات و امنیت اقتصادی کشور و شفافیت تصمیمات و عملکرد اجرایی دستگاه‌های اجرایی فراهم کرده است.

مهدی مهدی‌زاده

معاون تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

**مکاتبه شماره ۵۴۶۱۸/۵۰۴۵۲ مورخ ۱۴۰۳/۳/۲۳ معاونت حقوقی
رییس‌جمهور در خصوص اینکه صرف تغییر عنوان مقرر به مکاتبه، اطلاعیه
یا فراخوان مانع شمول عنوان مقررات بر حکم وضع شده نیست**

جناب آقای ضیغمی

معاون محترم وزیر و رییس سازمان توسعه تجارت

با سلام و احترام؛

با عنایت به مواد (۳)، (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، ماده (۲) آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار به شماره ۱۷۹۷۶/ت/۶۱۱۳۴ مورخ ۱۴۰۲/۲/۹، آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) به شماره ۲۲۹۵۹۷/ت/۱۳۵۸ هـ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ و همچنین ماده (۱) دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار به شماره ۱۳۵۴۴ مورخ ۱۴۰۳/۲/۱ که در مقام تعریف مقررات بیان داشته است: «کلیه مقررات مرتبط با محیط کسب و کار تحت هر عنوان از قبیل آیین‌نامه، دستورالعمل یا بخشنامه که در دستگاه‌های اجرایی وضع می‌شود، صرف تغییر

عنوان مقرر به اطلاعیه یا مکاتبه یا مشابه آن مانع شمول عنوان مقررات بر حکم وضع شده نمی‌باشد»، لذا خواهشمند است دستور فرمایید الزامات قانونی فوق‌الذکر در صدور هر نوع مقرر به تحت هر عنوان از جمله اطلاعیه رعایت گردد.

محمد هادی عبادی

معاون هماهنگی و برنامه‌ریزی امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی

**مکاتبه شماره ۵۳۲۴۱/۴۶۳۸۹ مورخ ۱۴۰۳/۳/۱۹ معاون حقوقی
رییس‌جمهور در خصوص اعتراض فعالان اقتصادی
به تغییر مکرر و ناگهانی مقررات**

جناب آقای پاداش

معاون محترم هماهنگی و نظارت اقتصادی و زیربنایی معاون اول رییس‌جمهور

با سلام و احترام؛

با عنایت به برگزاری جلسه در این معاونت مورخ ۱۴۰۳/۲/۲۶ با موضوع «رعایت آیین‌نامه‌های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و نیز دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار» که با حضور نمایندگان محترم از وزارت جهاد کشاورزی و سازمان توسعه تجارت ایران صورت پذیرفت، به اعتراض فعالان اقتصادی به تغییر مکرر و ناگهانی مقررات که منتج به بی‌ثباتی محیط کسب و کار و فرار سرمایه می‌گردد بررسی گردید. حسب اعلام نمایندگان محترم وزارت جهاد کشاورزی برخی از این مقررات توسط ستاد تنظیم بازار وضع و ابلاغ می‌گردد.

علی‌هذا خواهشمند است دستور فرمایید جهت رعایت قانون و نهادینه شدن فرهنگ صحیح مقرر به - گذاری و نیز بهبود محیط کسب و کار به عنوان یکی از اولویت‌های دولت مردمی، اولاً وضع هرگونه محدودیت در صادرات و واردات صرفاً در چهارچوب مقررات قانونی صورت گیرد و ثانیاً به فرض وجود مجوز قانونی، در راستای جزء (۶) بند (۱۰) سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ابلاغی مقام معظم رهبری و قوانین و مقررات صدرالذکر تا جای ممکن با پیش‌بینی‌های لازم بر اساس سنوات گذشته از تغییر پی - درپی و ناگهانی مقررات که موجب از بین رفتن امنیت اقتصادی و تضعیف محیط کسب و کار می‌شود، خودداری گردد. در صورت نیاز به تشکیل جلسه و بررسی بیشتر ابعاد موضوع، این معاونت آمادگی خویش را جهت هرگونه همکاری اعلام می‌نماید.

محمد دهقان

معاون حقوقی رییس‌جمهور

**مکاتبه شماره ۴۵۶۳۰/۴۷۹۰۴ مورخ ۱۴۰۳/۳/۱۶ معاونت حقوقی
رییس جمهور در خصوص درج آیین نامه توزیع دارو توسط سکوها در
پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار**

جناب آقای زارع پور

وزیر محترم ارتباطات و فناوری اطلاعات

جناب آقای عین اللهی

وزیر محترم بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

با سلام و احترام؛

پیرو اظهار نظر این معاونت به شماره ۴۷۹۰۴/۱۲۱۱۰۵ مورخ ۱۴۰۲/۷/۱۱ و مکاتبه شماره ۴۷۹۰۴/۱۰۶۲۶ مورخ ۱۴۰۳/۱/۲۷ در خصوص «ارسال آیین نامه توزیع دارو توسط سکوها (پلتفرم)» و نیز ماده ۳۰ الحاقی به قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار که مقرر می دارد: «دستگاه های اجرایی مکلفند هر گونه آیین نامه، دستورالعمل یا بخشنامه یا مقرر خود را بلافاصله در پایگاه مذکور ثبت نمایند و به اطلاع عموم برسانند» مستدعی است دستور فرمایید آیین نامه مذکور به قید فوریت در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار درج و نسخه ای نیز به این معاونت ارسال گردد.

محمد مهدی عبادی

معاون هماهنگی و برنامه ریزی امور حقوقی دستگاه های اجرایی

**مکاتبه شماره ۵۳۲۴۱/۲۶۲۱۲ مورخ ۱۴۰۳/۲/۱۸ معاونت حقوقی
رییس جمهور در خصوص فرایند قانونی وضع عوارض صادراتی بر کالاها**

جناب آقای خانی نوذری

سرپرست محترم معاونت توسعه و بازرگانی وزارت جهاد کشاورزی

با سلام و احترام؛

عطف به مکاتبه اتاق ایران به شماره ۱۰/۱/۱۷۴۱/ص مورخ ۱۴۰۳/۲/۱۷ با موضوع «اخذ عوارض معادل ۶۰ درصد ارزش صادراتی و عدم رعایت آیین نامه لزوم ثبت و اطلاع رسانی مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» و پیرو مکاتبه شماره ۵۳۲۴۱/۱۹۵۰۴۸ مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۲۵، در خصوص فرایند قانونی وضع عوارض صادراتی بر کالاها، اعلام می دارد:

اولاً، به موجب ماده (۲۳) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰، «هرگونه وضع مالیات یا عوارض برای صادرات کالاها یا مجاز و غیریارانه‌ای و جلوگیری از صادرات هرگونه کالا به منظور تنظیم بازار داخلی ممنوع است...»؛ ثانیاً، وفق تبصره اصلاحی ماده (۴) قانون مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۹۰/۴/۸، «کلیه بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط به صدور و ورود کالا منحصراً از طریق وزارت صنعت، معدن و تجارت به سازمان‌های اجرایی ذی‌ربط اعلام می‌گردد؛ ثالثاً، وفق ماده (۶) آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار به شماره ۱۷۹۷۶/ت۱۱۳۴-هـ مورخ ۱۴۰۲/۲/۹، مقررات بدون ثبت و انتشار آنها در پایگاه مذکور لازم‌الاجرا نخواهد بود.

لذا، مقتضی است ضمن همکاری مؤثر در رعایت احکام قانونی مذکور، به قید فوریت در خصوص رفع هرگونه موانع در صادرات کالاها بدون طی فرایند قانونی اقدام فرمایید.

محمدهادی عبادی

معاون هماهنگی و برنامه‌ریزی امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی

مکاتبه شماره ۱۸۹۵۴۹ مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۱۸ معاونت حقوقی رییس جمهور در خصوص سازوکار درج و ابلاغ مقررات تجارت خارجی در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات کسب و کار

جناب آقای زین‌الدینی	معاون محترم حقوقی و امور مجلس وزارت صنعت، معدن و تجارت
جناب آقای فولادگر	معاون محترم هماهنگی و محیط کسب و کار وزارت صنعت، معدن و تجارت
جناب آقای خانی نوذری	سرپرست محترم معاونت بازرگانی وزارت جهاد کشاورزی
جناب آقای ضیغمی	رییس محترم سازمان توسعه تجارت ایران
جناب آقای رضوانی‌فر	رییس کل محترم گمرک جمهوری اسلامی ایران
جناب آقای محمدی	رییس محترم سازمان غذا و دارو

با سلام و احترام؛

پیرو برگزاری جلسه روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۹/۱۳ در محل این معاونت با حضور نمایندگان محترم وزارت صنعت، معدن و تجارت (سرکار خانم‌ها مجاور و گیلوانژاد)، سازمان توسعه تجارت ایران (جناب آقای شهبازی و سرکار خانم هوشمندی) و گمرک جمهوری اسلامی ایران (جناب آقای زکی‌پور رحیم‌آبادی و سرکار خانم آریاپسند) و همچنین جلسه مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۶ با حضور

دستگاه‌های یادشده و نمایندگان وزارت جهاد کشاورزی (سرکار خانم‌ها کیانی و نوحی) و سازمان غذا و دارو (جناب آقای مهدوی) راجع به «سازوکار درج و ابلاغ مقررات تجارت خارجی در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات کسب و کار»، مقرر گردید:

۱- مقررات حوزه تجارت خارجی توسط مراجع وضع (مانند وزارت جهاد کشاورزی یا سازمان غذا و دارو) در سامانه ملی قوانین و مقررات کشور درج گردد و پس از تأیید وزارت صنعت، معدن و تجارت (وفق قوانین و مقررات صادرات و واردات کشور) و ثبت نسخه ابلاغی وزارتخانه اخیرالذکر، مصوبه مزبور در سامانه ملی منتشر شود و گمرک جمهوری اسلامی ایران، صرفاً مصوبه منتشر شده در سامانه ملی را ملاک عمل اقدامات قرار دهد.

۲- مراجع وضع مقررات از جمله وزارت جهاد کشاورزی یا سازمان غذا و دارو در اسرع وقت به سامانه ملی متصل گردند؛ تا زمان اتصال، ورود مقررات مزبور توسط نمایندگان معرفی شده مراجع یادشده در ایستگاه کاری مستقر در محل این معاونت صورت خواهد گرفت.

۳- وفق مواد (۶) و (۷) «آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» ابلاغی به شماره ۱۷۹۷۶/ت/۱۱۳۴-هـ مورخ ۱۴۰۲/۰۱/۳۰، لازم‌الاجرا شدن مقررات مزبور، منوط به انتشار آن‌ها در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار است و نمی‌توان زمان لازم‌الاجرا شدن احکامی از مقررات که موجد تکلیف برای شهروندان است و یا حقی از آنها زایل می‌نماید را به تاریخی پیش از انتشار آنها در پایگاه فوق تسری داد.

۴- در صورت عدم انتشار مصوبه در سامانه ملی قوانین و مقررات کشور، گمرک جمهوری اسلامی ایران، علاوه بر انعکاس موضوع عدم امکان اقدام نسبت به مصوبه دریافتی به وزارت صمت، مراتب را به مرجع وضع مصوبه نیز اعلام می‌نماید.

مهدی مهدی‌زاده

معاون تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

**مکاتبه شماره ۱۸۰۳۶۷ مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۳ معاونت حقوقی رییس‌جمهور
در خصوص لزوم ورود اطلاعات مربوط به مقررات مرتبط با محیط
کسب و کار توسط دستگاه صادرکننده مقرره**

جناب آقای خانی نوذری

سرپرست محترم معاونت توسعه بازرگانی وزارت جهاد کشاورزی

با سلام و احترام؛

بازگشت به مکاتبه شماره ۲۱۱۸۵۱ مورخ ۱۴۰۲/۹/۱۹ در خصوص «اطلاع‌رسانی اعمال

عوارض صادراتی بر پیاز و گوجه فرنگی» به استحضار می‌رساند:

وفق ماده (۴) آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار مصوب هیأت محترم وزیران (ابلاغی به شماره ۱۷۹۷۶/ت/۱۳۴۶ مورخ ۱۴۰۲/۱/۳۰)، کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلفند مقررات خود که مرتبط با محیط کسب و کار می‌باشند را مطابق با آیین‌نامه و شیوه‌نامه اجرایی ورود اطلاعات (ارسالی به شماره ۵۷۳۳ مورخ ۱۴۰۲/۱۹/۱۴) در پایگاه ثبت نمایند؛ لذا ثبت هرگونه مقررده منوط به اتصال و اقدام از سوی دستگاه مربوطه است و پیرو مکاتبات پیشین با وزیر محترم جهاد کشاورزی با شماره‌های ۵۰۵۲۷/۸۳۲۰۱ مورخ ۱۴۰۲/۵/۱۵ و ۵۲۲۰۱/۱۴۷۱۶۶ مورخ ۱۴۰۲/۸/۱۷، دستگاه متبوع با هماهنگی دفتر حقوقی معاونت توسعه منابع انسانی وزارت جهاد کشاورزی در شرف اتصال به پایگاه مزبور می‌باشد.

شایان ذکر است مراتب ضرورت بارگذاری مقررات در پایگاه معاونت حقوقی رییس‌جمهور طی بخشنامه ۸۵۲۳۰ مورخ ۱۴۰۱/۵/۲۲ و مکاتبات متعدد متعاقب آن، به اطلاع کلیه دستگاه‌های اجرایی رسیده است. معذالک در صورت فوریت موضوع، از باب مساعدت، این امکان موقتاً فراهم گردیده است تا نماینده آن وزارتخانه نسبت به ورود اطلاعات از طریق ایستگاه کاری مستقر در این معاونت اقدام نماید.

مهدی مهدی‌زاده

معاون تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

**مکاتبه شماره ۵۲۵۱۱/۱۶۰۰۷ مورخ ۱۴۰۲/۹/۵ معاونت حقوقی
رییس‌جمهور در خصوص ملاک عمل بودن پایگاه قوانین و مقررات
مرتبط با محیط کسب و کار در زمینه لازم‌الاجرا شدن
مقررات تجاری و وقوع نسخ ضمنی در ماده (۶) مکرر (۱)
قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز**

جناب آقای زین‌الدینی

سرپرست محترم امور حقوقی و مجلس وزارت صنعت، معدن و تجارت

با سلام و احترام؛

بازگشت به مکاتبه شماره ۱۲۷۵۲۵۷ مورخ ۱۴۰۲/۷/۳۰ در خصوص «تعارض ماده (۳۰) الحاقی قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار با ماده (۶) مکرر (۱) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز»، ضمن تایید نظر آن معاونت مبنی بر نسخ ضمنی ماده (۶) مکرر (۱) قانون مبارزه با قاچاق

کالا و ارز مصوب ۱۴۰۰/۱۱/۱۰ به موجب قانون موخر یعنی ماده (۳۰) الحاقی قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ در حدی که میان این دو قانون تعارض وجود دارد، به استحضار می‌رساند از آن‌جا که کل ماده مذکور نسخ نگردیده، ادامه فعالیت سامانه مقررات تجاری در راستای انجام سایر مأموریت‌های محوله بدون اشکال است؛ لیکن از تاریخ ۱۴۰۲/۲/۲۸ ملاک لازم‌الاجرا شدن مقررات مرتبط با محیط کسب و کار و از آن جمله مقررات تجاری، ثبت و انتشار آن‌ها در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار است. در این خصوص، توجه آن معاونت را به مواد ۶ و ۷ آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۲/۱/۳۰ هیأت‌وزیران نیز جلب می‌نماید.

همچنین طبق ماده ۳۰ قانون یادشده که مقرر می‌دارد «دستگاه‌های اجرایی مکلفند هرگونه آیین‌نامه، دستورالعمل یا بخشنامه یا مقرر خود را بلافاصله در پایگاه مذکور ثبت نمایند و به اطلاع عموم برسانند» لذا درج مقررات تجاری در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار به عنوان تکلیف آن وزارتخانه، از طرق مقتضی اجرای حکم مقرر در تبصره (۱) ماده (۶) مکرر (۱) نیز می‌باشد.

محمدهادی عبادی

معاون هماهنگی و برنامه‌ریزی امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی

مکاتبه ۱۳۲۳۹۳۰ مورخ ۱۴۰۲/۹/۲ رییس کل گمرک جمهوری اسلامی ایران در خصوص لزوم درج کلیه مقررات مرتبط با محیط کسب و کار در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات

جناب آقای دکتر ضیغمی

ریاست محترم سازمان توسعه تجارت ایران

با سلام و احترام

بازگشت به مکاتبه شماره ۱۲۷۳۵۹۹ مورخ ۱۴۰۲/۷/۲۹ در خصوص نامه شماره ۱۴۴۹۹۵ مورخ ۱۴۰۲/۷/۹ سرپرست محترم معاونت توسعه بازرگانی وزارت جهاد کشاورزی «موضوع رفع ممنوعیت صادرات گازئین»، چون این سند طبق «آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار (مصوبه شماره ۶۱۱۳۴/ت/۱۷۹۷۶ هـ مورخ ۱۴۰۲/۲/۹ هیأت محترم وزیران)» در پایگاه یاد شده درج نشده

قابل ابلاغ نیست.

مزید استحضار ماده ۶ آیین نامه یاد شده تصریح می کند: «از تاریخ ۱۴۰۲/۲/۲۸، لازم الاجرا شدن مقررات، منوط به ثبت و انتشار آنها در پایگاه است.» همچنین در تبصره ذیل این ماده ۶ بیان شده است: «مقررات موجد حق یا تکلیف عمومی، قابل طبقه بندی به عنوان اسرار دولتی نیست و ثبت و انتشار آنها در پایگاه الزامی است.» از طرفی برابر ماده ۷ آیین نامه مقرر شده: «مقرراتی که علاوه بر دستگاه های اجرایی و کارکنان آنان برای سایر مردم حق یا تکلیف ایجاد می نماید، (۱۵) روز پس از انتشار در پایگاه لازم الاجراست؛ مگر اینکه در خود مقرر مهلت یا ترتیب خاص دیگری ذکر شده باشد.»

بنابراین خواهشمند است دستور فرمایید مکاتبه/بخشنامه/ مقرر یاد شده بالا، ابتدا در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات منتشر و سپس ضمن اعلام زمان درج، برای اجرا به این سازمان ارسال شود.

محمد رضوانی فر

معاون وزیر و رییس کل گمرک جمهوری اسلامی ایران

مکاتبه شماره ۱۳۱۳۳۳ مورخ ۱۴۰۲/۷/۲۵ در خصوص اثر ایرادات رییس مجلس شورای اسلامی به مصوبات هیأت وزیران از حیث مغایرت طبقه بندی (محرمانگی) کل یا جزء مصوبه با قوانین

جناب آقای دکتر مهدی زاده

معاون محترم تدوین و تنقیح قوانین و مقررات

باسلام و احترام

بازگشت به نامه شماره ۸۷۱۶۹ مورخ ۱۴۰۲/۵/۲۱ در خصوص ایرادات «رییس مجلس شورای اسلامی به مصوبات هیأت وزیران ناظر بر مغایرت طبقه بندی (محرمانگی) کل یا جزء مصوبه با قوانین» موضوع در جلسه مورخ ۱۴۰۲/۶/۲۸ مجمع عالی مشورتی مطرح و به شرح ذیل اتخاذ تصمیم گردید: «با عنایت به تبصره ۴ ماده واحده قانون نحوه اجرای اصل (۸۵) و (۱۳۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در رابطه با مسؤولیت های رییس مجلس شورای اسلامی الحاقی ۱۳۷۸/۱۲/۰۸ که اشعار می دارد:

«تبصره ۴ - چنانچه تمام یا قسمتی از مصوبه مورد ایراد رییس مجلس شورای اسلامی قرار گیرد و پس از اعلام ایراد به هیأت وزیران، ظرف مدت مقرر در قانون، نسبت به اصلاح یا

لغو آن اقدام نشود پس از پایان مدت مذکور حسب مورد تمام یا قسمتی از مصوبه مورد ایراد، ملغی‌الاثراً خواهد بود.» ایرادات وارده از سوی رئیس محترم مجلس شورای اسلامی (اعم از شکلی و ماهوی) نسبت به مصوبات هیأت محترموزیران در زمینه مغایرت طبقه‌بندی (محرمانگی) تمام یا قسمتی از مصوبه با قوانین، ناظر بر اصل و ذات مصوبه بوده و بر اصل مصوبه اثر می‌گذارد لذا در صورتی که ظرف مدت مقرر در قانون (یک هفته) نسبت به اصلاح یا لغو مصوبه، اقدامی از سوی هیأت محترم وزیران صورت نگیرد، مصوبه مورد ایراد (کلاً یا جزءاً) ملغی‌الاثراً بوده و قابلیت اجرا ندارد.»

محمدهادی عبادی

معاون هماهنگی و برنامه‌ریزی امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی

مکاتبه شماره ۱۱۲۸۶۸ مورخ ۱۴۰۲/۶/۲۹ معاونت حقوقی رئیس‌جمهور در خصوص رعایت احکام قانونی مرتبط با درج کلیه مقررات مرتبط با محیط کسب و کار در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات

جناب آقای رضوی

نماینده محترم ویژه رئیس‌جمهور و رئیس ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز
باسلام و احترام؛ عطف به مکاتبه وزارت امور اقتصادی و دارایی به شماره ۸۰/۱۱۳۷۸۶ مورخ
۱۴۰۲/۶/۲۲ در خصوص «دستور منع حمل فرآورده‌های نفتی توسط فلکسی تانک از تاریخ ۱۴۰۲/۶/۱۸
موضوع مکاتبات معاونت پیشگیری ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز به شماره ۱۴۳۴/۰۲/۲۰ ص
مورخ ۱۴۰۲/۵/۲۹ و شماره ۱۶۴۱/۰۲/۲۰ ص مورخ ۱۴۰۲/۶/۲» به استحضار می‌رساند:

۱- مطابق الزام قانونی موضوع ماده (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار (الحاقی
۱۴۰۰/۱۲/۲۴) مبنی بر بارگذاری کلیه مقررات مرتبط با محیط کسب و کار در «پایگاه اطلاعات قوانین و
مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» و با توجه به بخشنامه این معاونت به شماره ۸۵۲۳۰ مورخ
۱۴۰۱/۵/۲۲ و مکاتبه ۵۷۳۳ مورخ ۱۴۰۲/۱/۱۹ ناظر بر ارسال «شیوه‌نامه ورود اطلاعات به سامانه» و
درخواست معرفی کاربر فناوری و ورود اطلاعات به پایگاه به همراه نشانی کاربر نهایی در شبکه دولت و
با عنایت به تصویب «آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات
مرتبط با محیط کسب و کار» در جلسه مورخ ۱۴۰۲/۱/۳۰ هیأت‌وزیران به شماره ابلاغ
۱۷۹۷۶/ت/۱۱۳۴ هـ مورخ ۱۴۰۲/۲/۹، مقررات مزبور تنها پس از ثبت و انتشار در پایگاه فوق‌الذکر به
نشانی qavanin.ir نافذ می‌باشند. همچنین مطابق ماده (۷) همین آیین‌نامه، مقرراتی که برای مردم حق
یا تکلیف ایجاد می‌نماید (۱۵) روز پس از انتشار در پایگاه لازم‌الاجرا می‌گردد، مگر این که در خود مقرر،
مهلت یا ترتیب دیگری ذکر شده باشد.

۲- لازم به ذکر است برابر تبصره (۲) ماده (۷) آیین‌نامه فوق‌الذکر، دستگاه‌های اجرایی نمی‌توانند اجرایی شدن احکامی از مقرر را که موجب تکلیف برای شهروندان است و یا حقی از آنها زایل می‌نماید را به تاریخی پیش از انتشار مقرر در پایگاه تسری دهند. رعایت حقوق مکتسبه شهروندان در هر حال، الزامی است.

۳- علی‌رغم مکاتبات پیشین به شماره ۳۱۶۵۵ مورخ ۱۴۰۲/۲/۲۷ و شماره ۶۸۱۳۹ مورخ ۱۴۰۲/۴/۲۱، اقدام مؤثری در خصوص اتصال به پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات صورت نگرفته است؛ لذا مستدعی است دستور مقتضی بر رعایت احکام قانونی فوق‌الذکر مبذول فرماید.

محمدهادی عبادی

معاون هماهنگی و برنامه‌ریزی امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی

مکاتبه شماره ۹۷۲۹۱ مورخ ۱۴۰۲/۶/۴ معاونت حقوقی رییس جمهور در خصوص آگاهی‌بخشی همه فعالان و تشکلهای اقتصادی نسبت به لازم‌الاجرا بودن مقررات مرتبط با محیط کسب و کار پس از ثبت و انتشار در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات

رییس محترم اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و دبیر کمیته حمایت از کسب و کار با سلام و احترام؛

در اجرای ماده (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار (الحاقی ۱۴۰۰/۱۲/۲۴) و پیرو بخشنامه معاون محترم حقوقی رییس‌جمهور به شماره ۸۵۲۳۰ مورخ ۱۴۰۱/۵/۲۲، شیوه‌نامه اجرایی ابلاغ‌شده به شماره ۵۷۳۳ مورخ ۱۴۰۲/۱/۱۹ و همچنین «آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» مصوب ۱۴۰۲/۱/۳۰ هیأت محترم وزیران (ابلاغی به شماره ۱۷۹۷۶/ت ۱۱۳۴ عهده مورخ ۱۴۰۲/۲/۹)، مقررات مرتبط با محیط کسب و کار از تاریخ ۱۴۰۲/۲/۲۸ تنها در صورت ثبت و انتشار در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار، لازم‌الاجرا می‌باشد. این پایگاه از طریق سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران به نشانی www.qavanin.ir در دسترس عموم شهروندان و فعالان اقتصادی است. شایسته است مراتب به آگاهی همه فعالان و تشکلهای اقتصادی رسانده شود.

مهدی مهدی‌زاده

معاون تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

مکاتبه شماره ۸۰/۸۷۳۰۲ مورخ ۱۴۰۲/۵/۱۸ وزارت امور اقتصادی و دارایی در خصوص نافذ نبودن بخشنامه‌هایی که براساس ماده ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و آیین‌نامه اجرایی آن ثبت نشده باشند

جناب آقای دکتر اسلام پناه

رئیس محترم سازمان ملی استاندارد ایران

با سلام و احترام

با عنایت به ابلاغیه مدیر کل محترم اداره استاندارد استان فارس (به شماره ۱۷۲۴/۷۱ مورخ ۱۴۰۲/۴/۵) و نظر به اینکه سیاست دولت محترم، پیش‌بینی پذیرکردن سیاست‌ها و مقرره‌های دستگاه‌های اجرایی است؛ خواهشمند است به همه سطوح آن سازمان ابلاغ فرمایید ضمن رعایت مواد ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، از هر تغییر ناگهانی در مقررات و ضوابط که باعث غافلگیری سرمایه‌گذاران و فعالان اقتصادی می‌شود، اکیداً خودداری نمایند. در این راستا و به منظور هماهنگی شدن بخش خصوصی با ضوابط جدید عنوان شده در نامه فوق الذکر، خواهشمند است زمان اجرای این بخشنامه به ابتدای سال ۱۴۰۳ تغییر یابد. توفیق روزافزون جنابعالی را از خداوند متعال خواستارم.

سید علی روحانی

سرپرست معاونت سیاست‌گذاری اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی

مکاتبه شماره ۵۰۵۲۷/۳۱۵۳۰ مورخ ۱۴۰۲/۲/۲۷ معاون حقوقی رئیس‌جمهور در خصوص مراقبت از دستاورد حاصل از اجرای ماده (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار

جناب آقای دکتر قالیباف

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

سلام‌علیکم؛ با احترام، نظر به اقدام شایسته نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی در الحاق ماده (۳۰) به قانون بهبود محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۴، از تاریخ (۱۴۰۲/۲/۲۸) کلیه مقررات

مربوط به کسب و کار صرفاً در صورت بارگزاری در «پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» لازم‌الاجرا هستند. این تحول قانونی که به طور گسترده مورد استقبال فعالان اقتصادی قرار گرفته است، در صورت نهادینه شدن، نقش بسزایی در پیش‌بینی‌پذیری مقررات، ثبات و امنیت اقتصادی کشور و شفافیت تصمیمات و عملکرد اجرایی دستگاه‌های مسؤول خواهد داشت. در همین راستا، معاونت حقوقی رییس‌جمهور در سال گذشته با صدور بخشنامه شماره ۸۵۲۰۳ مورخ ۱۴۰۱/۵/۲۲ و تنظیم «شیوه‌نامه ورود اطلاعات به سامانه» موضوع مکاتبه شماره ۵۷۳۳ مورخ ۱۴۰۲/۱/۱۹ و در نهایت با پیگیری جهت تصویب «آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» در هیأت محترم‌وزیران موضوع ابلاغیه شماره ۱۷۹۷۶/ت/۱۱۳۴ هـ مورخ ۱۴۰۲/۲/۹، نسبت به اجرای قانون اهتمام لازم را معمول داشته است. ضمن تشکر از جناب‌عالی و نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی، شایسته است آن نهاد محترم با پاسداری از دستوراد بزرگ حاصل شده در زمینه ثبات اقتصادی و بهبود محیط کسب و کار، مراقبت فرمایند تصویب احکام مغایر، موجب اختلال در حکم مرقی مذکور نگردد.

محمد دهقان

معاون حقوقی رییس‌جمهور

مکاتبه شماره ۵۰۵۲۷/۳۱۵۳۵ مورخ ۱۴۰۲/۲/۲۷ معاون حقوقی رییس‌جمهور در خصوص مساعدت مقامات قضایی در تضمین اجرای ماده (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار

حجت‌الاسلام و المسلمین جناب آقای محسنی اژه‌ای

رییس محترم قوه قضاییه

سلام علیکم؛

با احترام، نظر به الزام قانونی مبنی بر بارگزاری کلیه مقررات مربوط به کسب و کار در «پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» موضوع ماده (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ و با توجه به تصویب بخشنامه شماره ۸۵۲۳۰ مورخ ۱۴۰۱/۵/۲۲ معاونت حقوقی ریاست جمهوری و «آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» مصوب ۱۴۰۲/۱/۳۰ هیأت وزیران، از تاریخ ۱۴۰۲/۲/۲۸، لازم‌الاجرا شدن مقررات ذی‌ربط منوط به ثبت و انتشار آنها در پایگاه مذکور (به نشانی www.qavanin.ir) می‌باشد. علیهذا از آنجا که نهادینه‌شدن قانون و مقررات مذکور نقش مهمی در ثبات اقتصادی کشور

و شفافیت تصمیمات و عملکرد مسؤولان اجرایی کشور خواهد داشت، مستدعی است در صورت صلاحدید دستور بفرمایید به نحو مقتضی مقامات محترم قضایی نسبت به مقررات مذکور اهتمام لازم مبذول فرمایند.

محمد دهقان

معاون حقوقی رئیس جمهور

**مکاتبه شماره ۵۰۵۲۷/۳۱۵۴۷ مورخ ۱۴۰۲/۲/۲۷ معاون حقوقی
رئیس جمهور در خصوص مساعدت قضات دیوان عدالت اداری در
تضمین اجرای ماده ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار**

حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای مظفری

رئیس محترم دیوان عدالت اداری

سلام علیکم؛ با احترام، نظر به الزام قانونی مبنی بر بارگزاری کلیه مقررات مربوط به کسب و کار در «پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» موضوع ماده (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ و با توجه به تصویب بخشنامه شماره ۸۵۲۳۰ مورخ ۱۴۰۱/۵/۲۲ معاونت حقوقی ریاست جمهوری و «آیین نامه لزوم ثبت و اطلاع رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» مصوب ۱۴۰۲/۱/۳۰ هیأت وزیران، از تاریخ ۱۴۰۲/۲/۲۸، لازم الاجرا شدن مقررات ذی ربط منوط به ثبت و انتشار آنها در پایگاه مذکور (به نشانی www.qavanin.ir) می باشد.

علیهذا مستدعی است دستور فرمائید مراتب به نحو مقتضی به استحضار قضات محترم آن دیوان رسانده شود تا نسبت به اجرای قانون و آیین نامه مذکور مبنی بر عدم اعتبار مقررات ثبت نشده ذی ربط از تاریخ ۱۴۰۲/۲/۲۸ عنایت لازم مبذول فرمایند.

محمد دهقان

معاون حقوقی رئیس جمهور

**مکاتبه شماره ۶۲/۲۱۰۰۵ مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۱۱ وزارت امور اقتصادی و
دارایی در خصوص اجرای تکالیف قانونی مرتبط با انتشار و دسترسی آزاد
به اطلاعات توسط بانکها و مؤسسات اعتباری**

قائم مقام محترم بانک ملی ایران

مدیرعامل محترم بانک سپه

سرپرست محترم بانک مسکن

جناب آقای دکتر نجارزاده

جناب آقای دکتر ابراهیمی

جناب آقای دکتر عسکری

جناب آقای دکتر فرخ نژاد	مدیرعامل محترم بانک کشاورزی
جناب آقای دکتر خورسندیان	مدیرعامل محترم بانک صنعت و معدن
جناب آقای دکتر حسینی	مدیرعامل محترم بانک توسعه صادرات ایران
جناب آقای دکتر شیخ حسینی	سرپرست محترم بانک توسعه تعاون
جناب آقای دکتر شبیری	مدیرعامل محترم پست بانک ایران
جناب آقای دکتر دولت آبادی	مدیرعامل محترم بانک ملت
جناب آقای دکتر اخلاقی	مدیرعامل محترم بانک تجارت
جناب آقای دکتر ایمانی	مدیرعامل محترم بانک صادرات ایران
جناب آقای دکتر لاله کانی	مدیرعامل بانک رفاه کارگران
جناب آقای دکتر پرویزیان	رئیس محترم کانون بانکها و مؤسسات اعتباری خصوصی

با عنایت به اهمیت و حساسیت امر تنقیح و نظر به اصل دسترسی آزاد به اطلاعات و با توجه به تکلیف مندرج در قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب سال ۱۳۸۷ مشعر بر تکلیف مؤسسات عمومی و خصوصی نسبت به انتشار اطلاعات واجد حق و تکلیف عمومی، در راستای اجرای تکلیف قانونی مذکور و نیز به منظور شفافیت بیشتر و ارتقاء عملکرد بانکها خواهشمند است دستور فرمایید با ملحوظ نظر قرار دادن مفاد مواد قانونی ذیل‌الذکر موارد مندرج در قسمت ختام این نامه در اولویت‌های اجرایی آن دستگاه قرار گیرد.

۱- بر اساس جزء (د) و (هـ) ماده (۱) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷/۱۱/۶ مجلس شورای اسلامی، مؤسسات عمومی عبارتند از: «سازمان‌ها و نهادهای وابسته به حکومت به معنای عام کلمه شامل تمام ارکان و اجزاء آن که در مجموعه قوانین جمهوری اسلامی ایران آمده است و مؤسسات خصوصی شامل هر مؤسسه انتفاعی و غیرانتفاعی به استثناء مؤسسات عمومی است.» با توجه به مفاد ماده قانونی مذکور به نظر می‌رسد بانکها و مؤسسات اعتباری خصوصی نیز مشمول تعریف مندرج در این ماده باشند.

۲- همچنین مطابق ماده (۲) قانون یاد شده، هر شخص ایرانی حق دسترسی به اطلاعات عمومی را دارد، مگر آن که قانون منع کرده باشد. علاوه بر این به موجب ماده (۵) قانون فوق‌الذکر، مؤسسات عمومی مکلفند اطلاعات موضوع این قانون را در حداقل زمان ممکن و بدون تبعیض در دسترسی مردم قرار دهند، مضافاً اینکه بر اساس تبصره ماده قانونی مذکور اطلاعاتی که متضمن حق و تکلیف برای مردم است باید علاوه بر موارد قانونی موجود از طریق انتشار و اعلان عمومی و رسانه‌های همگانی به آگاهی مردم برسد؛ شایان ذکر است مطابق ماده (۱۱) قانون صدرالاشاره، «مصوبه و تصمیمی که موجد حق یا تکلیف عمومی است و قابل طبقه‌بندی به عنوان اسرار دولتی نمی‌باشد، انتشار آن‌ها الزامی خواهد بود.» لذا همانگونه که ملاحظه می‌گردد به موجب قوانین و مقررات موضوعه کشور اصل بر دسترسی

آزاد به اطلاعات عمومی می‌باشد و چنانچه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری مبادرت به صدور هر گونه مصوبه، بخشنامه، ابلاغیه، دستورالعمل، اطلاعیه و ... نمایند که واجد حق یا تکلیف عمومی باشد در راستای حقوق مکتسبه و نیز به منظور ایجاد شفافیت تقنینی موجود، مکلف به ایجاد دسترسی عمومی نسبت به هر یک از موارد یادشده در سامانه‌های خود و نیز در سایر سامانه‌های تقنینی موجود در کشور می‌باشند.

۳- براساس ماده (۲) اصلاحی قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ مجلس شورای اسلامی، «وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری معاونت ذی‌ربط رئیس‌جمهور حداکثر شش‌ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، با استفاده از ظرفیت‌های موجود نسبت به اصلاح و ارتقاء «پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» اقدام نماید. دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ مکلفند پیش‌نویس آیین‌نامه، دستورالعمل یا بخشنامه خود را یک هفته قبل از صدور، در تارنمای (سایت) خود به اطلاع عموم و فعالان اقتصادی برسانند تا فرصت لازم برای اعلام نظرات عموم یا فعالان اقتصادی و تشکل‌ها وجود داشته باشد. همچنین دستگاه‌های اجرایی مکلفند هر گونه آیین‌نامه، دستورالعمل یا بخشنامه یا مقرر خود را بلافاصله در پایگاه مذکور ثبت نمایند و به اطلاع عموم برسانند. یک سال پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، مقررات تنها در صورت ثبت در پایگاه موضوع این ماده نافذ می‌باشد.» بنابراین با توجه به ارتباط توأمان قوانین و مقررات حوزه پولی و بانکی کشور با قوانین و مقررات حوزه کسب و کار و الزام قانونی فوق‌الاشاره مقتضی است مسأله تنقیح و بارگذاری قوانین و مقررات اختصاصی آن بانک به طور جدی مورد بررسی و مذاقه قرار گیرد.

۴- مطابق ماده (۱) شیوه‌نامه و انتشار آزاد به اطلاعات متضمن حق و تکلیف برای مردم، «منظور از اطلاعات متضمن حق و تکلیف عمومی عبارت است از کلیه مصوبات و تصمیماتی که حق، امتیاز، ترجیح، تقدم، بخشودگی، معافیت، استثناء شدن، ارفاق، تمدید مهلت یا تکالیفی نظیر پرداخت جریمه، محرومیت یا ممنوعیتی را به صورت نوعی ایجاد می‌کنند و ناظر بر شخص یا اشخاص خاص و محصور نیستند و ممکن است در سندی که یکی از عناوین زیر دارد آمده باشد: ۱- راهبردها، ۲- سند راهبردی، ۳- سند ملی، ۴- سیاست‌ها، ۵- سیاست‌های کلی، ۶- شیوه‌نامه، ۷- ضوابط، ۸- مصوبه، ۹- معاهده یا موافقتنامه بین‌المللی، ۱۰- مقرر، ۱۱- موافقت‌نامه، ۱۲- نظام‌نامه، ۱۳- قانون، ۱۴- آیین‌نامه، ۱۵- آیین‌نامه اجرایی، ۱۶- ابلاغیه، ۱۷- اساسنامه، ۱۸- اصول و ضوابط، ۱۹- بخشنامه، ۲۰- برنامه ملی، ۲۱- تصمیم‌نامه، ۲۲- تصمیمات مجلس شورای اسلامی، ۲۳- تصویب‌نامه، ۲۴- دستورالعمل، ۲۵- دستورالعمل اجرایی و ...»، با عنایت به موارد معنونه، موارد ابلاغی آن دستگاه که به نحوی جنبه ساده‌سازی شده بخشنامه‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران را دارد یا حتی اطلاعیه‌های عمومی برای مشتریان/مذیران شعب بانک‌ها و مؤسسات اعتباری و ... مشمول این تعریف خواهد بود.

۴- براساس ماده (۳) شیوه‌نامه و انتشار آزاد به اطلاعات متضمن حق و تکلیف برای مردم، «مؤسسات مشمول قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷ اعم از

مؤسسات عمومی مؤسسات خصوصی ارائه‌دهنده خدمات عمومی باید کلیه مصوباتی را که تحت هر یک از عناوین مذکور در ماده ۱ یا عناوین دیگری تصویب شده‌اند یا در آینده تصویب می‌کنند در صورتی که حاوی اطلاعاتی با اوصاف یا عناوین مذکور در ماده ۱ این شیوه‌نامه باشد علاوه بر انتشار در پایگاه اطلاع‌رسانی خود از طریق روزنامه رسمی به نشانی www.rtk.ir و پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور به نشانی www.dotic.ir منتشر کرده و با سایر وسایل ارتباطی روز به اطلاع برسانند.» با عنایت به موارد معنونه مقتضی است موارد ذیل از سوی آن بانک به طور جدی مورد پیگیری و اجراء قرار گیرد:

۱- بانک‌ها و مؤسسات اعتباری مشمول تعاریف مندرج در ماده (۱) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، مکلف به انتشار کلیه مصوبات، دستورالعمل‌های اجرایی، بخشنامه‌ها، ابلاغیه‌ها، اطلاعیه و ... که واجد حق و تکلیف برای عموم باشد، در سامانه‌های اختصاصی خود می‌باشند. (مواردی که دارای طبقه‌بندی می‌باشد از شمول این حکم مستثنی است).

۲- بانک‌ها و مؤسسات اعتباری مشمول تعاریف مندرج در ماده (۱) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، مکلفند ذیل کلیه مصوبات، دستورالعمل‌های اجرایی، بخشنامه‌ها، ابلاغیه‌ها، اطلاعیه و ... خود یک رونوشت عنوان معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست‌جمهوری جهت بارگذاری در سامانه ملی قوانین و مقررات کشور داشته باشند.

۳- بانک‌ها و مؤسسات اعتباری مشمول تعاریف مندرج در ماده (۱) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، مکلفند کلیه اقدامات لازم در راستای تحقق اهداف و اجراء قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، آیین‌نامه‌ها و شیوه‌نامه‌های مربوط به آن به منظور دسترسی عمومی به اطلاعاتی که موجد حق و تکلیف برای عموم باشد، از جمله ایجاد زیرساخت‌های مربوط و ... را معمول نمایند.

قربان اسکندری

مدیر کل دفتر امور بانکی و بیمه

مکاتبه شماره ۲۳۷/۱۱۰۰۰-۸۲ مورخ ۱۴۰۲/۱/۲۰ رییس مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در خصوص الزامات ارتقای پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار (موضوع ماده (۲) قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار)

جناب آقای دکتر محمد دهقان

معاون محترم حقوقی رییس‌جمهور

با سلام و تحیت؛ ضمن آرزوی سلامتی و توفیق روزافزون، به استحضار می‌رساند طبق

ماده (۳۰) «قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار» (الحاقی به موجب ماده (۲) «قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار» (مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۴)، وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف شده با همکاری معاونت ذی ربط رییس جمهور، حداکثر شش ماه پس از لازم الاجرا شدن این قانون، با استفاده از ظرفیت های موجود نسبت به اصلاح و ارتقای «پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» اقدام کند. دستگاه های اجرایی مکلفند پیش نویس آیین نامه، دستورالعمل یا بخشنامه خود را یک هفته قبل از صدور، در تارنمای (سایت) خود به اطلاع عموم و فعالان اقتصادی برسانند تا فرصت لازم برای اعلام نظرات عموم یا فعالان اقتصادی و تشکل ها وجود داشته باشد. اما از آن مهم تر، دستگاه های اجرایی مکلف شده اند «هرگونه آیین نامه، دستورالعمل یا بخشنامه یا مقرر خود را بلافاصله در پایگاه مذکور ثبت نمایند و به اطلاع عموم برسانند».

در پایان ماده مذکور تصریح شده است: «یک سال پس از لازم الاجرا شدن این قانون، مقررات تنها در صورت ثبت در پایگاه موضوع این ماده نافذ می باشد». مهم ترین دستاورد انتشار قوانین و مقررات، پیش بینی پذیری و ایجاد قابلیت برنامه ریزی برای فعالان اقتصادی، با توجه به مفاد قانونی و مقرراتی معتبر است. اما الزام به انتشار قوانین و مقررات، در بسیاری از موارد، با الزام دولت و به طور کلی مقررات گذار، به در دسترس قرار دادن متن پیش نویس قانون یا مقرر برای کسب نظر همگان همراه است. بررسی سوابق قانونی - مقرراتی مربوط به انتشار قوانین و مقررات در کشور، برای تحلیل لوازم اجرای ماده مورد بحث، ضروری است. مفاد قانونی و مقرراتی که به طور عام یا به طور خاص به سامانه قوانین و مقررات مربوط می شوند، عبارتند از:

۱- ماده (۳) قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد (مصوب ۱۳۸۷/۲/۲۹ کمیسیون اجتماعی) (قانون دائمی نمودن قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مورخ (۱۳۸۹/۱۱/۶))،
۲- قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب (۱۳۸۷/۱۱/۶)،

۳- دستورالعمل اصلاحی تهیه و پیشنهاد لوایح و تصویب نامه ها و دفاع حقوقی از مصوبات دولت و به هنگام نگهداشتن آنها در سامانه اطلاعات قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران (بخشنامه شماره ۵۳۰۸ مورخ ۱۳۸۹/۳/۹ رییس جمهور)،

۴- ماده (۷) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور (مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵)،

۵- بخشنامه راجع به قابل اجرا شدن مصوبات عادی، بعد از انتشار در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران (ابلاغ شده با امضای رئیس جمهور، مورخ ۱۳۹۱/۸/۲۸)،

۶- شیوه نامه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات متضمن حق و تکلیف برای مردم (قوانین، مقررات و تصمیمات عمومی) موضوع تبصره ماده (۵) و ماده (۱۱) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات (مصوب کمیسیون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مورخ ۱۳۹۹/۱/۳۰)،

۷- ماده (۶) تصویب نامه درخصوص ثبت و دریافت شناسه یکنای مجوز روی درگاه ملی مجوزهای کشور [اتخاذ تصمیماتی درخصوص تسریع در شروع و توسعه کسب و کارها] (مصوب ۱۳۹۹/۷/۲۷ هیات وزیران)،

۸- ماده (۱۷) قانون اصلاح قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (مصوب ۱۴۰۰/۱۱/۱۰)،

۹- ماده (۳۰) «قانون بهبود مستمر محیط کسبوکار» (الحاقی به موجب ماده (۲) «قانون تسهیل صدور مجوزهای کسبوکار» (مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۴) (موضوع بحث گزارش حاضر)، ۱۰- بخشنامه اجرای مواد (۲۴) و (۳۰) قانون بهبود مستمر محیط کسبوکار (مصوب ۱۴۰۱/۵/۲۲ معاون حقوقی رییس جمهور).

در گزارش پیوست با عنوان «الزامات اصلاح و ارتقای پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسبوکار (موضوع ماده (۲) قانون تسهیل صدور مجوزهای کسبوکار)» مرکز پژوهش‌ها به ارائه نکاتی درخصوص ماده مذکور و الزامات اجرای آن پرداخته است (گزارش پیوست). در بخشی از گزارش به‌طور خاص، تکلیف ثبت مقررات در «پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسبوکار»، تحلیل شده است. طبق ماده مذکور، وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف به «اصلاح و ارتقای پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسبوکار» شده است؛ درحالی‌که بر اساس قوانین و مقررات پیشین، معاونت حقوقی ریاست‌جمهوری مکلف شده بود این پایگاه را با استفاده از داده‌ها و امکانات موجود در سامانه قوانین و مقررات در دسترس (پایگاه اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور) ایجاد و راه‌اندازی کند.

پاسخ به این سؤال که، چرا در حکم مورد بحث، وزارت امور اقتصادی و دارایی به‌عنوان مسوول اجرا در نظر گرفته شده است را باید در رویه قانونگذار مبنی بر واگذاری وظایف و اختیارات به نهادهایی جستجو کرد که در مقابل مجلس مسوول باشند. به‌نظر می‌رسد انگیزه اصلی قانونگذار در چنین مواردی، پاسخگو کردن نهاد مذکور در مقابل مجلس است؛ درحالی‌که چنین امکانی طبق قانون اساسی، در صورت قالب سازمانی غیر از وزارتخانه وجود ندارد. در موضوع مورد بحث نیز مجلس با مسوول دانستن وزارت امور اقتصادی و دارایی به‌عنوان نهاد اصلی مجری قانون، در پی فراهم کردن فرصت پیگیری و نظارت بر اجرای حکم قانون با استفاده از ابزارهای نظارتی مندرج در قانون اساسی بوده است. بررسی سوابق نشانگر آن است که قانونگذار، سامانه ملی قوانین و مقررات را مرجع اصلی انتشار مقررات می‌داند و «پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسبوکار» نیز جزئی از پایگاه اصلی قلمداد می‌شود. نکته پایانی اینکه منوط کردن نافذ بودن یک مقرر به ثبت در پایگاه قوانین و مقررات، تحولی بزرگ در نظام حقوقی در راستای دسترسی همگان به مقررات و شفافیت مقررات است. گرچه پیش‌بینی می‌شود اجرای کامل این حکم با توجه به تعدد نهادهای مقررات‌گذار و حجم عظیم مقررات مصوب، با موانع جدی مواجه شود. مهم‌ترین مانع عبارت است از اینکه منوط کردن لازم‌الاجرائی مصوبه به درج در «پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار»، می‌تواند محدودیتی جدی بر اختیارات مقامات اجرایی در اعمال صلاحیت‌های آنها تلقی شود. از سوی دیگر، ابهام در دامنه و شمول دقیق «قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسبوکار»، می‌تواند سبب بروز اختلاف نظر و مانع در اجرای حکم مورد بحث شود.

نگاهداری

رییس مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی